HATAY İLİ KIRSALINDAKİ KADINLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Yüksek Lisans Tezi

Miyase KARAÖMER

Tarım EkonomisiAnabilim Dalı

Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

TOKAT/2014

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
GAZİOSMANPAŞA ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

HATAY İLİ KIRSALINDAKİ KADINLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Miyase KARAÖMER

TOKAT
2014

Her hakkı saklıdır

Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN danışmanlığında, Miyase KARAÖMER tarafından hazırlanan bu çalışma 27/03/2014 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından oy birliği/ ~~oy çokluğu~~ ile Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Esen ORUÇ BÜYÜKBAY İmza:

Üye: Yrd. Doç. Dr. Sema POLATCI İmza:

Yukarıdaki sonucu onaylarım

Doç. Dr. Naim ÇAĞMAN

Enstitü Müdürü

3.../4../.2014

TEZ BEYANI

Tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel ahlak normlarına uygun olarak atıfta bulunulduğunu, tezin içerdiği yenlik ve sonuçların başka bir yerden alınmadığını, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Miyase KARAÖMER

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

HATAY İLİ KIRSALINDAKİ KADINLARIN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMLERİNİN İNCELENMESİ

Miyase KARAÖMER

Gaziosmanpaşa Üniversitesi

Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

Bu tez çalışmasında; Girişimcilik kavramı temel olarak ele alınmakta ve bu temel üzerinden Hatay ili kırsalındaki kadınların girişimcilik faaliyetleri incelenmektedir. Bununla ilgili olarak Türkiye'de ve Dünya ülkelerinde kadın girişimciliğini inceleyen çalışmalar incelenerek karşılaştırılmış ve Türkiye'nin kadın girişimciliği konusundaki durumu çeşitli boyutlarıyla ele alınmıştır. Araştırma Hatay ili Merkez ve ilçelerine bağlı toplam 21 köyde ve belediyelerde yaşayan 120 kırsal kadını kapsamaktadır. Araştırmada kullanılan veriler anket tekniği ile elde edilmiştir. Analiz aşamasında ise Khi-kare analizi ve Lojistik Regresyon kullanılmıştır. Khi-kare analizinde elde edilen sonuçlar şöyledir: kadınların yaşları, daha önce bir işte çalışmaları, girişimciliğin tanımını bilmeleri ile girişimcilik eğilimi göstermeleri arasında önemli bir fark bulunmuştur. Araştırmaya katılan kadınların girişimciliğini etkileyen faktörleri bulmak amacıyla yapılan Lojistik Regresyon analizinde kadınların girişimcilik eğilimi gösterip göstermemeleri bağımlı değişken olarak alınmıştır. Söz konusu bağımlı değişkeni etkileyen bağımsız değişkenler ise medeni durum, sosyal güvence türü, daha önce bir işte çalışma durumu ve şimdiki iş durumudur. Bu bağımsız değişkenlerin kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılığını artırdığı saptanmıştır.

Yıl 2014, 126 sayfa

Anahtar kelimeler: Girişimcilik, Kırsal Kadın,Kırsal Kadının Girişimcilik Eğilimi

ABSTRACT

Methesin

EXAMINATION OF TENDENCY OF WOMEN ENTREPRENEURSHIP IN THE RURAL OF HATAY CITY

Miyase KARAÖMER

Gaziosmanpaşa University

Graduate School of Natural And Applied Sciences Department of Agricultural Economics

Supervisor: Prof. Dr. Nuray KIZILASLAN

In this thesis, the concept of entrepreneurship concept is discussed basically and on this basis, the entrepreneurial activities of the women in the rural part of the city of Hatay are examined. The studies on the women entrepreneurship activities in Turkey and in the World are examined by comparing and the capacity of Women Entrepreneurship in Turkey is explained with different dimensions and we seek to find an answer to the growing question of Women Entrepreneurship. The survey included 120 rural women living in 21 villages of Central District and some other districts of Hatay Province. The data were obtained via questionnaires. For the analysis of the data, Chi-square Analysis and Logistic Regression were used.The results obtained from the Chi-square Analysis are as follows: there is a significant difference between the women's age, their previous job experience, their knowing the definition of entrepreneurship and their showing tendency of entrepreneurship. Whether the women's show entrepreneurship tendency or not is taken as the dependent variable in the Logistic Regression Analysis that is carried out to find the factors affecting the entrepreneurship of the women who participated in the study. The independent variables affecting the dependent variable are marital status, type of social security, any previous job status and present job status. It is determined that these independent variables increase the possibility of women's showing entrepreneurship tendency.

Year 2014, 126 Page

KeyWords: Entreprneurship, Rural Women, Tendency Entreprneurship of Rual Women

İÇİNDEKİLER

Sayfa

ÖZET.....i
ABSTRACT.....ii
İÇİNDEKİLER.....iii
KISALTMALAR DİZNİ.....v
ÇİZELGELER DİZİNİ.....vi
1.GİRİŞ.....1
1.1. Araştırmanın Önemi.....1
1.2. Araştırmanın Amacı.....3
2. LİTERATÜR ÖZETLERİ.....4
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....9
3.1. Materyal.....9
3.2. Yöntem.....9
3.2.1. Örneklem seçiminde kullanılan yöntem.....9
3.2.2. Verilerin analizinde kullanılan yöntem.....10
3.2.2.1.Lojistik regresyon analizi.....11
3.2.2.2 Khi- kare bağımsızlık analizi.....12
4. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI.....15
4.1. Girişimcilik Tanımı.....15
4.2. Girişimci Tanımı.....16
4.3. Girişimciliğin Belirleyici Özellikleri.....16
4.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi.....20
4.4.1.Dünyada girişimciliğin tarihsel gelişimi.....20
4.4.2.Türkiye'de Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi.....21
5.KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ.....24
5.1.Kadın Girişimciliği Kavramı.....24
5.2.Kadın Girişimcilerin Özellikleri.....25

5.3.Kadın Girişimci Çeşitleri 26

5.4. Kadın Girişimcilerin Engelleyici ve Karşılaştıkları Sorunları.....29

5.5.Türkiye'de Kadın Girişimciliği..... 32

5.6. Kadın Girişimcilere Destek Veren Ulusal Kuruluşlar.....34

5.6.1. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü.....34

5.6.2. Türkiye İş Kurumu.....35

5.6.3. Küçük ve Orta Sanayi Geliştirme İdaresi.....37

5.6.4. GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı.....39

5.6.4.1. Güneydoğu Anadolu Projesi-Girişimci Destekleme Merkezleri 39

5.6.4.2. Çok Amaçlı Toplum Merkezleri 41

5.6.5. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği.....41

5.6.6.Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu.....43

5.6.7. Kadın Girişimciler Derneği.....43

5.6.8. Kadın Emeğini Destekleme Vakfı.....48

5.6.9. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı.....50

5.6.10. Kadın Dayanışma Vakfı.....51

5.6.11. Türk Grameen Mikro Finans Programı.....51

5.6.12. Kadın Merkezi.....52

5.6.13. Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği.....52

5.7. Kadın Girişimciğine Destek Veren Uluslararası Kuruluşlar.....54

5.7.1. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı.....54

5.7.2. Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü.....55

5.7.3. Avrupa Birliği.....56

5.7.4. Dünya Bankası.....56

5.7.5. Uluslararası Çalışma Örgütü.....56

6. ARAŞTIRMA BULGULARI.....58

6.1. Kadınların Genel Özellikleri.....58

6.2. Kadınların İş Yeri Açma İle İlgili Düşünceleri.....69

6.3. Kadınların İş Yeri Açmak İstemelerinde Etkili Olabilecek Bazı Nedenler.....78

6.4. Kadınların İş Yerine Sahip Olmama Nedenleri.....85

6.5.Kadınların İş Yerini Kurma Aşamasında Sorun Olabileceğini Düşündükleri Bazı Durumlar.....91
6.6. Kadınların Yapmak İstedikleri İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Bazı Unsurlar.....98
6.7. Kırsal Kadınlara Göre Girişimcide Olması Gereken Özellikler.....103
6.8. İş Yeri Olan Kırsal Kadınların İşletmeleri İle İlgili Düşünceleri.....108
6.9. Logistik Regresyon Analizi Sonuçları.....113
7. SONUÇ ve ÖNERİLER.....116
KAYNAKLAR.....124

KISALTMALAR DİZİNİ

Kısaltmalar

AB- EU: Avrupa Birliği

ANGİKAD:Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği

BM : Birleşmiş Milletler

BMKP:Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

BAĞ-KUR: Esnaf, Sanatkarlar ve Diğer Bağımsız Çalışanlar Sosyal Sigortalar Kurumu

ÇATOM:Çok Amaçlı Toplum Merkezleri

ÇKGV:Çağdaş Kadın ve Genclik Vakfı

DB-WB: Dünya Bankası

DOĞAKA: Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı)

GAP:Güneydoğu Anadolu Projesi

GIDEM:Girişimci Destekleme Merkezleri

IBRD: Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası

IDA: Uluslararası Kalkınma Birliği

ILO-UCO: Uluslararası Çalışma Örgütü

İGM: İş Geliştirme Merkez

İŞGEM: İş Geliştirme Merkezleri

İŞKUR: Türkiye İş Kurumu

KADAV: Kadın Dayanışma Vakfı

KAGİDER: Kadın Girişimciler Derneği

KAGİMER: Kadın Girişimci Geliştirme Merkezi

KAMER:Kadın Merkezi

KEİG:Kadın Emeği Ve İstihdamı Girişimi

Kısaltmalar

KİT:Kamu İktisadi Teşekkülü

KİŞGEM: Kadın İş Geliştirme Merkezi

KEDV:Kadın Emeğini Destekleme Vakfı

KSGM:Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü

KOSGEB:Küçük ve Orta Sanayi Geliştirme İdaresi

ODTÜ: Orta Doğu Teknik Üniversitesi

SSK:Sosyal Sigortalar Kurumu

TESK:Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu

TKDK: Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu

TOBB:Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TÜİK: Türkiye İstatisrik Kurumu

UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

UNIDO:Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü

ÇİZELGELER DİZİNİ

Sayfa

Çizelge 3.1. Seçilen Köy veya Belediyelerde Anket Yapılan Kişi Sayısı.....10

Çizelge 4.1. Girişimcilerin Temel Özellikleri.....19

Çizelge 5.1. İŞKUR'un Desteklemiş Olduğu Bazı Projeler.....37

Çizelge 6.1. Kadınların Yaş Dağılım.....58

Çizelge 6.2. Kadınların Eğitim Durumu.....59

Çizelge 6.3.Kadınların Sosyal Güvence Sahipliği.....60

Çizelge 6.4. Kadınların Türlerine Göre Sosyal Güvenceler.....61

Çizelge 6.5. Kadınların Medeni Durumu.....62

Çizelge 6.6. Kadınların Sahip Oldukları Çocuk Sayısı 63

Çizelge 6.7. Kadınların Önceki İş Deneyimleri.....63

Çizelge 6.8. Çalışılmış Olan İş Türler.....64

Çizelge 6.9. Herhangi Bir İşte Çalışmama Nedeni.....65

Çizelge 6.10. Kadınların Şimdiki İş Durumu.....66

Çizelge 6.11. Kadınların İŞKUR'a Kayıt Durumu.....68

Çizelge 6.12. Kadınların Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıt Durumu.....68

Çizelge 6.13. Kadınların Sattıkları Ürünler.....69

Çizelge 6.14. Kurulması Düşünülen İşletme Türleri.....70

Çizelge 6.15. Kurulmak İstenen İşletmeyi Kurma Biçimi.....71

Çizelge 6.16. İşletme Kurarken Kadın Olmanın Zorluğu.....72

Çizelge 6.17. İş Yeri Açma Hususunda Eğitim Alma Durumu.....73

Çizelge 6.18. İş Yeri Açma Hususunda Verilebilecek Eğitime Katılma İstekliliği.....74

Çizelge 6.19. İş Yeri Açma Konusunda Verilebilecek Eğitimin Faydasına İlişkin Düşünce.....74

Çizelge 6.20. İş yeri Açma ile İlgili Eğitim Veren Kurumlardan Haberdar Olma Durumu.....75

Çizelge 6.21.Kadınların Bildiği Bazı Kurumlar.....75

Çizelge 6.22. Kredi veya Destek Veren Kurumlardan Haberdar Olma Durumu.....77

Çizelge 6.23. Girişimciliğin Tanımını Bilme Durumu.....77
Çizelge 6.24. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Ekonomik Özgürlük.....79
Çizelge 6.25. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Kazanç Sağlama 79
Çizelge 6.26.İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aile Bütçesine Katkı Sağlama.....80
Çizelge 6.27. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Sosyal Statüyü Yükseltme.....81
Çizelge 6.28. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aile İçinde Saygınlık.....81
Çizelge 6.29.İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Başkasının Emri Altında Çalışmayı İstememek.....82
Çizelge 6.30. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aileye Gelecekte Var olabilecek İş Bırakma.....83
Çizelge 6.31. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Bir Bayanın Başarılı Olacağını Kanıtlama.....83
Çizelge 6.32. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Yeni Bir Çevre Edinmek.....84
Çizelge 6.33. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Birey Olarak Başarılı Olacağını Kanıtlamak.....85
Çizelge 6.34. İş Yerine Sahip Olamama Nedeni: Eğitimsizlik.....85
Çizelge 6.35 İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Sermayesizlik.....86
Çizelge 6.36. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Deneyimsi.....87
Çizelge 6.37. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Başarısız Olma Korkusu.....88
Çizelge 6.38. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Ailenin İzin Vermemesi.....88
Çizelge 6.39 İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Evin Sorumluluğu.....89
Çizelge 6.40 İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Toplumun Olumsuz Eleştirisi.....90
Çizelge 6.41 İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Yakın Çevrenin Olumsuz Eleştirisi.....90
Çizelge 6.42. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Resmi Prosedür.....91
Çizelge 6.43. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Sermaye Bulma.....92
Çizelge 6.44. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Devletin Verdiği Teşviklerinden Ve Eğitimlerden Faydalanamamak.....93
Çizelge 6.45. İşi Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Devletin Verdiği Teşviklerinden Ve Eğitimlerden Haberdar Olamamak.....93
Çizelge 6.46. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Danışma Birimi Bulmak.....94
Çizelge 6.47. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Nitelikli Personel Bulmak.....95

Çizelge 6.48. İş yeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: İşletmeyi Kuracak Uygun Mekan Bulmak.....95
Çizelge 6.49. İş yeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Toplumun Kadınlar İçin Geleneksel Düşünceleri.....96
Çizelge 6.50 İş yeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Kurulacak Olan İşletmenin Piyasasıyla İlgili Bilgi Edinmek.....97
Çizelge 6.51. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Hammadde Bulabilmek.....98
Çizelge 6.52. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: İlgi Alanı Olması.....98
Çizelge 6.53. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Karlı Olması.....99
Çizelge 6.54. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Kurulan Yerde İlk Olması.....100
Çizelge 6.55. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Müşteri Potansiyelinin İyi Olması.....100
Çizelge 6.56. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Alınan Eğitim Türüne Uygun Olması.....101
Çizelge 6.57. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Eğitim Seviyesine Uygun Olması.....102
Çizelge 6.58. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: İflas Etme Riskinin Az Olması.....103
Çizelge 6.59. Girişimcide Olması Gereken Özellik: Eğitimli Olmak.....103
Çizelge 6.60. Girişimcide Olması Gereken Özellik: Karar Verme Yeteneği.....104
Çizelge 6.61. Girişimcide Olması Gereken Özellik: Lider Özelliği Taşımak.....105
Çizelge 6.62. Girişimcide Olması Gereken Özellik: Çalışkan Olmak.....105
Çizelge 6.63.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Risk Alabilen Bir Birey Olmak..106
Çizelge 6.64.Girişimcide Olması Gereken Özellik: İnsanlarla İyi İletişim Kurmak...106
Çizelge 6.65.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Deneyimli Olmak.....107
Çizelge 6.66. Girişimcide Olması Gereken Özellik: İş Alanı İle İlgili Teknik Bilgiye Sahip Olmak.....108
Çizelge 6.67.İşletme Kurarken Karşılaşılmış Sorunlar.....109
Çizelge 6.68.İşletme Kurma Sebepleri.....110

Çizelge 6.69. İş Kurmaya İten Kişisel Özellikler.....111

Çizelge 6.70.İşyeri Kurulduktan Sonra Karşılaşılan Sorunlar.....112

Çizelge 6.71. Lojistik Regresyon Yapılan Değişkenler.....113

Çizelge 6.72 Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları.....114

1. GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Önemi

İnsanların yaşamak ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları avcılık, çiftçilik, hayvancılık, ticaret gibi her türlü faaliyet insanoğlunun ilk dönemlerinden beri yaptığı faaliyetler olduğuna göre, girişimciliğin tarihçesinin tarihin ilk dönemlerine dayandığını söylenebilir(Kutlu, 2006). İlkel çağlarda dahi insanların ihtiyaçlarını karşılamak için sayılan faaliyetlerin içinde olması, insan ihtiyacının doğal bir sonucu olarak girişimciliği doğurmuştur.

Girişimcilik faaliyetleri somut olarak Sanayi Devrimi ile başlamıştır. Daha sonra 1970'li yılların ikinci yarısı dünya ekonomisinde ve siyasal arenasında radikal dönüşümlerin yaşandığı bir dönem olmuştur. Petrol fiyatlarındaki şok yükselmeleri takiben yaşanan stagflasyon (durgunluk) krizi, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra yaygın olarak uygulanan Keynesci iktisat politikalarının sorgulanmasına yol açmış ve kısa sürede Yeni Klasik Okulların politika reçeteleri sihirli bir formül gibi karşılanmıştır. Yeni Klasik Okullara mensup iktisatçılar piyasaların serbestleştirilmesini, ekonomik dengelerin oluşumunun piyasanın işleyişine bırakılmasını, devlet müdahalesine ve katılımcılığına son verilmesini istemişlerdir. Söz konusu bu Yeni Klasik Politikaların benimsenmesi, tüm ülkelerde devletin ekonomisindeki yerinin daraltılması, bu amaçla piyasalara doğrudan müdahalelerinin kaldırılması ve özelleştirme, dış ekonomik ilişkilerde serbestleştirme uygulamalarının yaygınlaşmasına neden olmuştur. Bu yeni ekonomik akıma Türkiye ise, 24 Ocak 1980 İstikrar Politikası uygulaması ile katılmıştır (Şahin, 2002). Bütün bu gelişmeler zaten Sanayi Devrimi ile İngiltere başta olmak üzere Batı Avrupa ülkelerinde liberal düşünceyle gündeme oturan girişimciliğin önemini artıracak oluşumları hızlandırmıştır (Kutlu, 2006). Tahmin edilebileceği gibi piyasaların serbestleşmesi, özel girişimcilik faaliyetlerinin artmasına sebep olmuştur.

Yukarıda sözü edilen gelişmelerden dolayı hız ve önem kazanması ile girişimciliğin ülkelerin ekonomik büyümelerine katkı sağladığı bir gerçek olmuştur. Eksik istihdam, işsizlik, gelir dağılımdaki adaletsizlik, ekonomik gelişme ve kalkınma, sosyal refahın arttırılması kuşkusuz pek çok dünya ülkesi için önemli konulardır. Bu konulara devletin

çözüm bulmakta tek başına yetersiz olduğu ekonomik bunalımdan sonra anlaşılmıştır. Bu yüzden girişimcilik faaliyeti dünyada ekonomik büyümenin en önemli kaynaklarından biri olmuştur.

Türkiye'de ise girişimciliğin başlangıcı Atatürk'ün önderliğinde İzmir'de toplanan 1. İktisat Kongresi olmuştur. Burada Türkiye'de ekonomik kalkınmanın girişimcilikle sağlanacağı ifade edilmiştir, 24 Ocak İstikrar Politikası ile serbest piyasa ekonomisine geçilmesi ve dışa açık büyüme modelinin benimsenmesine paralel olarak girişimcilik hız kazanmıştır (İyicil, 2006).

Tarihin ilk çağlarında kadınlar toprak işleriyle uğraşıp erkekler hayvan güderlerdi. Hayvan sayısı az olduğundan kadınların yaptığı iş ön planda olmaktaydı. Ancak kuraklık, kuşlar tarafından ekilen tohumların yenmesi gibi sebepler bazen biçilecek ürün bile bırakmıyordu. Araziler daha çok otlarla kaplıydı. Bunların olması ekmek yetmezken bol koyun peynirinin, etinin olmasına sebep oluyordu. Buda hayvan yetiştiriciliğinin, yani erkeğin gücünün önem kazanmasına sebep oldu (Özçelik, 2005). Tarihte kadının o dönemlerden itibaren ikinci plana düştüğü düşünülürse, bu durum belki de toplumsal kalıpların, ataerkil yapının temelini oluşturduğu söylenebilir. Bu toplumsal kalıplar kadınların toplumdaki rollerini öncelikle eş ve anne olarak belirlediği için erkeklerin girişimciliği Sanayi Devrimi öncesinde var olurken ve bu devrimle daha da somut hale gelirken kadınlar bu dönemde ancak 'ücretli' olarak ve 'işçi' statüsü altında çalışma yaşamında yer alabilmiştir.

Bu kadın sorunsalı dünyada 1950'li yıllardan itibaren Birleşmiş Milletlerin gündemine kalkınma ve ekonomik yaşama katılımlarının arttırılması bağlamında girmesi ile dünyada kadınların kalkınma çabalarının tümü içinde yer alması yönünde yoğun bir faaliyet başlamıştır (Akyol,1993).Türkiye'de ise kadın girişimciliği kapsamlı ve geniş olarak ilk kez 1992 yılının ekim ayında düzenlenen İstanbul Belediyesi Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'nın Hollanda Başkonsolosluğuyla ortaklaşa düzenlediği 'Kadınların Ekonomik Bağımsızlığı için Geleneksel Olmayan İş Kollarının Desteklenmesi' sempozyumla toplumun özellikle de kadınların gündemine girmiştir (Ecevit, 1993).Kadın girişimciliği, ülkelerin ekonomik gelişmesine katkı sağlayabilecekleri için en az erkeklerin girişimciliği kadar önemlidir. 67.803.927 olan Türkiye'de nüfusun 33.457.192'si kadındır (Anonim, 2011a). Nüfusun bu kadar önemli

bir kısmını oluşturan kadınların kendi ekonomik özgürlüklerini sağlayacak olan faaliyetlerin, özelliklede hem kendisine gelir hem de pek çok kişiye iş imkanı sağlayacak olan girişimcilik faaliyetinin desteklenmesi ülke ekonomisinin güçlenme dinamiğinin arttırmasında kuşkusuz önemli bir yer almaktadır. Bu durumun önemi anlaşılmış olacak ki 'Kadınların Ekonomik Bağımsızlığı için Geleneksel Olmayan İş Kollarının Desteklenmesi' sempozyumla konuşulmaya başlanan kadın girişimciliği dünyada ve Türkiye'de devlet başta olmak üzere pek çok kurum ve kuruluş tarafından desteklenmeye başlamıştır.

Bu araştırma sonucunda kırsalda yaşayan kadınların girişimcilik eğilimlerinin hangi ölçüde, nasıl bir yapıda olduğuna, girişimcilik faaliyetine engel olabilecek durumların neler olabileceğine dair bulgular ve çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Girişimciliğin kırsalda yaşayan kadınların sosyal ve ekonomik yaşamda daha iyi bir noktaya varabilmesinde önemli bir rol edinmiş olduğu düşünülmektedir. Kadınların girişimcilikle ilgili mevcut durumları ve bilgileri bu yüzden önemli görülmektedir. Bu araştırmada ise kırsal kadının yaşam standardını iyileştireceği düşünülen girişimcilikte, araştırmaya katılan kadınların durumları belirlenmeye çalışılmıştır. Ve kadınların girişimcilik faaliyeti göstererek daha iyi bir sosyal statüye sahip olmalarına faydalı olabilecek çözüm önerileri geliştirmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, ekonomik hayatta önemli rolü olan kırsal kadınların, girişimcilik faaliyetlerinin yönlerini ortaya koymaktır. Ve eğer varsa girişimciliklerinin genel profillerini tespit etmek, girişimcilik faaliyetlerine engel olabileceği düşünülen eğitim, demografik çevre ve aile yapısı, cinsiyet, sosyoekonomik çevre gibi unsurları ortaya koyabilmektir. Bu engelleri ortadan kaldırmak için çözüm önerileri geliştirebilmektir. Ayrıca girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların girişimcilik faaliyetini göstermeme durumunun nedenlerini ortaya koyabilmek ve girişimci olmaya engel olabileceği düşünülen sorunlara çözüm önerisi getirebilmektir.

2. LİTERATÜR ÖZETLERİ

Kadın girişimciliği için literatür taraması yapıldığında, bu kavram hakkında pek çok çalışma yapıldığı görülmektedir. Yapılan çalışmalardan ulaşıla bilinenler bu kısımda yıllara göre sıralanarak verilmiş ve bulgulardan kısaca bahsedilmiştir.

Carter ve Cannon(Akt. İyicil, 2006),1988 yılındaki çalışmalarında kadınları geleneksel girişimciler, yenilikçi girişimcileri domestik girişimciler ve radikal girişimciler olarak sınıflandırmıştır. Robert Hisrich(Akt. İyicil, 2006) 1989 yılında ise geleneksel alanlarda faaliyet gösteren kadınların modern iş alanlarında faaliyet gösterenlerden çok daha farklı olduklarını belirtmektedir. Geleneksel iş kollarında çalışan kadınlar, dış kaynaklı finansman temininde modern olanlara oranla çok daha fazla zorlandığını söylemektedir. Moore D, ise 1990 yılında kadın girişimcileri geleneksel ve modern olmak üzere iki başlık altında incelemiştir(Akt. İyicil, 2006).

Kaur ve Hyden(1993), Not JustForPin Money: A Case Study of the West Midlands Clothing Business Start-UpProet isimli çalışmasında, kadınların başlangıç sermayesi temininde güçlükle karşılaştıkları belirtmektedir. Genellikle kendilerine ait bir mülkleri olmayan kadınlar, bankaya teminat göstermekte güçlükle karşılaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra, kadınlar kendilerinin iş yaşamında başarılı olacağına inanmayan banka müdürlerinin ayrımcı davranışlarından yakınmaktadırlar. Kadınlar iş kurmak için gerekli motivasyon ve hırstan yoksun bulunmakta ve işi yalnızca cep harçlığı kazanmak için yaptıkları varsayılmaktadır. Pek çok durumda ise kredinin onaylanabilmesi için kadınların kocaları ile yazılı bir anlaşma yapıldığı araştırma sonuçlarından görülmektedir (Akt. İyicil, 2006).

Dhillon, 1993 yılında Women Entrepreneurs isimli çalışmasında, kadın girişimciliği piyasa ekonomisi içinde kendi işinin sahibi olan, tek başına çalışan ya da yanında işçi çalıştıran, mal veya hizmet üretip satan, kredi kaynaklarını araştıran, işle ilgili acil problemlerin üstesinden gelebilen, yeni koşullara adapte olabilen ve alanında deneyim sahibi olmaya çalışan kadın olarak tanımlamıştır (Akt. İyicil, 2006).

Saray,1993 yılında Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli'nde yaptığı açıklamada kadın girişimciliği işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, bizzat işinin başında bulunan ve iş yerinde fiilen çalışan kadındır. Buna ilaveten, olağan dışı koşullarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli bir biçimde kullanacak önlemleri alan, analiz eden, planlayan, uygulayan ve sonuçlarından sorumlu olan, yaratıcı veya akılcı projeler üreten, risk faktörünü göğüsleyen kadındır şeklinde tanımlamıştır.

Ecevit,1993 yılında Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli'ndeki bildirisinde kadın girişimciliği şu maddelerle tanımlamaktadır.

- Ev dışı bir mekanda, kendi adına kurduğu bir iş yeri olan,
- Bu iş yerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişilerle birlikte çalışan

ve/veya işin sahibi olması sıfatı ile ortaklık kuran,

- Herhangi bir mal veya servisin üretilmesiyle ilgili faaliyetleri yürüten, bu mal veya servisin dağıtım, pazarlama ve satışını yapan/yaptıran,
- İşi ile ilgili olarak ilişkiye girilmesi gereken kişi, örgüt, kurum veya kuruluşlarla kendi adına ilişki kuran,
- İş sürecinin örgütlenmesi, mal ve hizmet üretiminin planlanması, iş yerinin işletilmesi, kapatılması veya geliştirilmesine kendisi karar veren,
- İşinden elde ettiği kazancın yatırım ve kullanım alanları üzerinde söz sahibi olan kadındır.

Allan, S. ve Truman C., (1993) Women and Men Entrepreneurs: Life Strategies, Business Strategies, isimli çalışmalarında kadın girişimcilerin ev ve iş yaşamını ne şekilde dengelediklerini araştırmıştır. Bu araştırma neticesinde evi ile ilgili sorumluluğu genellikle eşine devreden erkek girişimcilerin ev ve iş yaşamında üstendikleri rollerin çelişmediği görülmüştür. Kadın girişimcilerin ise bir yanda ev işlerini organize etmeye çalışırken bir yandan işle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeye çabaladıkları görülmüştür ve budumun kadınlarda çoğunlukla suçluluk duygusuna ve strese neden olduğu saptanmıştır (Akt. İyicil, 2006).

Çelik ve Özdevecioğlu, (2001), Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma isimli araştırmalarında kadınların ekonomik hayatta girişimcilik faaliyetleri kapsamında sahip oldukları işletmelerin özellikle, problemlerin algılanmasında, liderlik özelliklerinde, işletmenin performansında, finansal yapıda ve örgüt kültüründe farklılıkların olduğu yapılan araştırma sonuçlarında bulgulanmıştır. Bununla birlikte kadın girişimcilerin kendi sermayeleri ile işlerini kurdukları ve ekonomik açıdan ailelerine katkıda bulunmak amacıyla, kadınlık rollerine de sıkı sıkıya bağlı kalmak şartıyla girişimcilik yaptıkları araştırmada elde edilen bir bulgudur. Aynı araştırmada kadın girişimcileri, girişimci olmaya daha çok aileye ek gelir sağlamak, kocanın ölmesi, kendini ispat etme ve geçmiş mesleki tecrübelerin ticari hayata aktarılması gibi faktörlerin etkili olduğu tespit edilmiştir.

Arıkan (2002), Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular adlı çalışmasında kadınların yeni bir girişim oluşturma yanında, girişimi geliştirme ve başarılı bir kuruluş haline getirme konusunda daha uzun vadeli düşünmekte olduklarını, işletmenin nitelik ve standartları, hizmet kalitesi işletmenin piyasada saygın bir kuruluş olarak yerini alması konularına daha çok önem vermekte olduklarını belirtmiştir (Akt. Kutlu, 2006)

Minniti ve Arenius, 2003, 37 ülkede yapılmış olunan diğer bir kadın girişimciliği araştırmasında, kadınların girişimciliğini etkileyen faktörler sırasıyla; demografik çevre ve aile yapısı, okur-yazarlık ve eğitim, sosyoekonomik çevre, işgücü istihdam, cinsiyet ve örgütsel biçimler ve sektörsel istihdam ve ekonomik gelişme olarak belirlenmiştir
Bedük, 2005 yılında kadın girişimciliği ilgili Türkiye'de Çalışan Kadın ve Kadın Girişimciliği makalesinde kadın girişimci; işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, bizzat işinin başında bulunan ve iş yerinde fiilen çalışan kadındır şeklinde tanımlamıştır (Akt. Soysal, 2010).

Zhao2005 yılında kadın girişimciliği ile ilgili kadın girişimci; işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, bizzat işinin başında bulunan ve iş yerinde fiilen

çalışan kadındır. Girişimcilik faaliyetini sürdüren kadınlar hırslı olma, risk alma, kendi işini kontrol etme gibi özellikler çerçevesinde de betimlenmektedir(Akt. Soysal, 2010).

Çivici 2007'de Türkiye'de Kadın Girişimci Durum Raporu'nda kadın girişimciliğinin bazı özelliklerini organizasyon becerisi, akıl ve mantığın yanı sıra sezgilerini kullanma, bağımsız çalışma, gelişmiş iletişim beceresi, Empati kurma, yorgunluğa dayanıklılık, mali disipline önem verme, akıl alma konusunda çekingen olmama, yeniliklere açık olma, yönetebileceği kadar risk alma, sabırlı olma, azimli ve inatçı olma, işine kendi için değil, ailesi için sahip çıkma, görüş birliğine dayalı karar ve katılımcılık, çatışma yönetimi, bilgi ve beceriyi paylaşma şeklinde belirtmiştir.

Ecevit, (2007).“Türkiye'de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım adlı çalışmasında Türkiye'de ve dünyada kadın girişimciliğine destek veren kamu kuruluşlarının ve sivil örgütlenmelerinin 2007 yılına kadarki çalışmalarına yer verilmiştir.

Yetim 2008'deki Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği makalesinde kadınların mücadeleci, hırslı, evine iş götüren ve kendileri için erişilmesi zor hedefler belirleyen yapıda oldukları bulgularına ulaşılmıştır. Kadın girişimcilerin kişisel özellikleri üç kapsamda ele alınmıştır. Bu özelliklerden ilki olan girişimci olmaktan kaynaklanan kişisel özellikler; kendine güven, yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma, akılcılık, bağımsızlık ve rekabetçilik olarak sıralanmıştır. Diğer taraftan sosyokültürel değerlerle ilgili girişimcilik özellikleri ise; çevresinde saygın biri, çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi değerlendirebilen, koruyan-gözeten, işbirliğine yönelik, akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış olarak sıralanabilmektedir. Kadın girişimcilerin kişisel özelliklerini ortaya koyma çerçevesinde ele alınan bir diğer özellikler bütünü ise onların cinsiyet rollerinden kaynaklanan özellikler olarak bilinmektedir. Bunlar ise, iyi iletişim kuran, problemleri kolaylıkla çözebilen, hoşgörülü, özverili ve duygusal olarak sıralanabilmekte olduğunu belirtmiştir.

İplik, 2012'deki Osmaniye İli Kırsalında Kadın Girişimciliği doktora tezinde, kırsal alanlarda istihdam imkanlarının yetersiz olması nedeniyle ücretsiz işçi olarak çalışan veya ev kadınlığına yönelmek zorunda kalan kadınlar için mikro ve küçük ölçekli işletmeler kurarak faaliyette bulunmak önemli bir gelir elde etme aracı olarak görülmektedir. Ayrıca bu bölgelerde kadınların kendi işlerini kurarak işgücüne katılımlarının artması kırsal kalkınmanın dolayısıyla da ülkenin ekonomik ve sosyal alanlardaki kalkınmasının en önemli unsuru olarak kabul edilmekte olduğunu belirtmiştir. Çalışmada ayrıca, kadınların başka bir gelire sahip olup olmamalarının girişimci olma kararlarını etkileyen en önemli değişken olduğu, kadının çalışması durumunda aile birliğinin zayıflayacağını, kocasıyla daha az ilgileneceğini, çocuklarına daha az vakit ayıracağını, ailenin sosyal ilişkilerinin zayıflayacağını ve kadının gereğinden fazla yorulacağı ve yıpranacağını düşünenlerin daha az girişimci olma eğiliminde oldukları, dağ köylerinde yaşayan kadınların ova köylerinde yaşayan kadınlara göre daha fazla sorunla karşılaştıkları ve dağ köylerindeki bu kadınların uygun materyal temini ve pazarın durgun olması gibi problemlerle daha çok karşılaştıkları tespit edildiğini belirtmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

3.1. Materyal

Bu araştırmanın materyalini Hatay ili köylerinde yaşayan kadınlarda anket yoluyla elde edilen veriler oluşturmaktadır. Söz konusu bu araştırmaya konu olan kadınlarla yapılan anket çalışması birincil verileri, şimdiye kadar yapılmış çalışmalar ise ikincil veri olarak kullanılmıştır.

3.2. Yöntem

3.2.1 Örneklem seçiminde kullanılan yöntem

Bu araştırma Hatay ili köylerini ve belediyelerini kapsamaktadır. Hatay'da toplamda 426 köy ve belediyelik bulunmaktadır. Bu köylerin yüzde beşi ile olan 21 köyle 120 adet anket çalışması yapılmıştır. Söz konusu bu 120 anket sayısı, gayeli olarak belirlenmiştir. Bu rakamlar, TÜİK 2000 Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi verilerinden yararlanılarak belirlenmiş ve İki Aşamalı Tabakalı Rastgele Örnekleme Yöntemi kullanılarak her köyden veya belediyeden anket yapılacak kişi sayısı belirlenmiştir (Düzgüneş ve Ark., 1983, Çıngı 1990).Tabakalı Rastgele Örnekleme Yöntemi 'ne göre araştırma kapsamına alınan köylerden anket yapılacak kişi sayısının saptanabilmesi için örnekleme oranı belirlenmiştir. Örnekleme oranı(f), örneğe alınacak kişi sayısının (n), araştırma evrenindeki kişi sayısına v(N) oranıdır(n/N). Bu oran her köydeki kişi sayısı ile çarpılarak, örneğe alınacak hane sayısı istatistiksel olarak saptanmıştır. Çizelge 1.'deki kişi sayısı $[(n/N)]x\ N_i = n_i$formülü kullanılarak hesaplanmıştır. Her köyden yapılacak anket sayısını veren bu değerlerde virgülden sonraki kısım 50'nin üzerinde olduğunda bir üst rakama yuvarlanmıştır. Bu şekilde hesaplanan kişi sayısı 119 olduğundan seçilen köylerden Kodallı köyü değeri virgülden sonraki kısım 50'nin yukarısında olmadığı halde bir üst rakama yuvarlanılarak anket sayısı 120'ye tamamlanmıştır.

Ayrıca seçilen bu köyler Hatay ili ilçelerine homojen şekilde dağıtılmıştır. Seçilen köylerin ait olduğu ilçeler Hatay ilinin coğrafi farklılıkları göz önüne alınarak

seçilmiştir. Denizelliğin etkili olduğu ilçelerden, yükseltisi fazla olan, dağlık yerleşim alanında olan ilçelerden ve ovada bulunan ilçelerden köyler seçilmiştir. Buradaki coğrafik şartların farklı olduğu kanaatiyle ekonomik etkinliklerin de farklı olabileceği düşünülmüştür ve bu unsurlar göz önünde bulundurularak köyler seçilmiştir. Anket yapılan köyler ve bu köylerden seçilen kişi sayısı Çizelge 3. 1'de verilmiştir.

Çizelge 3.1. Seçilen Köy veya Belediyelerde Anket Yapılan Kişi Sayısı

Belde veyaköyün adı	**Toplam nüfus sayısı(N_1)**	**Köyün veya belediyenin nüfusu/ seçilen 21 köyün veya belediyenin toplam nüfusu (A)**	**A* Anket sayısı**	**Anket yapılacak kişi sayısı**
Büyükburç	1.918	0,029483199	3,537983829	4
Altınkaya	2.931	0,045054877	5,406585298	5
Ardıçlı	4.028	0,061917791	7,430134965	7
Yuvalı	1.323	0,020336951	2,440434101	2
Gölbaşı	1.479	0,022734959	2,728195038	3
Ceylanlı	2.025	0,031127986	3,735358318	4
Karadurmuşlu	1.333	0,020490669	2,458880315	2
Kodallı	564	0,008669721	1,040366465	2
Karaçağıl	743	0,011421281	1,370553694	1
Karapelit	845	0,012989209	1,558705076	2
Suçıkağı	1.344	0,02065976	2,47917115	2
Cırtıman	2.494	0,038337381	4,60048575	5
Serinyol	16.753	0,257524518	30,90294217	31
Maraş Boğazı	965	0,01483383	1,780059643	2
Anayazı	2.244	0,034186983	4,102437975	4
Küçük Dalyan	9.031	0,138823132	16,65877579	17
Tavla	2401	0,0369078	4,428935961	4
Sutaşı	6176	0,094936514	11,39238171	11
Değirmenbaşı	3421	0,052587082	6,31044978	6
Aknehir	2077	0,031927322	3,83127863	4
Akkerpiç	959	0,014741599	1,768991914	2
Toplam sayı	65054			120

3.2.2. Verilerin analizinde kullanılan yöntem

Kadınların girişimcilik eğilimlerine etkili olan faktörleri belirlemek amacı ile Binary Lojistik Regresyon Analizi yapılmıştır. Ayrıca kadınların girişimcilik eğilimleri ile bazı

değişkenler arasında ilişki olup olmadığını belirlemek amacı ile Khi-Kare Bağımsızlık Testi uygulanmıştır.

3.2.2.1. Lojistik regresyon analizi

Lojistik regresyon modelinde, bağımlı (sonuç) değişken ikili (binary) 0, 1 gibi kesikli bir değişken olup; risk belirten durum 1, diğer durum 0 ile gösterilir. Regresyon problemlerinde anahtar değer, verilen bir bağımsız değişken değerine bağlı olarak, bağımlı (sonuç)değişkenin ortalama değerini bulmaktır. Bu değer koşullu ortalama olarak adlandırılır ve E(Y\x) ile gösterilir. Burada, Y bağımlı değişkeni, x ise bağımsız değişkeni göstermektedir. Lineer regresyon analizinde, koşul ortalamanın x'in lineer bir denklemi olduğu varsayılır; E(Y\x) =$\beta_0 + \beta_1 x$bu eşitlik, x'in aralığının-∞ ve +∞ arasında değişmesinde dolayı E(Y\x)'in mümkün olan her değeri alabileceğini göstermektedir. Lojistik regresyon analizinde ise koşullu ortalama; 0'dan büyük, 1'den küçük ya da 1'e eşit olmak zorundadır (0 < E(Y\x) <1). Lojistik regresyon analizinde, E{Y\x) = $\beta_0 + \beta_1 x$eşitliğinin sol tarafı 0-1 arasında sınırlı olasılık değerleri aldığındanve bu değerler sonsuz değerler alabilen açıklayıcıdeğişkenlerle ilişkilendirildiğinden, söz konusu eşitlik her zaman sağlanamamaktadır. Böylesi bir durumla karşılaşılmaması için en iyi çözüm, sonuç değeri olarak ifade edilen olasılık değerinin çeşitli dönüşümlerle -∞ ile +∞ arasında tanımlı hale getirilmesidir. Gösterimi kolaylaştırmak için, lojistik dağılım kullanıldığında, x bilindiğinde Y'nin koşullu ortalamasını göstermek için n{x) - E(Y\x) değerini kullanabilir. Lojistik regresyon modelinin spesifik formu aşağıdaki gibidir (Atakurt, 1999);

$$\pi(x) = \frac{e^{\beta_0+\beta_1}}{1+e^{\beta_0+\beta_1}} \quad (3.1)$$

Lojistik regresyon önemli kavramlarından biri de Odds oranıdır. Çeşitli kaynaklarda olasılık oranı olarak da adlandırılan Odd oranı bir olayın olma ihtimalinin diğer ihtimaline oranıdır. Matematiksel olarak bu değer e^{b1}dir. Bu araştırmada kadınların girişimcilik eğilimi gösterme ihtimalinin göstermeme ihtimaline oranı olasılık oranıdır. Doğrusal regresyonda b bağımsız değişkenindeki bir birim değişkenin bağımlı değişkende meydana getirdiği değişmeyi gösterir. Lojistik katsayılarını anlamak için, bir olayı olasılık oranı bakımından düşünmek gerekir (Akgül ve Çevik, 2005). Olasılık oranının doğal logaritması alınarak elde edilen lojistik regresyon modelinin

parametrelerini tahmin ederken en yüksek olabilirlik (maksimum likelihood) yöntemi yaygın olarak kullanılır (Berenson ve Levine, 1996. Akt.Özçomak ve ark., 2005). Böylece iki değişkenli lojistik regresyon modeli

$$P(Y)=\frac{\exp(\beta 0+\beta 1x)}{1+\exp(\beta 0+\beta 1x)}=\frac{1}{1+\exp(-\beta 0-\beta 1x)} \quad (3.2)$$

Şeklinde yazılır. Lojistik regresyon modeli yazdıktan sonra modeldeki katsayılar

$$\square n\frac{P(Y)}{Q(Y)}=\beta_0+\beta X_1+\beta_2 X_2 \ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots\ldots \beta_n X_n \quad (3.3)$$

$$\frac{P(Y)}{Q(Y)} = e^{\beta^{0+\beta^{1X1}+\beta^{2X2}+\cdots\ldots\ldots\ldots\beta nXn}} = e^{\beta^0}\, e^{\beta 1X1}\, e^{\beta 2X2}\, e^{\beta nXn}$$

Şeklinde hesaplanır. Burada Q(Y), Q(Y)) = 1- P(Y) şeklinde hesaplanır. Olasılık oranının OR= P(Y)/Q(Y) olduğu bilindiğine göre her bir parametrenin Odds oranı değeri olasılık oranı olarak dikkate alınır. Bu değer bağımlı değişkenin, bağımsız değişkenin etkisiyle kaç kat daha fazla veya yüze kaç ihtimalle görülmesi olasılığını açıklamaktadır (Özçomak ve ark. 2005).

Bu araştırmada ise lojistik regresyon analizinde tahmin edilen model şu şekildedir:

$$Y = \beta_0 + \beta_{1MD} + \beta_{2\,SGT} + \beta_{3DOCD} + \beta_{4SCD}$$

Y burada bağımlı değişken olan kadınların girişimcilik eğilimi gösterme durumunu ifade etmektedir. Bağımsız değişkenler ise MD(medeni durum), SGT(sosyal güvence türü), DOCD(daha önce bir işte çalışma durumu), SCD (şimdiki çalışma durumu) olarak belirlenmiştir.

3.2.2.2. Khi- kare bağımsızlık analizi

Ki-kare bağımsızlık testi, veri setinin normal dağılım göstermediği durumlarda kullanılmaktadır. İki veya daha fazla değişken arasında ilişki olup olmadığını test etmek amacıyla kullanılır. Khi-kare sürekli bir dağılımdır. Sıfırla $+\infty$ arasında değerler alır. Karl Pearson tarafından bulunan bu dağılım x^2(Chi-square) olarak adlandırılır (Özkan, 2003).Khi-kare bağımsızlık testinin uygulanabilmesi için gözlem sonuçlarının sınıflandırılmış veya gruplandırılmış bileşik seriler şeklinde gösterilmesi gerekmektedir. Bu gösterim şekline kotenjans tablosu denilmektedir. Bu tablo değişkenlerin sınıflarının yer aldığı satır ve sütunlardan oluşmaktadır. Tablodaki satır (row) sayısı (r) ve sütun

sayısı (column) sayısı (c) ile gösterilirse (r*c) lik bir kotenjans tablosu elde edilmektedir. Bu şekilde çapraz sınıflandırma, her hangi bir sıradaki elemanla sütundaki eleman arasındaki ilişkinin (bağımlılık ya da bağımsızlığın) incelenmesi amacıyla yapılır. Bunun için her satır ve sütundaki elemanlara ait beklenen (expected) frekansların (E_{ij}), gözlenen (observed) frekanslarla (O_{ij}) karşılaştırılması gerekmektedir (Kalaycı, 2010). Khi kare test istatistiği şu formül ile hesaplanır:

$$x^2 = \sum_{j=1}^{c}\sum_{i=1}^{r}\frac{(G_{ij} - E_{ij})^2}{E_{ij}} \quad (3.4)$$

$x^2 > x^2\alpha; (r-1) * (c-1)$ise H_0 hipotezi ret, H_1 hipotezi kabul edilir.

$x^2 < x^2\alpha; (r-1) * (c-1)$ise H_0 hipotezi ret, H_1 hipotezi kabul edilir.

H_0: Değişkenler birbirinden bağımsızdır.

H_1: Değişkenler birbirinden bağımsız değildir.

α: Saptanan yanılma olasılığı (Anlamlılık düzeyi).

Khi-kare bağımsızlık testinde, beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının toplam gözenek sayısının % 20'sini aştığı görüldüğünde anlamlılık testine ilişkin sonuçların yorumlanması doğru değildir (Büyüköztürk, 2011). Bu araştırmada bu kuralın ihlal edildiği ve beklenen değerin 5'ten küçük olduğu çapraz tablolarda Khi-kare bağımsızlık testi uygulanmamıştır.

x^2Dağılımının yegane parametresi serbestlik derecesidir (Özkan, 2003). Serbestlik derecesi (SD:degrees of freedom), satır sayısının (r) ile sütun sayısının (c) birer eksiltilerek çarpılmasıyla elde edilir (Arıkan, 2007).

$$SD = (r-1) * (c-1) \quad (3.5)$$

Belirlenen anlamlılık düzeyinde, Khi-kare tablosunda serbestlik derecesine (SD) karşılık gelen değer, bulunanx^2değerinden küçük ise, değişkenler arasında ilişki vardır, küçük ise yoktur sonucuna varılır.

Dağılımı kotenjans tablosu şeklinde düzenlenen iki değişken arasındaki ilişkinin derecesini ölçmek için kotenjans katsayısı (C) hesaplanır. Hesaplanan kotenjans katsayısı sıfır ile bir arasında yer almaktadır. C= 0 için x^2= 0 olduğundan, iki değişkenin bağımsız olduğuna karar verilir. C= 0'ın anlamı iki değişken arasında ilişki yok demektir. Kotenjans katsayısı şu şekilde hesaplanır (Özkan, 2003):

$$C = \sqrt{\frac{x^2}{x^2+n}} \tag{3.6}$$

x^2: Khi-kare değeri

n: Toplam gözlem sayısı

Khi-kare testleriyle ölçümlenen değişkenler arasındaki farklılığın anlamlı olduğu durumda ise yani bağımsızlık hipotezinin reddedilmesi halinde, ele alınan değişkenler arasındaki bağımlılık veya ilişkinin derecesini saptamak için kullanılan kotenjans katsayısı farklılığın ne oranda az ya da çok olduğunu ortaya koymak açısından hesaplanır ve katsayı bire yaklaştıkça farklılık çoğalır (Düzgüneş, 1975). Değişkenler arasında tam bir ilişki varsa C maksimum değerine ulaşır kotenjans katsayısının maksimum değeri ise tablonun satır ve sütun sayısına bağlıdır. Satır ve sütun sayısı eşit sayıda olması halinde C'nin maksimum değeri C_{max}şu şekilde hesaplanır (Özkan, 2003):

$$C_{max}=\sqrt{\frac{k-1}{k}} \tag{3.7}$$

Formülde yer alan k değeri, bir birine satır ve sütun sayılarını göstermektedir. Dikdörtgensel şekilde olan, yani satır ve sütun sayıları eşit olmayan kotenjans tabloları için böyle bir maksimum değer hesaplanamamaktadır.

Bu araştırmada ise kadınların yaş durumu, eğitim durumu, medeni durumu, daha önce bir işte çalışma durumu, özelliği gibi kadınlarla ilgili verilere Khi-kare testi uygulanmıştır. Söz konusu analizde anlamlı çıkanlar yorumlanmıştır. Ve beklenen değeri 5'ten küçük olan gözenek sayısının % 20'yi aştığı verilerin sonuçları yorumlanmamıştır.

4. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

4.1.Girişimcilik Tanımı

Girişimcilik üzerine literatür taraması yapıldığı zaman, bu kavram üzerine farklı açılardan yorumlar yapılmış ve girişimcilik kavramının değişik şekillerde tanımlanmış olduğu görülmektedir.

Girişimci tanımına gelişen ve değişen ekonomik düzen içinde eklentiler gelerek tanım gelişerek değişiklik gösterdiği görülmektedir. Örneğin, daha sonra Joseph A. Schumpeter girişimcinin yenilikçi ve dinamik olma özelliğini vurgulamıştır (Müftüoğlu, 1996, Akt. İyicil, 2006).Schumpeter'in çalışmalarında girişimcilik, yenilik yaratma ve teknolojik buluşlar ile açıklanmaya çalışılmış ve yeni ürünler, yeni hizmetler, yeni süreçler, yeni arz kaynakları ve yeni pazarlar yaratmak için yeni kaynakların yaratılması gibi konular üzerinde ağırlıklı olarak durulmuştur. Schumpeter'in bakış açısında girişimci, toplumda değişimi yaratacak kişi ve kurumlar olarak tanımlanmaktadır(Dean, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Girişimciliği pek çok farklı tanımı olmasına rağmen, bu kavram hem işletmecilik literatüründe hem de iktisat literatüründe uzun süredir kullanılmaktadır. Birçok araştırmacı girişimciliği, küçük işletme kurulması ve bunların yönetilmesi ile özdeşleştirmiştir (Tosunoğlu, 2003, Akt, İyicil, 2006). Ancak yukarıda da açıklandığı üzere bu tanımlar girişimciliği açıklamak adına yetersiz kalmaktadır. Genel olarak girişimcilik; ortaya çıkan fırsatlardan yararlanma veya yeni fırsatlar yaratabilme amacıyla üretimin girdilerini örgütleme yeteneği ve risk alma özellikleriyle bağdaştırarak çıktıya dönüştürmek olarak tanımlanabilmektedir (Tosunoğlu, 2003, Akt, İyicil, 2006).Girişimcilik her şeyden önce ve en önemlisi bir zihniyettir. Bir kişinin bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı saptama ve yeni değer yaratmak ya da ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatın üzerine gitme motivasyonunu ve kapasitesini tanımlar (Hyrsky, 2001, Akt. Kutlu, 2006).Özellikle de

20.yy'da zaman içinde gelişerek risk alma, yenilikleri yakalama, fırsatları değerlendirebilme ve tüm bunları hayata geçirebilme anlamlarını da içine almıştır.

4.2. Girişimci Tanımı

Girişimci, risk alarak yenilik veya geliştirme yapan kişidir. Diğer bir deyişle, girişimci fırsatları gözleyen ve onları bulduğunda her tür riski alarak fikrini gerçekleştirmeye çalışandır (Schramm, 2005, Akt. Kutlu, 2006). Dolayısı ile girişimcilik için fikir üretmek, yenilik üretmek ya da bir geliştirme yapmak gerekmektedir (Aktoprak, 2005).

Malta'lı düşünür De Bono'ya göre: Girişimciyi tanımlayan, bir şeyi gerçekleştirme tutkusudur. Bir yazar ya da ressamın tutkusundan farklı değildir. Daha önce bulunmayan bir şeyi yaratmak onun en büyük amacıdır. Müteşebbisin seçtiği ortam "eylem"dir (Titiz, 1994). Farklı bilim adamlarına göre farklı yönlerden açıklanabilecek girişimcilik kelimesi, sosyolojik açıdan; sadece bir ekonomik etkinlik alanı olarak değil, başarı gereksinimine dayalı bir kişilik yapısı olarak da tanımlanmaktadır (Ertürk, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Girişimci kavramının son olarak ekonomik mal ve hizmet üretmek, pazarlamak için üretim faktörlerini ele geçirip, düzenli bir şekilde bir araya getiren, kar amacı güden ve girişimlerinin sonunda doğabilecek tüm riskleri göze alan kişiler olarak tanımlandığı görülmektedir (Tosunoğlu, 2003, Akt. İyicil, 2006).

4.3. Girişimciliğin Belirleyici Özellikleri

Girişimcinin özelliklerini belirlemeyi amaçlayan pek çok çalışma mevcuttur. Ancak hala kesin çerçevelerle belirlenmiş bir girişimcilik tablosu yoktur. Yapılmış olan çalışmalardan yararlanılarak girişimciliğin temel özellikleri şu şekilde belirlenmiştir (İyicil, 2006):

- Girişimci, liderlik ve yöneticilik özelliklerine sahiptir.
- Girişimciler, yaptıkları işin sorumluluğunu tümüyle üstlenmektedirler
- Girişimciler geleceğe yöneliktirler, fırsatları araştırırlar, ileriye dönüktürler.

- Girişimci, "vizyon" sahibi olmalıdır. Vizyon, gelecekte olmak istenilen durumu, ideali ve var olma nedenini açıklar.
- Girişimciler, etkin bir iletişim becerisine sahip olan kişidir. Girişimciler, örgütü ortak hedeflere yöneltme konusunda başarılı ve motivasyon yeteneği yüksek kişilerdir.
- Girişimci, değişime açık olan kişidir.
- Girişimci kendine güven duymalıdır ve aynı zamanda kendisine güven duyulan kişi olmalıdır.
- Girişimci yeri geldiğinde geri adım atabilmelidir.
- Girişimci yaratıcı olmalıdır.
- Girişimci bireysel aynı zamanda da toplumsal olmalıdır.
- Girişimci sürükleyici ve güdümleyici olmalıdır.
- Girişimci başarı odaklı olmalıdır.
- Girişimcilerin karlılığı hedeflemesinin gerisinde başarı güdüsü yatmaktadır.
- Girişimciler sahip oldukları niteliklerden ötürü liderlik niteliklerine sahip kişilerdir.
- Girişimci fırsatlara açık olmalıdır.

Ayrıca yapılan bir çalışmada Türk toplumunun bir girişimcide olmasını beklediği özellikler şu şekilde verilmiştir (Aktoprak, 2005): Risk alabilme, özgüven, yaratıcılık, liderlik, iletişim becerileri, organizasyon (Planlama yeteneği), inisiyatif alabilme, yöneticilik, kişisel bağlantılar, doğru ekibi kurma, finans bilgisi, ikna kabiliyeti, yeterli sermaye, sonuç odaklılık, profosyönel iş deneyimi.

Girişimcilik çalışmalarında üzerinde durulan girişimcilere yönelik belirlenmiş bazı özellikler yine başka bir çalışmada şu şekilde verilmiştir (Hisrich ve Peters,1985, Akt. Kutlu, 2006):

Girişimci doğulur ve sonradan olunmaz. Bazı doğal yetenekler olabilir ama bunların ortaya çıkarılması gerekir. Ayrıca girişimciliğin temelinde olan birçok yetenek, bilgi, tecrübe ve ilişki ağını yıllar içinde geliştirerek girişimcilik kapasitesi oluşturmak

mümkündür. Herkes yeni bir iş kurabilir. İş kurmak işin kolay kısmıdır asıl önemli olan şirketin devamını sağlamak, büyütmek ve kalıcı olmaktır.

Girişimci için önemli olan, fikrin başarılı bir şekilde ticarileşmesini ve toplumsal faydaya dönüşmesini sağlamak ve geliştirmektir.

Girişimciler kumarbazdır. Başarılı girişimciler tüm riskleri dikkatlice hesaplayanlardır. Girişimciler bütün olayı sahiplenmek isterler. Tek kişi ile başarılı bir şekilde büyümek zordur, önemli olan başarılı bir takım çalışması kurabilmektir. Başarılı girişimciler takım olarak çalışanlardır.

Girişimciler kendilerinin patronudurlar ve bağımsızdırlar. Yatırımcılar ve müşteriler başta olmak üzere girişimcilerin ailelerine, çalışanlarına ve bulundukları sosyal topluma karşı sorumlulukları vardır. Girişimciler büyük firmalardaki profesyonel yöneticilerden daha fazla çalışırlar bunu ispatlayacak veri yoktur.

Girişimciler çok stres altında çalışırlar çünkü girişimci stresli ve talepkar bir işle uğraşmaktadır. Bununla birlikte, yapılan çalışmalar göstermektedir ki, profesyonel yöneticilerle karşılaştırıldıklarında girişimciler işlerinden daha memnundurlar.
Girişimciler genç ve enerjik olmalıdır. Yaş bir sınır değildir genel ortalama otuzlu yaşlar olmakla birlikte altmışlı yaşlarında başarılı olan birçok girişimci vardır.

Girişimcilerin motivasyon kaynağı para kazanmaktır. Yapılan çalışmalar göstermektedir ki girişimci kısa dönemde para kazanmaktan ziyade uzun dönemli gelirleri önemser. Ayrıca para kazanmak girişimci için tek motivasyon kaynağı değildir, kişisel başarı duygusu, kaderine sahip çıkmak vizyonunu ve hayallerini gerçekleştirmek diğer amaçlar arasındadır.

Maddeler halinde ifade edilmeye çalışılan bu ortak özellikleri kişilik özelliklerine dayalı olarak tek bir cümlede toplanacak olursa; girişimciler bağımsız, esnek, yaratıcı, özgüveni yüksek, dayanıklı ve ısrarcı kişilerdir. Ancak bu özellikleri içinde barındıran her kişi girişimci olamayacağı gibi, bu özelliklere sahip olan girişimcilerin de mutlaka

başarılı olacağından söz etmek mümkün olamamaktadır (İyicil, 2006). Ayrıca girişimcilerin temel özelliklerinin belirlenmesi konusunda değişik yazarlar tarafından yazılan bilimsel makaleler ise Çizelge 4. 1'dekiözellikleri ortaya koymuştur(Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006).

Çizelge 4. 1. Girişimcilerin Temel Özellikleri

Tarih	Yazar	Özellikler
1848	Mill	Risk alma
1917	Weber	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1934	Schumpeter	Yenilik, önayak olma
1954	Sutton	Sorumluluğa istek duyma
1959	Hartman	Biçimsel otoritenin kaynağı olma
1961	McClelland	Risk alma, başarı güdüsü
1963	Davids	Hırslı olma, başarı isteği, sorumluluk
1964	Pickle	İnsan ilişkileri, iletişim becerisi, teknik bilgi
1964	Litzinger	Riski tercih etme, bağımsızlık, tanınma, liderlik
1965	Schrage	Doğru algılama,güç
1971	Palmer Risk ölçme	Risk ölçme
1971	Homadey	Başarıgüdüsü,özerklik,saldırganlık,güç,tanınma
1973	Winter	Güç ihtiyacı
1974	Borland	İçsel güç odağı
1974	Liles	Başarı ihtiyacı
1977	Gasse	Kişisel değerlere dönüklük
1978	Timmons	Güdü,özgüven,amacadönüklük;orta düzeyde risk alma;kontrolodağı,yaratıcılık
1980	Brockhaus Risk üstlenme eğilimi	Risk üstlenme eğilimi
1980	Sexton Enerjik olma,hırs	Enerjik olma,hırs
1981	MesconMontanari	Başarı,hakimiyet,özerklik-dayanma gücü kontrol
1982	Dunkelbeoungrg,Cooper WelshYoung	Büyümeye dönüklük,bağımsızlığa dönüklük, zanaatkarlığa dönüklük, kontrol kaynağı, öz güven, yenilikçilik.

Kaynak: (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006)

Tüm bu tanımlardan da anlaşılacağı gibi her ne kadar genel girişimci özelliklerini belirten bir tablo çizilemeyecek olsa da hepsinin ortak olarak üzerinde durduğu; pazarda var olan mevcut fırsatları yakalayarak değerlendirebilme ve bir iş fikrine dönüştürebilme, risk alma, yenilikçi ve yaratıcı olma gibi özelliklerin temel oluşturduğu söylenebilmektedir.

4.4. Girişimciliğin Tarihsel Gelişimi

4.4.1. Dünyada girişimciliğin tarihsel gelişimi

İnsanların yaşamak ve ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla yaptıkları avcılık, çiftçilik, hayvancılık, ticaret gibi her türlü faaliyet insanoğlunun ilk dönemlerinden beri yaptığı faaliyetler olduğuna göre, girişimciliğin tarihçesinin tarihin ilk dönemlerine dayandığı söylenebilir (Kutlu, 2006).

Klasik Yaklaşımlar: Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçiş ile birlikte daha büyük önem kazanmaya başlayan girişimcilik, ortaçağdan günümüze kadar pek çok teorisyenin tanımlamaya çalıştığı bir kavram olmuştur. İktisat teorisinde girişimcilik ile ilgili dört temel yaklaşım mevcuttur (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006).

Birincisi 'gelir dağılımı' üzerinde odaklanır ve ödül olarak kabul edilecek karın düzeyini belirlemeye çalışır. İkincisi; tam rekabete dayalı piyasa süreçlerinin önemini vurgular. Üçüncüsü Schumpeter'in yenilikçi girişimci vizyonu üzerinde odaklanır. Bu yaklaşımda girişimciler, ekonomide büyüme ve dalgalanmayı düzenleyen yaratıcı unsurlar olarak kabul edilir. Dördüncü ve son yaklaşım ise girişimci ve firma arasındaki ilişkiye ilişkin olan ve 'karar verici' rolündeki girişimci, girişimcinin motivasyonu ve çevreye ilişkin algılaması üzerinde odaklanan bir yaklaşımdır. Bu yaklaşım küçük ve yeni kurulan firmalara strateji oluşturma, pazar payı temin etme ve farklılaştırmaya dayalı büyümeyi yönetme gibi önemli sorunlar üzerinde odaklanır.

Çağdaş Yaklaşımlar: Günümüze yaklaştıkça girişimcilikle ilgili çalışmalar artmaktadır. Çağdaş yaklaşımlara örnek olarak birkaç teoriyi özetlenebilir: Shackle, belirsizlik koşullarında psikolojik yönü ile ilgilenmiş ve girişimcinin yaratıcı rolüne değinmiştir. Shackle'a göre girişimci, hislerini, anlam ve duruma ilişkin algılamalar ile renklendiren kişidir (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006).

Israel Kirzner, Competition And Entrepreneurship adlı eserinde girişimci konusundaki fikirlerini ifade etmiştir. Kirzner'e göre; girişimcilik sürecinin iki anlamı vardır (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu 2006).

1. Girişimsel rekabet

2. Girişimsel keşifler

Robert Hirsch girişimcilik sürecini tanımlamış ve bu süreçte, zaman ve enerji harcayarak farklı bir değer yaratma, finansal, psikolojik ve sosyal riskler üstlenme ve sonuçta parasal ödüller ile kişisel tatmin elde etmekten söz etmiştir(Hısrıch ve Peters,1985, Akt. Kutlu, 2006).

4.4.2. Türkiye'de girişimciliğin tarihsel gelişimi

Türkiye'de girişimciliğin gelişimi incelendiğinde Anadolu Selçuklular ıdönemine kadar uzandığı görülmektedir. Selçuklu Devleti zamanında, dericilerin piri olarak bilinen Ahi Evran tarafından, devletin desteği ile zanaatkarların zanaatlarını icra etmeleri için, bir sanayi sitesi kurulmuş ve "Ahilik Teşkilatı" adını almıştır. Osmanlı Devleti döneminde daha çok çiftçilik,devlet memurluğu ve askerlik meslek olarak seçilmiş ve kabul görmüştür. İstanbul, Bursa, Edirne gibi illerde yoğunlaşan ticaretin tamamına yakınıyabancıların denetimindedir. Osmanlı Devleti'nin son dönemlerinde ise, girişimci sıfatını taşıyanlar Sanayi Devrimi sonrası batıyla ilişki kurmayı başarabilmiş olan Yahudi, Rum ve İtalyan asıllı kişilerdir (İyicil, 2006). Batı'da sanayi ve yatırım hızla gelişirken Osmanlı bu gelişmelerin gerisinde kalmıştır. Osmanlı'da var olan lonca sistemi girişimciliğin önünde engel teşkil ediyordu. Lonca sisteminde belirlenmiş üretim kotaları vardı. Yatırımcıların piyasaya girmesine ve iş kurmalarına da loncalarda karar veriliyordu. Bu koşullar Osmanlı ekonomisinin gelişmesine engel olmuştur. Daha sonra eğitimler ve teşvikler gibi çalışmalar olduysa da pek etki gösterememiştir.

O günden bu güne dek girişimcilik faaliyetleri sürekli desteklenmektedir ancak hala istenen hedefler yakalanamamıştır. Günümüz koşulları ekonomik ortam ve uygulamalar girişimciliği teşvik etmek için çalışmalarla desteklenmektedir (Kutlu, 2006).
Bu noktada cumhuriyet öncesi dönemden günümüze kadar geçen dönemde Osmanlı Devleti ve Türkiye Cumhuriyeti'nde girişimciliğin gelişim aşamalarını iki aşamada alınabilir. Bunlar: Cumhuriyet Öncesi Dönem ve Cumhuriyet Sonrası Dönem olmak üzere incelenebilir(Göl, 1988, Akt. Kutlu, 2006).

Cumhuriyet Öncesi Dönemde Girişimcilik: Osmanlı İmparatorluğu ekonomisi Avrupa'da sanayi devriminin gelişme dönemi olan 18. yüzyıl sonlarına kadar kendi

kendine yetebilen bir ekonomi görünümündeydi (Alacaklıoğlu, 1974).Birçok alanda da Avrupa'ya oranla üstünlük sağlamaktaydı.

Sanayi tamamıyla özel girişimcilerin elinde olup gelenekçi bir seyir izlemekteydi. Tüccar, esnaf ve sanayicilerin iş gruplarına göre bağlı oldukları kuruluşlar vardı. Bu kuruluşların belli bir yasal disiplini vardı hatta bu disiplin bazı durumlar için devlet tarafından yazılı kanunlar haline de getirilmişti. Bu düzen yabancı girişime olanak tanımayan hatta Osmanlı halkının ekonomik faaliyetleri bile son derece kuralcı bir yapı içinde seyretmekteydi. İmparatorluğun son dönemlerine kadar düzen bu koşulları koruyarak devam etmiştir (Kutlu, 2006).

Avrupa ve Amerika'daki sanayi devrimi ve makineleşmenin sonucu olarak gelen seri üretim ucuzluğu bu devrime ayak uyduramayan ülkelerin çöküşünü hazırlamış ve Tanzimat sonrası dönemde Osmanlı'nın oluşturduğu bu disiplin çökmüştür. Bu dönemden sonra Osmanlı batı ülkeleriyle bol imtiyazlar içeren anlaşmalar imzalamış ve yıllar boyu kapitülasyonlar sorunu olarak Osmanlı'nın ekonomik anlamda bir kamburu olarak devam etmiştir. Sunulan bu ayrıcalıkların ekonomideki etkisi yıkım niteliğinde olmuş ve birçok yerli girişimci yok olmuştur.

O dönemden sonra tahta geçen padişahlar bu çöküşü durdurmak için çeşitli önlemler almış yasalarda düzenlemeler yapılmış ve teşvikler getirilmiştir. Ancak bu teşvikler etkili olmamıştır çünkü dış borçların durdurulamaz artışının sonucu olan Düyun-uumumiye bütçenin büyük bir bölümüne el koymuştur.

1908'de İkinci Meşrutiyet'in ilanı ticaret ve sanayi alanlarında canlanma olmuştur. Sanayileşme zorunluluğuna duyulan gereksinim üzerine 1915 yılında bir "sanayi sayımı" yapılmıştır. Bu sayım sadece İstanbul, Bursa, Bandırma, İzmir, İzmit, Uşak ve Manisa'da İkinci Meşrutiyetin ilanından sonra çıkarılan Teşvik-i Sanayi Kanunu'ndan yararlanan ticari kuruluşları kapsamıştır. El ve ev sanatlarının yer almadığı bu sayımda mevcut sanayi çeşitli gruplara ayrılarak gerçekleştirilmiştir(Akgüner, 1979, Akt. Kutlu, 2006).

Cumhuriyet SonrasındaGirişimcilik: Türkiye'de girişimciliğin başlangıcı Atatürk'ün önderliğinde 17 Şubat 1923'te İzmir'de toplanan 1. İktisat Kongresi olmuştur. Burada Türkiye'de ekonomik kalkınmanın girişimcilikle sağlanacağı ifade edilmiştir. 1930'luyıllara gelindiğinde ise devletçilik ilkesi baş göstermiş, sermaye birikiminin kıt ve girişimci sayısının az olması kamu girişimciliğinin ön plana çıkmasına neden olmuştur. Sümerbank, Etibank gibi devlet kuruluşları bu dönemde doğmuş başarılı girişimlerdir. Bu kuruluşlarda, nitelikli elemanlar yetişmiş ve KİT'ler (Kamu İktisadi Teşekkülleri) adeta bir okul görevi görmüştür (İyicil, 2006).

1950'lerde ise liberalleşmenin ön plana çıkmasıyla özel girişimin sanayideki payı % 70'lere varan bir orana yükselmiştir. Özel sektöre ağırlık verilmesi ve bu yönde politikaların benimsenmesi girişimci sayısını arttırmıştır. 1980'li yıllardan itibaren piyasa ekonomisine geçilmesi ve dışa açık büyüme modelinin benimsenmesine paralel olarak girişimcilik hız kazanmıştır. Piyasa ekonomisi, dünyaya açılma fırsatı sağlamış, Türkiye'nin ekonomik anlamda dünya pazarlarıyla bütünleşmesinde önemli gelişmeler olmuştur. Görüldüğü üzere insanoğlunun neredeyse var olmasıyla yaşıt olan üretim ve ticaret kavramları 18. yüzyılda Sanayi Devrimi ile büyük bir ivme kazanarak Türkiye'de de yıllardır varlığını sürdürmesine rağmen son yıllarda öneminin kavranmasıyla ön plana çıkarak günümüz ekonomilerinin vazgeçilmez bir temel taşı olma niteliğini kazanmıştır. Tüm bu sürecin girişimcilik ve dolayısıyla girişimci kavramlarının bugünkü halini almasına katkıda bulunduğu görülmektedir(İyicil, 2006.)

5. KADIN GİRİŞİMCİLİĞİ

5.1.Kadın Girişimciliği Kavramı

Piyasa ekonomisi içinde kendi işinin sahibi olan, tek başına çalışan ya da yanında isçi çalıştıran, mal veya hizmet üretip satan, kredi kaynaklarını araştıran, işle ilgili acil problemlerin üstesinden gelebilen, yeni koşullara adapte olabilen ve alanında deneyim sahibi olmaya çalışan kadın; "girişimci kadın" olarak tanımlanmaktadır (Dhillon, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Diğer bir tanıma göre kadın girişimci; işveren, işyerinin idari ve hukuki sorumluluğunu üstlenmiş, bizzat işinin başında bulunan ve iş yerinde fiilen çalışan kadındır. Buna ilaveten, olağan dışı koşullarda işgücü ve sermaye kaynaklarını verimli bir biçimde kullanacak önlemleri alan, analiz eden, planlayan, uygulayan ve sonuçlarından sorumlu olan, yaratıcı veya akılcı projeler üreten, risk faktörünü göğüsleyen kadındır (Saray, 1993).

Farklı birçok tanımı olan kadın girişimcinin bulundurması gereken bazı kriterler vardır. Bu kriterler şöyledir:

- Ev dışı bir mekanda, kendi adına kurduğu bir iş yeri olan,
- Bu iş yerinde tek başına veya istihdam ettiği diğer kişilerle birlikte çalışan

ve/veya işin sahibi olması sıfatı ile ortaklık kuran,

- Herhangi bir mal veya servisin üretilmesiyle ilgili faaliyetleri yürüten, bu mal veya servisin dağıtım, pazarlama ve satışını yapan/yaptıran,
- İşi ile ilgili olarak ilişkiye girilmesi gereken kişi, örgüt, kurum veya kuruluşlarla kendi adına ilişki kuran,
- İş sürecinin örgütlenmesi, mal ve hizmet üretiminin planlanması, iş yerinin işletilmesi, kapatılması veya geliştirilmesine kendisi karar veren,
- İşinden elde ettiği kazancın yatırım ve kullanım alanları üzerinde söz sahibi olan kadındır (Ecevit, 1993).

Girişimcilik kavramında olduğu gibi kadın girişimciliğinin de çeşitli yönlerde pek çok tanımı bulunmaktadır. Ancak, hepsinin ortak noktaları bulunmaktadır ki bu ortak

noktalar, işveren kadın, iş yerinde fiilen bulunan kadın, iş yerinin sorumluluğunu alan kadın olarak gösterilebilir.

5.2.Kadın Girişimcilerin Özellikleri

Farklı biçimlerde tanımlanan kadın girişimciliğinin bazı özellikleri vardır. Bunlar şu şekilde sıralanabilir: (Çivici, 2007.)

- Organizasyon becerisi
- Akıl ve mantığın yanı sıra sezgilerini kullanma
- Bağımsız çalışma
- Gelişmiş iletişim beceresi
- Empati kurma
- Yorgunluğa dayanıklılık
- Mali disipline önem verme
- Akıl alma konusunda çekingen olmama
- Yeniliklere açık olma
- Yönetebileceği kadar risk alma
- Sabırlı olma
- Azimli ve inatçı
- İşine kendi için değil, ailesi için sahip çıkma
- Görüş birliğine dayalı karar ve katılımcılık
- Çatışma yönetimi
- Bilgi ve beceriyi paylaşma

Susanne Jalbert ise Kadın Girişimcilerin İş Hayatında Global Yükselişi adlı makalesinde Kadın girişimcilerin özelliklerini şu şekilde sıralamıştır : (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006).

- Cesurluk eğilimi
- Yüksek enerji seviyesi
- Kişisel güdüler
- Evli ve ilk çocuk

- Sosyal beceriklilik
- Finansal rekabet
- Kişisel ve genel yönetim becerileri

Ayrıca kadınlar yeni bir girişim oluşturma yanında, girişimi geliştirme ve başarılı bir kuruluş haline getirme konusunda daha uzun vadeli düşünmekte, işletmenin nitelik ve standartları, hizmet kalitesi işletmenin piyasada saygın bir kuruluş olarak yerini alması konularına daha çok önem vermektedir (Arıkan, 2002, Akt. Kutlu, 2006).

Yapılan çalışmalarda kadın girişimcileri tanımlayan kişisel karakteristikler; dinamik, bağımsız, özgüvenli, rekabetçi ve amaç yönelimli olmalarıdır (Zapalska ve Fogel, 1998, Akt. Soysal, 2010). Ayrıca girişimcilik faaliyetini sürdüren kadınlar hırslı olma, risk alma, kendi işini kontrol etme gibi özellikler çerçevesinde de betimlenmektedir (Zhao, 2005, Akt. Soysal, 2010).

Fakat yukarıda sayılan bu özelliklerin kadın girişimcilerin bütününü temsil eden özellikler olmadığı, sektöre, sosyokültürel değerlere, iş yapılan yere göre farklılıklar gösterdiği ifade edilebilir. Dolayısıyla girişimci kadınların özelliklerini bu kapsamda değerlendirmek gerekmektedir(Soysal,2010).

Bu bağlamda kadın girişimcilerin kişisel özellikleri üç kapsamda ele alınabilir. Bu özelliklerden ilki olan girişimci olmaktan kaynaklanan kişisel özellikler; kendine güven, yaratıcılık, yenilikçilik, risk alma, akılcılık, bağımsızlık ve rekabetçilik olarak sıralanabilir. Diğer taraftan sosyo-kültürel değerlerle ilgili girişimcilik özellikleri ise; çevresinde saygın biri, çevresindeki kaynakları ve ilişkileri iyi değerlendirebilen, koruyan-gözeten, işbirliğine yönelik, akrabalarının ve yakın çevresinin desteğini kazanmış olarak sıralanabilir. Kadın girişimcilerin kişisel özelliklerini ortaya koyma çerçevesinde ele alınan bir diğer özellikler bütünü ise onların cinsiyet rollerinden kaynaklanan özellikler olarak bilinmektedir. Bunlar ise, iyi iletişim kuran, problemleri kolaylıkla çözebilen, hoşgörülü, özverili ve duygusal olarak sıralanabilir (Yetim,2008).

5.3.Kadın Girişimci Çeşitleri

Farklı kriterlere göre kadın girişimciler farklı sınıflandırmalar içinde bulunabilmektedirler. Özellikle işletmenin büyüklüğü, girişimcinin işletme içinde üstlendiği rol, girişimci idealleri gibi farklı yönlerden farklı şekillerde sınıflandırılmaktadırlar. İlk sınıflandırma, kadın girişimcilerin bireysellik ve kendine güven gibi geleneksel girişimci idealleri ve de kadının geleneksel rolünü kabullenmesine göre yapılmıştır. 1985 yılında elli dört kadın girişimciden oluşan örnek grup ile İngiltere'de yapılan bir çalışmayla sınıflandırılmıştır (İyicil,2006.) İki faktöre dayalı olarak dört farklı kadın girişimci tipi şöyle tanımlanmıştır(Carter ve Cannon1988, Akt. İyicil, 2006).

Geleneksel Girişimciler: Hem girişimci ideallerine hem de cinsiyet rolleriyle ilgili geleneksel kurallara bağlı olan kişilerdir. Çoğunluğu evli olan bu kadınlar işlerinden kaynaklanan baskı ile aile içi ilişkilerden kaynaklanan baskı arasında bir çatışma yaşamaktadırlar. Bu gruba giren kadınlar geleneksel kadın yeteneklerine dayanan işleri seçmektedirler. Aile içi sorumlulukları nedeniyle işlerini büyütmekten kaçınmaktadırlar. Maliyetleri kontrol ederek kar etme çabası içindedirler. Hem girişimcilik ideallerini hem de geleneksel cinsiyet rollerini üstlenen ve ikisini de aynı ölçüde yerine getirmeye çalışarak iş-aile görevlerini dengeleyen ve işini de fazla büyütmeyi düşünmeyen kadınlardır. Geleneksel girişimci tipinde olan bu kadın girişimciler, çoğunlukla konuk evi, sekreterlik, bakım ajansı, restoranı, yemek fabrikası ve kuaför salonuna sahip olmaktadırlar.

Yenilikçi Girişimciler: Girişimcilik ideallerine son derece bağlı, ancak geleneksel olarak tanımlanan kadın rollerine nispeten daha az bağlı olan kadın girişimci tipidir. Girişimci ideallerine kuvvetle bağlı, ama var olan kadın rollerini reddeden ikinci grup "Yenilikçi İş Kadınları" veya "Yenilikçi Girişimciler" olarak adlandırılmaktadırlar. Bunlar kar peşinde koşmaya ve isi büyütmeye güçlü bir şekilde motive olmuşlardır. Bu gruba giren kadın girişimciler için iş, diğer bütün kişisel ilişkilerin önünde gelmektedir. Bir işin sahibi olmak, bu kadınlara yeni bir kişisel kimlik sağlamaktadır. Bu kişiler genellikle evli değillerdir ve çok az arkadaşları vardır. İyi eğitimlidirler ve işlerini kurmadan önce büyük organizasyonlarda tecrübe edinmişlerdir. Bu gruptakiler, geleneksel kadın rollerini bir uzantısı olan işlerde eğitim yoluyla elde ettikleri

becerilerine dayanarak iş yaparlar. Bu kategoriye dahil olan kadınları daha çok savaş sonrasında büyüyen ve yüksek okul mezunu kadınların istihdam edildiği alanlarda, pazar araştırmaları, reklam, halkla ilişkiler ve basın işlerinde çalışmaktadırlar.

Evine Bağlı Girişimciler (Domestik): Bu gruptaki girişimci kadınlar, iş yaşantılarını aile yaşantılarına göre düzenlemekte ve kadının geleneksel rollerine nispeten daha az bağlı olmayı tercih eden kadınlardır. Üçüncü gruba giren evine bağlı kadın girişimciler, idealleri sınırlı olan ama geleneksel kadın rollerine sık sıkıya bağlı kalarak evcil işler yapan kadınlardır. Bu gruba giren kadınlarda evlenme ve işlerine anne ve eş olarak yüklendikleri sorunların gerisinde görme eğilimi bulunmaktadır. İş sahipliği onlara, parasal olmayan bir unsur olarak kendini gerçekleştirme ve diğer yükümlülükler tarafın da belirlenen kıstaslara göre kişisel özerklik olanakları sağlamaktadır. Geleneksel iş kadınları gibi geleneksel kadın yetenekleriyle iş görmektedirler. Kişisel yeteneklerini geliştirmeyi ve işten zevk almayı, önem verdikleri karı ve işi büyütmeyi ikinci planda görürler. Sonuç olarak müşterilerle düzenli, uzun vadeli ve küçük ölçekli işler yapmaktadırlar.

Radikal (Köktenci)Girişimciler: Bu gruba giren kadın girişimciler her iki faktöre de düşük derecede bağlılık duyan, sıkça işlerini bağlı oldukları siyasi örgütlere göre düzenleyen girişimcilerdir. Son grubu oluşturan Radikal İş Sahipleri, hem girişimci idealleri hem de geleneksel kadın rollerine düşük bağlılık göstermektedirler. İş yaşamı ve kişisel deneyimleri, onları toplumda kadının rolünü sorgulamaya yöneltmektedir. Bu doğrultuda, iş sahipliğini bağımlılıklarının üstesinden gelebilecekleri bir strateji olarak görmektedirler. Bu gruba giren kadın girişimciler işletmelerini ekonomik bir birim olduğu kadar sosyal bir birim olarak da görmektedirler. Bu isler, kadınlara erkeklerin olumsuz etkilerinden uzak, içinde kendi kişisel kimliklerini ve yasam biçimlerini şekillendirebilecekleri bir ortam sağlamaktadır. Bu durumda girişimler kadın hareketleriyle ilişkili, basın, yayın, perakende satış, eğitim ve küçük ölçekli imalat gibi çeşitli alanlarda olmaktadır (Kutanis, 2003).

Diğer bir ayrıma göre, DorothyMoore, kadın girişimcileri geleneksel ve modern olmak üzere iki başlık altında incelemektedir (Moore, 1990, Akt. İyicil, 2006):

Birinci grup sosyal bilimler alanında eğitim görmüş, ev içinde geliştirilen hizmet ve becerilere odaklanmış ve geleneksel olarak erkek egemen alanların dışında faaliyette bulunan kişilerden oluşmaktadır. Bu kadınlar, finans, pazarlama ve satın alma gibi konularda bilgi sahibi olmayan ve genellikle sermaye temininde güçlükle karşılasan girişimcilerdir.

Bu sınıflandırmaya göre ikinci gruba giren kadınlar girişimciler ise modern olarak nitelendirilmektedirler. Bu gruptakiler derin işletmecilik bilgisine ve teknik becerisine sahip finansal konularda bilgili ve planlanma yapan kişilerden oluşmaktadır. Bu gruba giren kadın girişimciler, diğer bir ifade ile modernler, para kazanma ve yeni pazarlara açılma üzerinde yoğunlaşan girişimcilerdir. Gelenekseller ise işletme ve finansman konusundaki eğitimlerinin yetersiz oluşu nedeniyle büyüme potansiyeli olanlara girememektedirler. Dolayısıyla, öz sermayeleri ve gelirleri düşük olan ve yavaş büyüyen alanlarda faaliyet göstermektedirler. Robert Hisrich ise geleneksel alanlarda faaliyet gösteren kadınların modern iş alanlarında faaliyet gösterenlerden çok daha farklı olduklarını belirtmektedir. Geleneksel iş kollarında çalışan kadınlar, dış kaynaklı finansman temininde modern olanlara oranla çok daha fazla zorlandığını söylemektedir(Hisrich,1989, Akt. İyicil, 2006).

5.4. Kadın Girişimcilerin Engelleyici ve Karşılaştıkları Sorunları

Cinsiyetler arası kıyas yapıldığı zaman, kadınların, erkeklere oranla kendiişlerini kurmalarının daha güç olduğu görülmektedir. Finansal kazanç sağlama zorunluluğu olan erkekler, kolaylıkla girişimci olabilirken, yeterince eğitimi, bilgisi, güveni, deneyimi veya sermayesi olmayan kadının girişimci olmasının zor olduğu söylenebilmektedir. Kadınların girişimcilik konusunda yaşadığı veya yaşayabileceği sorunlar sadece işletmenin kurulması aşamasında değil, işletmenin devamlılığını sürdürmesi sürecinde de ortaya çıkabilmektedir. Bu güçlükler de kadını, girişimci olmaktan caydıran nedenler arasındadır. Girişimci olmak, kadın için çalışma hayatında, birinin hesabına çalışma ile kıyasla daha fazla özgür davranma ve bağımsızlık olanağı sağlamakla beraber girişimci kadının kendi işi üzerinde planlar yapma ve uygulama gibi

avantajlar sağlamaktadır. Öte yandan günümüzde hem mal üretimi hem de hizmet üretimi yapan sektörlerde iş bulmanın zorluğu kadınları girişimci olmaya zorlamaktadır. Bu durumda girişimcilik, istihdam tıkanıklıklarını giderecek, kadınların iş piyasasına katılmalarını sağlayacaktır. Ancak görüldüğü üzere kadın girişimcilerin karşılaştığı veya karşılaşmaktan korktukları sorunlar tüm bu olumlu etkenlerin önüne geçmektedir (İyicil, 2006).

Buna ilave olarak yapılan bir araştırmada, kadınların başlangıç sermayesi temininde güçlükle karşılaştıkları gösterilmektedir. Genellikle kendilerine ait bir mülkleri olmayan kadınlar, bankaya teminat göstermekte güçlükle karşılaşmaktadırlar. Bunun yanı sıra, kadınlar kendilerinin iş yaşamında başarılı olacağına inanmayan banka müdürlerinin ayrımcı davranışlarından yakınmaktadırlar. Kadınlar iş kurmak için gerekli motivasyon ve hırstan yoksun bulunmakta ve işi yalnızca cep harçlığı kazanmak için yaptıkları varsayılmaktadır. Pek çok durumda ise kredinin onaylanabilmesi için kadınların kocaları ile yazılı bir anlaşma yapıldığı araştırma sonuçlarından görülmektedir(Kaur ve Hayden, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Öte yandan kadın girişimcilerin aile ve iş yaşamlarını ne şekilde dengeledikleri konusuna bakıldığında, daha önceden yapılmış olan çalışmaların sayısının çok fazla olmadığı görülmektedir. Bununla beraber kadın girişimcilerle ilgili çalışmalar ve çalışma yaşamında kadının rol çatışmasına ilişkin literatürden yola çıkarak kadınların erkeklere kıyasla daha büyük bir çatışma içinde oldukları görülmektedir. Evi ile ilgili sorumluluğu genellikle eşine devreden erkek girişimciler açısından, ev ve iş yaşamlarında üstlendikleri rollerin çelişmediği görülmektedir. Diğer yandan kadın girişimcilerin üstlendikleri roller düşünüldüğünde bir taraftan ev içi işleri organize etmeye çalışırken diğer taraftan işle ilgili sorumluluklarını yerine getirmeye çabaladıkları görülmektedir. Bu durum, kadınlarda çoğunlukla suçluluk duygusu ve strese neden olmaktadır (Allan ve Truman, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Yabancı literatürde kadınların sahip olduğu işletmelerin çeşitli yönlerden farklı olduklarına dair araştırma sonuçları bulunmaktadır. Özellikle, problemlerin algılanmasında, liderlik özelliklerinde, işletmenin performansında, finansal yapıda,

örgüt kültüründe farklılıklar bulunduğu belirlenmiştir (Soyeon ve Eastlick, 1998, Maysami ve Priscilla, 1999, Akt. Çelik ve Özdevecioğlu, 2001). Diğer taraftan yapılan başka bir araştırmada, erkeklerin girişimcilik ile ilgili altyapılarının ve geçmiş deneyimlerinin kadınlardan daha fazla olduğu, kadın girişimcilerin genellikle işletmelerin kuruluşunda hazırlıklı olamadıkları ve bu nedenlerle de erkeklere nazaran daha fazla risk üstlenmek zorunda kaldıkları sonucuna varmışlardır (Kutanis, 2003). 37 ülkede yapılmış olunan diğer bir kadın girişimciliği araştırmasında, kadınların girişimciliğini etkileyen faktörler sırasıyla; demografik çevre ve aile yapısı, okur-yazarlık ve eğitim, sosyoekonomik çevre, işgücü ve istihdam, cinsiyet ve örgütsel biçimler ve sektörsel istihdam ve ekonomik gelişme olarak belirlenmiştir (Minniti ve Arenius, 2003, Akt. Soysal, 2010).

1980'li yıllardan itibaren birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye'de de, kadın girişimcilerinin karşılaştıkları sorunları konu alan pek çok araştırma ve çalışma yapılmıştır. Bu araştırmaların ortak yanı ise kadınların, genel olarak girişimcilerin karşılaştıkları sorunların yanı sıra bir de kadın olmaktan dolayı erkeklerden farklı olarak birtakım sorunlar yaşadığıdır (Narin ve Arkadaşları, 2006, Akt. Soysal, 2010). Bu bağlamda kadınların girişimcilik faaliyetlerinde karşılaştıkları sorunlar genelde iki kapsamda ele alınabilir. Bunlardan, kadın olmaktan kaynaklanan sorunlar başlığı altında olan sorunlar, şu şekilde sıralanabilir: Kadının yerinin evi olduğunu ve erkeğin izni olmaksızın kadının herhangi bir girişimde bulunamayacağını dikkate alan ve ataerkil toplumlarda var olan toplumun geleneksel inanç ve baskısı (Güldal,2006: Cam, 2003, Akt. Soysal, 2010); kadınların iş yaşamlarında, hangi meslek ya da pozisyonun kadın işi, hangilerinin erkek işi olduğunu belirlemede etken olan cinsiyete dayalı rol ayrımcılığı (Örücü Ve Arkadaşları, 2007; Narin Ve Arkadaşları, 2006; Gökakın, 2000, Akt. Soysal, 2010); cinsel ve duygusal taciz (Kocacık ve Gökkaya, 2005; Çelik ve Özdevecioğlu, 2001, Akt. Soysal, 2010); kadının sırf cinsiyetinden dolayı örgütte yükselememesi ve hak ettiği yere gelememesini sağlayan cam tavan engeli (Anafarta ve Arkadaşları, 2008; Narin ve Arkadaşları,2006, Akt. Soysal, 2010); kadınların genelde erkeklerden daha düşük bir sosyal pozisyonda olması (Aldrich ve Zimmer, 1986, Akt. Soysal, 2010); yasalardan kaynaklanan engeller (Ecevit, 2007);iş yaşamında kadınlara yönelik, güvensizlik, tecrübe eksikliği ve

başarısızlık beklentisi (Toksöz, 2007; Davidsson, 1995, Akt. Soysal, 2010); kadın girişimcilerin, özel hayatlarıyla çalışma yaşamları arasındaki rol ikileminin ortaya çıkardığı sorun olan "rol çatışması" (Narin ve Arkadaşları, 2006; Özdevecioğlu ve Aktaş, 2007, Akt. Soysal, 2010); eğitim düzeyinin düşük olması (Kansız ve Acuner, 2008; Yetim, 2008, Akt. Soysal, 2010); kadının o kadar farklı ev işlerinden ve çocukların yetiştirilmesinden sorumlu olması, onun iş yaşamında var olan bir işi geliştirmesine veya girişimsel yetenekleri geliştirmesine yeterince zaman ayıramamasında etken olan zaman darlığı (OECD, 2004, Akt. Soysal, 2010); kadınların, çocuk bakımı ve eğitimi, küçük yaşta evlenme, boşanma konusunda toplumun baskısı ve geleneksel aile kültürü gibi kadın olmaktan dolayı yaşadıkları sosyal sorunları (Ayaz, 1993, Akt. Soysal, 2010); erkeklere göre kadın girişimcilerin kendilerine örnek olarak alabilecekleri rol modellerinin az olması (OECD, 2004; Davidsson, 1995; Delmar, 2000, Akt. Soysal, 2010) ve girişimcilik faaliyetlerinde bulunacak kadınların gerekli ve yeterli sermayeye sahip olmamaları (OECD, 2004; De Groot, 2001, Akt. Soysal, 2010) sayılabilir.

Kadınların girişimcilik faaliyetlerinde karşılaştıkları bir diğer sorun ise, iş ve çevresel şartlardan kaynaklanan sorunlar başlığı altında toplanabilir. Bunlar ise: Kadın girişimciliği konusunda dünya genelinde, bütüncül bakışın sağlanamaması ve örgütlenememe; kurumsal çeşitlilik ve koordinasyon zorlukları ve politika geliştirme ve uygulama ile ilgili engeller (Ecevit, 2007) olarak sıralanabilir.

5.5. Türkiye'de Kadın Girişimciliği

Türk kadını 1961 Anayasası'nda aldığı tüm hakları zaman içinde korumaya başlamıştır.1961 Anayasası'nın12. Maddesinde "Türkiye'de cinsiyet farkı gözetilmeksizin herkes kanun karşısında eşittir." ve aynı anayasanın 43. maddesinde, çalışma şartları bakımından kadınların, çocuklar ve gençlerle birlikte özel şartlarda korunacağı hükmünü getirilmiştir(Anonim, 2006a.)

Türkiye tarafından 1986 yılında imzalanan, "Kadınlara karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi" devletleri, özellikle politik, ekonomik ve kültürel alanlarda

olmak üzere her alanda kadınların tam gelişmesini ve ilerlemesini sağlamaya yönelik yasal düzenlemeleri yapmaya, eşit istihdam olanakları, serbestçe iş ve meslek seçimi, bilgi yenileme,mesleki eğitim gibi haklarını kazanmaları için bütün önlemleri almaya yükümlü kılmıştır(Arat, 1993, Akt. İyicil, 2006).

Bu çerçevede Türkiye'de ilk kez 6.Beş Yıllık Kalkınma Planında, kadınların tarım dışı sektörlerde istihdamının yaygınlaştırılması için gerekli ortamın oluşturulması ve kadınların çalışma hayatı, sosyal güvenlik, sağlık, mesleki eğitim, yeniden işe alınma gibi konularda karşılaştıkları ve uygulamadan kaynaklanan zorluklarının giderilmesi için önlemler geliştirilmesi yer almıştır. Yine bu anlaşmanın 57. maddesi uyarınca kadınların durumunu izleyecek ve iyileştirilmesini sağlayacak uygun hükümet organlarının olması gerekmektedir. Bu amaçla Türkiye'de Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü kurulmuştur (Arat, 1993, Akt. İyicil,2006).

Türkiye'de kadın girişimciliği konusu kapsamlı ve geniş olarak ilk kez 1992 yılının Ekim ayında İstanbul'da yapılan bir sempozyumla toplumun ve özellikle kadınların gündemine girmiştir. Bundan önce kadın girişimciliği, ev kadınlarını 'aile bütçesine katkı' için evlerinde yaptıkları gelir getirici işlerden, büyük işletmelerin yöneticiliğine kadar bir dizi faaliyeti anlatmak için kullanılan iyi tanımlanmamış bir kavramdı. İstanbul Belediyesi Kadın Eserleri Kütüphanesi ve Bilgi Merkezi Vakfı'nın Hollanda Başkonsolosluğuyla ortaklaşa düzenlediği "Kadınların Ekonomik Bağımsızlığı İçin Geleneksel Olmayan İşkollarının Desteklenmesi" konulu bu sempozyumda konunun teorik tartışması başlatılmıştır ve kadınlar için istihdam olanaklarının son derece daraldığı 1990'lar Türkiye'sinde kadın girişimciliğinin önemi belirginlik kazanmıştır. Tebliğler çerçevesinde yapılan konuşmalarda, 'geleneksel olmayan iş' kavramına ışık tutuldu ve kadınların geleneksel olmayan işlere girmelerinin tarihsel, ekonomik, demografik, sosyal ve kişisel nedenlerine değinilmiştir. Kadınların geleneksel olamayan işlere yönelmelerindeki iş ve dış engeller ortaya çıkartılmıştır. Türkiye'de işgücü piyasasının kadınlar aleyhine işleyen bir piyasa olduğu, istihdamda erkeklere öncelik verildiği, kadınların işsizliğinin ancak girişimciliğin yaygınlaşmasıyla giderilebileceği savunulmuştur. Hem geleneksel olmayan iş kollarına girme hem de girişimcilik için kamuoyu yaratma, alternatif politikalar oluşturma, yöntem geliştirme, bilgilendirme ve

denetim boyutları tartışılmıştır. Kadın girişimciliğini özendirme, teşvik ve geliştirme konusunda alternatif bir planlama teşkilatının kurulması, profesyonelleşme bilincinin gelişmesi, eğitim kredi örgütlenme ve destek hizmetleri ve iş piyasasının durumu hakkında çalışmalar yapılması, gönüllü dernekler, belediyeler ve kamu kuruluşları arasındaki iş birliğine gidilmesi öneriler olarak sunulmuştur (Ecevit, 1993). Bu sempozyumu aynı senenin Kasım ayında Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu ile Friedrich Naumann Vakfı'nın düzenlediği ' Türkiye'de Kadın Girişimciliği' semineri izlemiştir. Seminerde büyük ve küçük işletmelerdeki durum incelenip ihracat gibi seçilmiş sektörlerden örnekler sunulmuştur. Federal Almanya'da, ABD'de, Kanada ve İngiltere'de kadın girişimciliğinin gelişimi ve desteklenmesi anlatılmıştır. Türkiye'de kadın girişimciliğinin özendirilmesi konusunda o tarihe kadar atılan adımlar, mevcut durum ve sorunlar tartışılmıştır. Seminerin sonunda getirilen öneriler arasında kredilerin kullanımında kadın girişimciler için kota ayrılması, vergi teşvik mevzuatının kadınları destekleyecek biçimde düzenlenmesi ve girişimcilik konusunda ilgili kuruluşlarla ortak politikalar geliştirilip bunların uygulanmasına dikkat çekilmiştir. Semineri izleyen günlerde TES Konfederasyonu bünyesinde bir Kadın Girişimciliği bölümü kurulması olumlu bir gelişme olmuştur (Ecevit, 1993).

Ankara'da 5 Aralık 1992'de Çankaya Soroptimistler Kulübü küçük iş yeri sahibi kadınları tanıdıkları ile gerçekleştirilen bir panel düzenlenmiştir. Bu panelin özelliği, kadın girişimciliği konusunu, konunu uzmanları tarafından değil, konunu 'öznesi' olan kadınlar tarafından tartışılmasıdır. Çeşitli iş alanlarından gelen konuşmacılar, bağımsız iş yeri sahipliğinin, bütün zorluk ve sorunlarına karşın kadınlar için çalışma yaşamına girmede önemli ve tatmin edici bir alternatif oluşturduğu ortak noktasında buluşmuşlardır. Bu konuda bir başka gelişme ise, Bakanlar Kurulu'nun 29 Ocak 1993 tarihinde yayımlanan teşvik kararnamesi kapsamında kadın girişimciliğinin de yer almasıdır (Ecevit, 1993).

5.6. Kadın Girişimcilere Destek Veren Ulusal Kuruluşlar

5.6.1. Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü(KSGM)

Kadınlara eşitlik içinde, sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasi alanlarda hak ettikleri statüyü kazandırmak üzere şimdiki adıyla Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü 20 Nisan 1990 günlü Resmi Gazete'de yayımlanan 422 sayılı KHK ile "Kadının Statüsü ve Sorunları Başkanlığı" adıyla ve Başbakana bağlı olarak kurulmuştur. 25 Ekim 1990 tarih ve 3670 sayılı Kanunla, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlı olarak kurulan Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü 24 Haziran 1991 tarihinde Başbakanlığa bağlanarak sorumluluğu, kadın konuları ile ilgili bir Devlet Bakanlığına verilmiştir.

Kadının Statüsü ve Sorunları Genel Müdürlüğü 27 Kasım 2002 tarih ve 24949 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Tezkeresi ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlanmıştır. Genel Müdürlük 29 Mart 2003 tarih ve 25063 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Cumhurbaşkanlığı onayı ile yeniden Başbakanlığa bağlanmış, 6 Kasım 2004 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 5251 sayılı Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile yeniden yapılandırılmıştır. 8 Haziran 2011 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanan 633 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ve 2 Kasım 2011 tarihli Resmi Gazete' de yayımlanan 662 sayılı Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Hükmünde Kararname ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının ana hizmet birimlerinden biri olarak yeniden yapılandırılmıştır(Anonim, 2012b).Kurum misyonunu, Türkiye'de kadın erkek eşitliğinin sağlanması, toplumsal yaşamın tüm alanlarında kadınların konumlarının güçlendirilmesi ve kadınlara karşı her türlü ayrımcılığın önlenmesi için politikalar üretmek, strateji geliştirmek, tüm paydaşlarla işbirliği yapmak ve koordinasyonu sağlamak olarak belirtirken vizyonunu ise Toplumsal cinsiyet eşitliğinin gerçekleştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanmasında ürettiği politika ve geliştirdiği stratejilerle etkin ve başarılı bir kurum olmak olarak belirmiştir (Anonim, 2012b).

5.6.2. Türkiye İş Kurumu (İŞKUR)

Türkiye İş Kurumu, Özelleştirme Sosyal Destek Programı ve Aktif İşgücü Piyasası Programları gibi, çeşitli Avrupa Birliği Programları genel çerçevesinde birçok etkinlik gerçekleştirmiş, istihdam yaratmaya yönelik çeşitli projelere finansman sağlamıştır. Bunların arasında kadın girişimciliğiyle ilgili olanlar da vardır. İŞKUR'un 2004'ten 2006'ya kadar desteklemiş olduğu projelere özel dikkat gerektirmektedir(Ecevit, 2007).Bu projelerin yanı sıra devam etmekte olan bazı projeler daha bulunmaktadır. Bunlardan girişimciliği "Kadın İstihdamın Desteklenmesi Hibe Programı" dır. Bu projenin son başvuru tarihi 29 Mayıs 2009 olmakla birlikte, devam eden projeler kapsamındadır. İŞKUR bu programın uygulanması ve teknik izlenmesinden sorumludur. Bu Hibe Programının Avrupa Birliği ve Türkiye Cumhuriyeti tarafından ortak olarak fonlanmaktadır ve T.C. Başbakanlı Hazine Müsteşarlığı Merkezi Finans İhale Birimi hibe programının sözleşme makamıdır. Program kapsamındaki bölgelerdeki büyüme merkezleri ve artalanlarıyla kadın istihdam edilebilirliklerini arttırmak amacıyla, etkili aktif işgücü piyasası tedbirleri geliştirme ve tedbirlerin uygulanma kapasitesi artırılmak istenmektedir. Bu hedefe öncelikleri amaçlayan şu projelerle ulaşılması beklenmektedir: Kadınların istihdam edilebilirliğini arttırmak, kadın girişimciliğini desteklemek kadınların işgücü piyasasına katılımları önündeki kültürel ve diğer engelleri azaltmak(Anonim, 2012c).

Bu hibe programı, birbirini tamamlayıcı yerel paydaşlar arasında sürdürülebilir işbirliği oluşturmak amacıyla ortaklık temelli bir yaklaşımla uygulanacaktır. Programın hedef grupları ise bakım sorumlulukları nedeniyle uzun süre işsiz kalmış kadınlar, daha önce tarım sektöründe çalışmış olan kadınları da içerecek şekilde kentsel alanlarda yaşayan, işsiz ve işgücüne dahil olmayan kadınlardır. Programın uygulanacağı bölgeler ise şunlardır: Bayburt, Erzincan, Erzurum, Ağrı, Ardahan, Iğdır, Kars, Bingöl, Elazığ, Malatya, Tunceli, Bitlis, Hakkâri, Muş, Van, Adıyaman, Gaziantep, Kilis, Diyarbakır, Şanlıurfa, Batman, Mardin, Şırnak, Siirt, Hatay, K.Maraş, Osmaniye, Kayseri, Sivas, Yozgat, Çankırı, Kastamonu, Sinop, Amasya, Çorum, Samsun, Tokat, Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize, Trabzon(Anonim, 2012ç).

İŞKUR'un desteklemiş olduğu bazı projeler Çizelge 5.1.'de verilmiştir.

Çizelge 5.1. İŞKUR'un Desteklemiş Olduğu Bazı Projeler

Proje Yeri	Yararlanıcının resmi adı	Proje başlığı
Adana	T eknik Eğitim Vakfı Adana Şubesi	Süs Bitkileri Yetiştirme Eğitimi
Ankara	Cağdaş Yaşamı Destekleme Derneği, Ümitköy Şubesi	Ümitköy'den Sincan'a – Cağdaş Yaşam icin Kadınların Eğitimi
Ankara	Kadın ve Gençlik Platformu Derneği	Mücevher Tasarımı ve İş Eğitim Merkezi Projesi
Antalya	Burdur Belediyesi	Burdur'da el Sanatları Ürünlerini Geliştirme (Alaca Dokuma)
Antalya	Karaman İl Özel İdaresi	Doğal Boyayla Halı Dokuma Projesi
Antalya	Isparta Ticaret ve Sanayi Odası	Isparta Kilim Dokuma, Pazarlama ve Destek Projesi
İstanbul İstanbul	Yalova Belediyesi Kadın Girişimciler Derneği	El örgüsü Ürünler ve Pazarlama Eğitimi KGV Su Damlası Projesi
İstanbul	Çağdaş Eğitim Vakfı	Sevgiyle Kucaklama
İstanbul	İnsan Kaynaklarını Geliştirme Vakfı	İhsaniye'de Tarımsal İstihdam ve Kalkınma
İzmir	Sivil Örgütler Uyum Derneği	Doğal ve Kültürel Miras Bağlamında Kırsal Kadınlar için Sürdürülebilir Geçim
İzmir	Manisa Belediyesi	Kadının Statüsünün Geliştirilmesi ve işgücü Piyasasına Katılımlarının Artırılması Projesi
Malatya	Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Genel Müdürlüğü –Keban İlçesi	Kilim (kilimcilik) Dokuyuculuğu Eğitimi
Malatya	Sivas Ticaret ve Sanayi Odası	Kadınların ve Genç Girişimcilerin Desteklenmesi
Trabzon	Kelkit Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı	Kadın İstihdamının Artırılması
Trabzon	Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Ziraat Fakültesi	Eurepgap Odaklı Meyvecilik Eğitimi
Trabzon	TEMA Vakfı	Artvin'deki İşsizlere Arıcılık ve Bal Uretimi Eğitimi Yoluyla İstihdam Yaratılması
Trabzon	Uluslararası Mavi Ay İnsani Yardım ve Kalkınma Vakfı	Arıcılık Eğitimi Projesi

5.6.3. Küçük ve Orta Sanayi Geliştirme İdaresi (KOSGEB)

Ülkenin ekonomik ve sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında küçük ve orta ölçekli işletmelerin payını ve etkinliğini artırmak, rekabet güçlerini ve düzeylerini yükseltmek, sanayide entegrasyonu ekonomik gelişmelere uygun biçimde gerçekleştirmek amacıyla,

Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı kurulmuştur. Kuruluşun kısa adı KOSGEB'dir(Anonim, 2012d).

***İş Geliştirme Merkezleri*:** İş Geliştirme Merkezleri (İŞGEM) küçük girişimcilerin iş kurmasını ve geliştirmesini destekleyen ve kolaylaştıran, dolayısıyla da işletmelerin hayatta kalma ve büyüme olanaklarını arttıran Türkiye için yeni sayılabilecek bir istihdam yaratma ve iş kurma modelidir."İşletme Kuluçkaları" veya "KOBİ Fidanlığı" olarak adlandırabileceğimiz İŞGEM'ler, bünyelerinde barındırdıkları yeni işletmelere, yönetim danışmanlığı desteği, finans kaynaklarına erişim imkanı, uygun koşullarda iş yeri mekanı, ortak ofis ekipmanı ve ofis hizmetleri sunarak adeta onları beslemekte, ve en zayıf oldukları iş kurma aşamasını sağlıklı bir şekilde aşmalarını ve büyümelerini sağlamaktadır(Anonim, 2012d).

Özelleştirme İdaresi; Dünya Bankası'ndan sağlanan kaynak ve T.C. Hükümetinin desteğiyle, KOSGEB ve İŞKUR'un dahil olduğu özelleştirme sonrası özellikle işini kaybedenlere yönelik Sosyal Destek Programı hazırlamıştır. 2000 yılında Özelleştirme İdaresi tarafından hazırlanarak yayınlanan Özelleştirme Sosyal Destek Projesi-1 kapsamında iş geliştirme merkezleri desteklenmeye başlanmıştır. Proje kapsamında işini kaybedenlere çeşitli yardımlar ve fırsatlar sağlanmış ("iş ve meslek danışmanlığı", "işe yerleştirme hizmetleri" gibi 12 başlık), işini kurmak isteyenlere destek olunmuştur. Özelleştirme Sosyal Destek Projesi Türkiye'de uygulanmakta olan Ekonomik Reform Programını desteklemek, özelleştirme programındaki hedeflerin başarıyla tamamlanmasına katkıda bulunmak ve kamu kuruluşlarının özelleştirilmelerinden doğan olumsuz ekonomik ve sosyal etkileri hafifletmek amacıyla, Dünya Bankası'ndan sağlanan kredi ile oluşturulmuştur (Anonim, 2012e). KOSGEB tarafından açılan İş Geliştirme Merkezleri'nde (İGM), kadın işletme sahiplerine destek sağlanmaktadır.

Kadın İş Geliştirme Merkezi (KİŞGEM): Kadın girişimciler için oluşturulmuş bir iş geliştirme modelidir. Avrupa Birliği ve KOSGEB'in katkılarıyla kurulmuştur. Kadın Girişimciliğin İnkübasyon Hizmetleri Vasıtasıyla Desteklenmesi Projesi ile kadın girişimcilere iş kurma sürecinde önlerine çıkan engelleri aşmalarına yardımcı olmak ve kuracakları işletmeleri en kritik dönemleri olan ilk yıllarında desteklemek için, Türkiye

ve AB Mali Yardımı ile 2005 Yılı Programı kapsamında gerçekleştirilen Kadın Girişimciliğin Desteklenmesi Projesi 2. bileşeni olan "Kadın Girişimciliğin İnkübasyon Hizmetleri Vasıtasıyla Desteklenmesi" bileşenini yürütmüştür. Proje kapsamında Türkiye'de ilk defa kurulan Kadın İş Geliştirme Merkezleri, Pendik/İstanbul, Hacıbektaş/Nevşehir, Kütahya ve Çorum' da yer almaktadır (Anonim, 2006b).Ancak bu işletmelerden Çorum ve Hacıbektaş'ta olanları 2012 yılı itibariyle faaliyet göstermediği KOSGEB müdürlükleri aranarak öğrenilmiştir. Pendik KİŞGEM'de ise 12 işletme(Anonim, 2012f). Kütahya KİŞGEM'de ise 18 işletme mevcuttur.(Anonim, 2012g)

Genel Girişimcilik Eğitimi:KOSGEB 2005 yılında 50 eğitim programı gerçekleştirmiştir. KOSGEB sivil toplum kuruluşlarını ve kadın gruplarını bu programlara katılmaya özendirdiğinden bu eğitimi alan kadın sayısının gelecek yıllarda artması beklenmektedir.

Küçük ve Orta Boy İşletmeler Programı Danışmanlık ve Destek Hizmetleri Çerçevesinde Sağlanan Hizmetler: KOSGEB ayrıca kadın girişimleri özendirici ve işlerini geliştirmelerine yardım amacını güden hizmetler vermektedir. Bu hizmetlerden yararlanan 414 kişi 29.07.2002 ile 31.12.2005tarihleri arasında kendi işlerini kurmuşlardır. Kadınlar bu toplam içinde yüzde 30'luk (124 kişi) bir paya sahiptir. Ancak, işverenlerin sadece yüzde 5'inin kadın oldukları düşünüldüğünde, bu hizmetlerin kadın girişimciliğini harekete geçirmede ve desteklemede ne derece etkili olduğu tartışmalıdır(Anonim, 2012g).

Beykoz Projesi: KOSGEB faaliyetlerini küçük ve orta boy işletmelere önceden tanımlanmış hizmetlerin sunulmasıyla sınırlasa bile, girişimciliği geliştirmeye yönelik küçük bütçeli kimi bağımsız projelerde de yer alabilmektedir. Bunun örneklerinden birini 'Beykoz Cam Üretimi Sektöründe Kadınlara ve Gençlere İstihdam Yaratılması ve Aktif işgücü Piyasası Projesi' oluşturmaktadır. KOSGEB 18 ay süreli bu projeye, 27 Temmuz 2005 tarihinde Beykoz Belediyesi ve Kaymakamlığı ile bir işbirliği protokolü imzalayarak başlamıştır. Projenin başlıca amacı Beykoz'daki geleneksel ve el emeğine dayalı cam üretimini sürdürmek, iş arayanlara yardımcı olmak ve yöredeki cam üretim tesislerinin kapatılmasıyla işsiz kalanların iş bulmalarını sağlamaktır.

5.6.4.GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı

5.6.4.1. Güneydoğu Anadolu Projesi-Girişimci Destekleme Merkezleri (GAP-GİDEM)

GAP-Girişimci Destekleme Merkezleri, Avrupa Komisyonu tarafından finanse edilip GAP İdaresi ve BM Kalkınma Programı tarafından yürütülen, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde orta boy işletmelerin geliştirilmesini hedef alan bir projedir. Girişimci merkezleri esas olarak bölgedeki dört ilde (Adıyaman, Diyarbakır, Mardin ve Şanlıurfa) faaliyet göstermekte ise de, başka illerdekiler de dahil olmak üzere bölgedeki işyerlerine hizmet vermektedir. Girişimci destekleme merkezleri eğitim, danışmanlık ve enformasyon alanlarında hizmet sunmaktadır. Girişimci destekleme merkezlerinin programlarında sekiz fırsat penceresi bulunmaktadır ve bunlardan biride kadın girişimcilere yönelik geliştirilmiştir (Ecevit, 2007).

***Kadın Girişimciliği Penceresi*:** Girişimci Destekleme Merkezlerinin ana faaliyet alanlarının yanı sıra, "fırsat pencereleri" olarak adlandırılan küçük ölçekli projelere dönük çalışmaları da söz konusudur. GAP-GİDEM Fırsat Pencerelerinin arkasındaki başlıca felsefe, ulusal ve yerel paydaşlar arasındaki işbirliğinin güçlendirilmesi, fiziksel ve beşeri sermayenin belirli bir bölgenin gereksinimlerine göre düşünülmüş yerel kalkınma projeleri için geliştirilmesi ve seferber edilmesidir(Anonim, 2012h).Bu fırsat pencereleri, bireysel ve proje bazındaki girişimlere küçük ölçekli finansman ve teknik yardım sağlamaktadır. GİDEM bu hedef doğrultusunda ve somut birtakım modelleri programlı biçimde geliştirip uygulamak üzere Güneydoğu Anadolu'da kadın girişimciliğine de bir fırsat penceresi ayırmıştır.

***Kadın Girişimciliği Projesi*:** Bu proje, bölgede kadın girişimciliğini geliştirmeyi hedeflemektedir. Başka bir deyişle, kadınların başında bulundukları işletmelerin sayısının artırılması, kadınlar için istihdam yaratılması, kadınların finansal hizmetlere erişimlerinin sağlanması ve gelir düzeylerinin yükseltilmesi hedefler arasındadır.

GİDEM'ler faaliyete geçtikleri tarihten bu yana kadınların atölyeler ve küçük işletmeler kurmalarını desteklemektedir. Yapılan çalışmalar şu alanlarda yoğunlaşmaktadır (Ecevit, 2007);

Diyarbakır: Seramik atölyesi, tuhafiye, el sanatları, yoğurtçuluk

Mardin: Restoran (3 adet), temizlik şirketi, reçel üretimi, kuru yemişçi, şapka atölyesi

Şanlıurfa: Kuaför ve güzellik salonu

Adıyaman: Yiyecek, takı (tahta-plastik), dikiş atölyesi, gıda üretimi, hediyelik eşya, butik, gıda pazarlama (dernek statüsünde).

Bu hizmetlerin sağlanmasında ve iş kurma surecinin geliştirilmesinde, ilgili kimi kurumlardan alınan fonlar önemli bir rol oynamaktadır.

5.6.4.2.Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (GAP-ÇATOM)

Çok Amaçlı Toplum Merkezleri (ÇATOM) kadınlara yönelik okuma-yazma, genel sağlık, ana-çocuk sağlığı, hijyen, beslenme, ev ekonomisi, gelir elde etmeye yönelik beceri kazandırma vb. konularda eğitimin verildiği topluma dayalı merkezlerdir. ÇATOM' ların, temel özelliği; katılımcı ve entegre bir yaklaşıma sahip olmasıdır. Yürütülen temel faaliyetlerin içeriği hedef kitlenin katılımıyla belirlenmekte ve uygulamalar yine toplum katılımı ile yürütülmektedir. ÇATOM uygulamalarının genel koordinasyonu, GAP İdaresi tarafından yapılmaktadır. ÇATOM'lar kentlerin daha çok kırdan göç etmiş yoksul hanelerin yaşadığı mahallelerde, ilçe merkezlerinde ve merkezi köy yerleşimlerinde kurulmuştur.

Çok amaçlı toplum merkezlerinde beş faaliyet alanından (eğitim, sağlık, gelir yaratma, sosyal destek ve sosyal-kültürel etkinlikler) biri, gelir yaratılmasını hedeflemektedir. Bu bağlamda çok amaçlı toplum merkezleri kadınlara kendi işlerini kurmalarında yardımcı olmaktadır. Bugüne dek yardımlar çeşitli şekillerde verilmiştir Bunların arasında satış yerlerinin düzenlenmesi, bireysel ve toplu atölyeler kurulması, kredi güvencesi sağlanması ve pazarlama kanalları geliştirilmesi yer almaktadır (Ecevit, 2007).

5.6.5. Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB)

Odalar, Borsalar ve Birlik hakkındaki 5590 sayılı Kanun 8 Mart 1950 tarihinde hazırlanmış, 15 Mart 1950 tarihinde 7457 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Bunu takiben Birliğimiz 6 Şubat 1952 tarihinde ilk Genel Kurulunu gerçekleştirmiş, organlarını oluşturarak faaliyetlerine başlamıştır. 5590 sayılı Kanun, yerini, 1 Haziran 2004 tarihinde yürürlüğe giren 5174 sayılı Kanun'a bırakmıştır. TOBB, özel sektörün Türkiye'de mesleki üst kuruluşu ve yasal temsilcisidir Amacı , Odalar ve borsalar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, ticaret ve sanayinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, üyelerin birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlakı korumaktır (Anonim, 2012ı).

***Girişimcilik Müdürlüğü Kadın Girişimciler Kurulu ve İcra komitesi*:** TOBB'nin bir alt birimi olan Kadın Girişimciler Kurulu kadın girişimciliğin ülke sathında geliştirilmesi ve yaygınlaştırılmasına yönelik politika ve stratejiler oluşturulmasına ilişkin İcra Komitesine önerilerde bulunur. İcra komitesin bazı görevi ise şu şekilde sıralanmaktadır (Anonim, 2012ı).

- Türkiye'deki kadın girişimci potansiyelinin nicelik ve nitelik bakımından geliştirilmesi ve daha donanımlı hale getirilmesi amacıyla politikalar belirleme,
- Girişimcilik kültürünün kadınlar arasında gelişmesine öncülük etme,
- Girişimci ruhlu kişilere, bu özelliklerini daha etkili kullanabilmelerini sağlayacak, iş kurmayı düşünenlere kuruluş ve devamındaki işi sürdürme süreçlerinde ihtiyaçları olacak temel bilgileri vermek, yol göstermek amacıyla girişimcilik eğitimleri, seminer ve panel düzenleme,
- Lise ve üniversitelerde girişimcilik dersleri, seminerleri, panelleri düzenleme,
- Kadın girişimcilik konusunda detaylı bilgileri ve olanakları güncel olarak sunan bir internet portalı hazırlama,
- Kadın girişimcilerin deneyimli girişimciler yanında staj yapmalarını sağlama,
- Koçluk sistemi geliştirerek yeni iş kuran girişimcilere deneyimli girişimciler tarafından belli sürelerde destek sağlama,
-

***Avrupa Birliği İş Geliştirme Merkezleri*:** AB ile Gümrük Birliği anlaşmasının yapılmasının ardından Gaziantep, Kocaeli ve İzmir illerinde 'AB İş Geliştirme Merkezleri' adı altında üç merkez kurulmuştur. Bu merkezlerin amacı, küçük ve orta boy işletmelerin, uluslararası ölçekteki çalışma koşullarına uyum sağlamalarına yardım etmektir. Merkezler, AB MEDA Fonu'nun finansal desteğiyle yürütülen bir TOBB projesinin parçası olarak kurulmuşlar ve2003 yılında hizmet vermeye başlamışlardır.

5.6.6.Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK)

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu 2002 ve 2004 tarihleri arasında Avrupa komisyonu finansmanı ile, 'Kadın Girişimciliğinin Desteklenmesi' başlığını taşıyan bir kadın girişimciliği projesi yürütmüştür. Haziran2004 tarihi itibarıyla bu proje çerçevesinde 1630 kişiye iş kurma eğitimi verilmiş ve bu kişilerden 359'ukendi işini kurmuştur. Projenin tamamlanmasından sonra beş farklı ilde (Ankara, Bursa, Denizli, Mersin ve Çorum) kadın girişimcilere hizmet sunmak üzere beş Eğitim ve Danışma Merkezi kurulmuştur. Türkiye Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu personeline, eğitim hizmetlerinin belirli bir kalitede sürekliliğini ve yeni merkezlerin açılmasını sağlamak üzere gerekli eğitim verilmiştir (Ecevit, 2007).

5.6.7. Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER)

KAGİDER, Türkiye Kadın Girişimciler Derneği, Eylül 2002'de 38 kadın girişimci tarafından ülke çapında faaliyet gösteren ve kar amacı gütmeyen bir sivil toplum örgütü olarak İstanbul'da kurulmuştur. KAGIDER bugün farklı sektörlerde aktif olarak çalışan ve değer üreten 250 kadın girişimci üyesi ile büyümeye ve güçlenmeye devam etmektedir.2002 yılından bu yana KAGİDER girişimcilik eğitimleri ile kadın güçlenmesine hizmet etmiş, kadınların sosyal ve ekonomik alanda etkinliğinin artmasını sağlamıştır. Bu bağlamda KAGİDER 5000'den fazla girişimcilik ve iş geliştirme projesini değerlendirmiş, 1300'den fazla kadına eğitim desteği sağlamış, başarılı adaylara inkübasyon, mentörlük ve danışmanlık hizmeti sunmuştur.(Anonim, 2012i).Amacı Türkiye'de kadın girişimciliğin desteklemek olan dernek, üyelerine eğitim, danışmanlık, kredi güvencesi ve iletişim ağı sağlama hizmeti vermektedir.

Kuruluş tüm bu hizmetleri ile Türkiye'de kadın girişimciliğinin geliştirilmesi için elverişli koşulların oluşmasına katkıda bulunmaktadır (Ecevit, 2007).

Kadın Gelişim Merkezi – Biz: KAGİDER Mart 2009'da kadın güçlenmesi yönünde çalışmalarını geliştirmek, girişimcilik, liderlik ve inkübasyon alanlarında faaliyetlerini artırmak ve geliştirmek için temel bir merkez olacak Kadın Gelişim Merkezi –Biz.'i hayata geçirdi. Biz. 'de kadın girişimci adaylarına finans, bankacılık gibi alanlarda danışmanlık, eğitim, inkübasyon, mentörlük desteği, liderlik eğitimleri ve seminerleri sunulmaktadır. Kadın Gelişim Merkezi -Biz. Ayrıca KAGİDER üyeleri, düşünen, üreten sorgulayan profesyonel kadınlar, akademisyenler, kadın sivil toplum örgütleri ve Biz altyapısından yararlanmak isteyen kişi ve kuruluşlara açık bir gelişme ve sosyalleşme mekanı olarak da hizmet vermektedir(Anonim, 2012j).

***Kadın Girişimci Geliştirme Programı*:** KAGİDER Girişimci ve Lider Geliştirme Çalışma Grubu, belli aralıklarla gelen aday kadın girişimci proje başvurularını değerlendirmektedir. 1. elemeyi geçen kadın girişimciler "İşimi Kuruyorum Eğitimi" ne davet edilmektedir. İş planlarını hazırlayarak 2. aşamayı geçen adaylara ihtiyaca göre mentörlük, İnkübasyon Merkezi'nde yer alma ve danışmanlık desteği verilmektedir. Girişimci ve Lider Geliştirme Çalışma Grubu, gelen iş fikirlerini eğitim durumu, yetkinlik, iş hayatı deneyimi, olgunluk, çalışacak kişi sayısı, yenilikçilik, rekabet gücü gibi kriterlerini dikkate alarak değerlendirir(Anonim, 2012j).

***Kadın Girişimci Geliştirme Merkezi (KAGİMER)*:** Kadın Girişimci Geliştirme Merkezi (KAGİMER) ile İstanbul ilinde tam zamanlı ve sürekli hizmet veren bir iş geliştirme merkezi kurularak, bu merkezde yer alacak kadın girişimcilerin işletmelerinin kuruluş yıllarındaki başarı oranının yükseltilmesi ve KAGİDER üyesi başarılı kadın girişimcilerin deneyimlerinden faydalanmalarını sağlayacak bir iletişim ağına dahil olmaları amaçlanmıştır. KAGİMER Projesi kapsamında iş fikri olan kadınların iş fikirleri değerlendirilip 60 girişimci adayı eğitim almış, seçilen 5 girişimci kadına 1 yıl boyunca ücretsiz ofis hizmetlerinden faydalanmış ve şirketlerini kurmuşlardır. Avrupa Birliği Aktif İşgücü Programı kapsamında İŞKUR'dan 74.500 € destek almıştır. Projenin toplam bütçesi 86.777 €'dur (Anonim, 2012k).

***Genç Kadınlar Staj Projesi (2004 - 2007)*:**Genç Kadınlar Staj Projesi, Güneydoğulu üniversite öğrencisi genç kadınları iş dünyasına hazırlamayı ve girişimciliğe özendirmeyi hedeflemektedir. Türkiye Kadın Girişimciler Derneği (KAGİDER), Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğinde 2007 yazında 17 başarılı üniversite öğrencisi genç kadına KAGİDER üyelerinin firmalarında Temmuz ayı boyunca staj yapma olanağı sağlanmıştır. Adıyaman, Batman, Siirt, Şanlıurfa ve Şırnak'tan gelen 17 genç kadın, 3 Temmuz'da yapılan oryantasyon toplantısının ardından KAGİDER üyelerinin firmalarında staj yapmıştır (Anonim, 2012k).

Kadın Girişimciler İş Geliştirme Merkezi (Inkübakor projesi):KAGİDER, 'Avrupa Birliği Aktif İşgücü Programı' çerçevesinde, İŞKUR'un da desteğiyle bir iş geliştirme merkezi kurmuştur. Merkezin amacı, küçük ve orta büyüklükteki işletmelerin teknik, teknolojik ve iş bilgisi temellerini geliştirmek üzere bir inkübator olarak işlev görmektir.Bu merkez, başvuruda bulunan 1.400 kadından 60'ına girişimcilik eğitimi vermiş, aynı zamanda 32 kadın girişimcilik projesinden beşini seçerek bu proje sahibi kadınların işlerini açmalarına yardımcı olmuştur. Kadın Girişimciler Derneği'ne üye olan iş yerleriyle işbirliği yapan ve onlardan destek alan bu işlerin olgunlaşarak bağımsız işletmeler olma sureci devam etmektedir (Ecevit, 2007).

***Kadından Kadına Köprü Projesi*: Bu** projenin amacı KAGİDER üyeleri, Yeditepe Üniversitesi Moda Tasarım Bölümü öğrencileri ve Mardin'deki kadınlar arasında köprüler kurulması ve böylece Mardin'de kadın istihdamının ve girişimciliğinin geliştirilmesi biçiminde açıklanmaktadır. Proje, Yeditepe Üniversitesi öğrencilerinin, Mardin'in geleneksel desen ve modellerini kullanarak özgün ve pazarlanabilir tasarımlar geliştirmelerine dayanmaktadır. Bu desenler bir katalogda derlenerek üretici kadınlar için yayınlanmıştır. Projenin bir başka modülü ise,kadınlara, yörelerine özgü otantik modelleri geliştirmek üzere gerekli becerileri kazandırmayı amaçlayan eğitim ve tasarım desteği verilmesinden oluşmaktadır. Seçilen desenlerin sahipleri olan öğrenciler ödüllendirilmektedir. Projenin Mardin Çok Amaçlı Toplum Merkezi'nde kadınlara yönelik uygulamayla devam ettiği belirtilmektedir (Ecevit, 2007).Kadından Kadına Köprü Projesi, 2005 yılında Dünya Bankası'ndan alınan bir bağışla başlanmıştır. Proje 3 yılda belirli aşamalardan geçerek projede yer alan kadınların üretim yapar duruma gelmesi sağlanmıştır(Anonim, 2012l).

Su Damlası Projesi:2005 – 2006 yılları asında gerçekleştirilen, Finansmanı AB tarafından sağlanan ve çeşitli kamusal ve özel kuruluşların destek verdiği 'Su Damlası'projesi, kadın girişimciliğinin, insan kaynakları danışmanlığı ve kişisel eğitim alanlarında desteklenmesini öngörmektedir (Anonim, 2012l).

UNDP ve GAP-GİDEM ile Kadın Girişimciliği Programı: KAGİDER, Güneydoğu Anadolu Projesi-Girişimci Destekleme Merkezleri ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ile birlikte 18 kız öğrenciye KAGİDER işletmelerinde çıraklık eğitimi sağlanmasını öngören bir proje gerçekleştirmiştir. Bu öğrenciler ayrıca iş fikirlerinin gerçekleştirilmesine ilişkin eğitim de almışlardır. Proje 2004 yılında başlamış ve 2005 yılı yazında tamamlanmıştır (Ecevit, 2007).

Kadın İşbaşında Koalisyonu: KAGİDER, Türkiye'nin tüm bölgelerinde iş kadınları ve vakıfları için bir platform oluşturma çalışmalarını başlatmıştır. Bu platform, kadın eğitimi, istihdam, sosyoekonomik gelişme ve kadınların kamusal yaşamın her alanına katılımları ile ilgili talepleri için lobi faaliyetleri yürütecektir (Anonim, 2012m).

Kadın Fonu (2004 - 2008): Kadın Fonu, KAGİDER tarafından 2004 yılında kurulmuştur. Türkiye'nin önde gelen kadın kuruluşlarının temsilcileri, akademisyenler ve aktivistlerin katıldığı Arama Konferansı'nda, Kadın Fonu'nun destekleyeceği alanlar, öncelikleri ve işleyiş ilkeleri tartışılmış; konferanstan çıkan öneriler doğrultusunda Mayıs 2004'te bağımsız bir Danışma Kurulu ve İcra Komitesi oluşturulmuş ve KAGİDER Yönetim Kurulu tarafından fonla ilgili kararların yetkileri Kadın Fonu İcra Komitesi'ne devredilmiştir (Anonim, 2012m).

Kadın Fonu'nun misyonu, ulusal ve uluslararası kişi, kurum ve topluluklardan kaynak yaratmak, bu kaynakları Türkiye'de toplumsal cinsiyet eşitliğine ulaşılması ve kadınların ekonomik, sosyal ve siyasal olarak güçlenmeleri için faaliyet gösteren kadın sivil toplum kuruluşlarına ulaştırmak olarak belirlenmiştir(Anonim, 2012n).

Avrupa Kadın Girişimcileri Mentor Ağı Projesi -WE:KAGİDER - Türkiye Kadın Girişimciler Derneği- tarafından uygulanmaktadır. Projenin ana hedefi, işini yeni

kurmuş genç ve desteğe ihtiyaç duyan girişimci iş kadınlarına uzun yıllardır iş hayatında deneyim sahibi olmuş, kendi işini kurmuş ve geliştirebilmiş iş kadınları tarafından destek olunması ve bu destek sonrasında genç girişimcilerin iş yönetme vizyonlarının ve hacimlerinin olumlu yönde geliştirilmesidir. Avrupa Birliği'nin uluslararası platformda birden fazla ülkeye açtığı bu projeye KAGİDER- Türkiye Kadın Girişimciler Derneği, Özyeğin Üniversitesi Girişimcilik Merkezi ve ANGİKAD-Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği işbirliği ile başvurmuş ve bu proje için Avrupa Birliği desteği almaya hak kazanmıştır. Spesifik olarak, yeni kurulmuş işletme sahibi girişimci kadınların zorlu ilk yıllarında sürdürülebilirliklerini sağlayacak devamlı bir mekanizma oluşturmak amaçlanmaktadır (Anonim, 2012o).

Kadın girişimcilere 7. Çerçeve Planı dahilinde Avrupa Araştırma Projeleri'nde yer alma fırsatı sunan WE-Mentor projesi, temelde dört AB üyesi ülkenin (Almanya, Belçika, İngiltere ve İtalya), dört yeni katılımcı ülkedeki (Hindistan, İsrail, Romanya ve Türkiye) kadın girişimcilere Avrupa'daki araştırmalara entegre olmak konusunda rehberlik hizmeti sunması olarak tanımlanabilmektedir. KAGİDER, WE-Mentor projesi aracılığıyla kadınların teknoloji ve araştırma alanında daha fazla var olması için çalışmıştır. WE-Mentor ile AB çerçeve programlarından Türk kadın girişimcilerin daha fazla pay alabilmesi için danışmanlık hizmeti verilmiştir. Böylece bilim ve teknoloji alanında kadın girişimci sayısının artırılması ve kadınların iş yaşamında daha çok varlık göstermesi amaçlanmıştır(Anonim, 2012o).

Girişimcilerin Yolunu Aydınlatıyoruz: 2007 yılında Garanti Bankası ile temel girişimcilik eğitimlerini kapsayan projesinden sonra, İstanbul dışı kentlerimizdeki işini çoktan kurmuş ama kendini trendlerden, fırsatlardan, yeniliklerden uzak ve yalnız hisseden girişimcilerle buluşulmuştur. Projemiz "Kadın Girişimci Buluşmaları: Girişimci Kadınların Yolunu Aydınlatıyoruz". Eylül 2008'de başlayan projemiz, 2011 yılında da kadın girişimcilerle zirve toplantıları yapılarak hızla devam etmiştir.Programın hedefi ufuk açıcı, bilgi tazeleyici aktarımlarla, hızla değişen dünyanın kendilerine ulusal ve global fırsatlar sunduğunu kadın girişimcilerin fark etmesini sağlayarak destek olmak, kadın girişimcileri motive etmek, hep birlikte kadın girişimciliğin çıtasını daha yükseklere taşımaktır (Anonim, 2012ö).

***Kadın Girişimcilik ve Liderlik Zirvesi*:** Uluslararası Kadın Girişimcilik ve Liderlik Zirvesi (KGL Zirvesi), Türkiye'de bu alanda yapılan en kapsamlı ve en büyük etkinliktir. Uzun bir hazırlık sürecine dayanan KGL Zirvesi; Amerika, Avrupa, Ortadoğu ve Kuzey Afrika'dan gelen konuşmacıları ve katılımcılarıyla, küresel iş dünyasındaki gelişmeler, girişimcilik ve liderlik konularında katılımcıların ufkunu genişletmeyi amaçlamaktadır (Anonim, 2012p).

Küresel, bölgesel ve ulusal politikacıların, karar alıcıların, iş dünyasının, sivil toplum kuruluşları liderlerinin, akademisyenlerin, uzmanların bir araya geleceği zirvede, kadın girişimciliği ve liderliği konusunda birçok farklı görüşe yer verilerek, katılımcıların bu konuların farklı boyutlarını keşfetmeleri, katılımcı olmaları ve girişimci olmak için cesaretlendirilmeleri hedeflenmektedir (Anonim, 2012p).

5.6.8. Kadın Emeğini Destekleme Vakfı (KEDV)

Kadın Emeğini Destekleme Vakfı 1986 yılında hükümet dışı ve kar amacı gütmeyen bir kuruluş olarak kurulmuştur. Amacı, düşük gelirli kadınlara yaşam kalitelerini iyileştirmeleri için destek sağlamak, onların bulundukları sosyal ortamlardaki rollerini güçlendirmek ve liderlik yetenekleri kazanmalarına destek olmaktır.KEDV, kadınların yerel kalkınma süreçlerine katılımlarını güçlendirmek üzere çok sayıda kamu, özel sektör ve sivil toplum kuruluşu ile birlikte çalışmaktadır(Ecevit, 2007).

***İş, ürün ve yeni üretim becerileri geliştirme etkinlikleri*:** KEDV, geleneksel olarak kadınlar tarafından üretilen ürünler yerine piyasada talep edilen yeni ürünlerin geliştirilmesine önayak olmaktadır. Gerektiğinde, bu alanlarda beceri eğitimi de vermektedir. KEDV ayrıca girişimcilik eğitimlerine de başlamış ve kadınları diğer kadın kooperatifleriyle birlikte gerçekleştirebilecekleri işlerde desteklemiştir. Bunlara ek olarak KEDV mahallerde kadınların mesleki beceriler edinmelerine yönelik çabalara da katılmıştır (Ecevit, 2007).

İş Geliştirme Desteği: Kendi becerileri ve mevcut yerel ekonomik olanakları araştırılarak iş fikri geliştirmeleri ve iş planı çıkarmaları amacıyla kadınlara eğitim ve izleme desteği verilmektedir. Kadınların kooperatif çatısı altında ortak

yürütebilecekleri; gıda üretimi (reçel, turşu, sebze kurusu) ile sabun üretimi, hediyelik kutu yapımı, hazır yemek, tekstil, 2. el eşya satışı, çocuk bakım ve eğitim hizmetleri, lokanta gibi çeşitli alanlarda ortak işler kurmalarına destek verilmektedir. Şimdiye kadar yaklaşık 3000 kadına bu alanda destek sağlanmıştır(Anonim, 2012r).

***Yeni Ürün Geliştirme*: Kadınların** mevcut becerileriyle üretebilecekleri, pazarda talep olan yeni ürünler geliştirilmektedir. Şimdiye kadar, bez bebek, yuva eğitim materyalleri, çocuk eşyaları, ahşap oyuncak ile geleneksel motiflerin ve becerilerin kullanıldığı muhtelif aksesuarlar (çanta gibi), ev tekstili (perde, yatak örtüsü, yastık, vs.) ile mutfak önlüğü, eldiveni, çeşitli hediyelik eşyalar, kutu, kâğıt ve sabun üretimi için destek sağlamıştır. KEDV, bu kapsamda sabun, hediyelik kutu üretimi, vb. gibi yeni beceriler için kurslar düzenler ve kadınların edindikleri becerileri işe dönüştürmeleri için eğitim, danışmanlık ve izleme desteği verir(Anonim, 2012r).

***Pazarlama (NAHIL Dükkanı)*:**Vakfa bağlı kar amacı gütmeyen bir girişim olarak, ülkenin her tarafından kadınların ürünlerini pazarlamalarına yardımcı olacak bir dükkan açılmıştır. Bu dükkan kadınların üretecekleri ürünler için siparişler almakta ve pazarlama kanalı olarak işlev görmektedir. Kadınların ürünleri ayrıca Internet sitesinde de sergilenmektedir (Ecevit, 2007).Kadın Emeğini Değerlendirme Vakfı'nın (KEDV) iktisadi işletmesi olan Nahıl, 2003 yılında dar gelirli üretici kadınların ürünlerini pazarlayarak bu kadınlara sürdürülebilir gelir kaynakları kazandırmak amacıyla kuruldu. Nahıl Dükkan'ın satışlarından elde edilen gelir ile *KEDV* desteğiyle açılan 23 Kadın ve Çocuk Merkezi'nde okul öncesi eğitim hizmetlerinin verilmesi desteklenmekte, dar gelirli bölgelerde yeni çocuk yuvalarının açılması için çalışılmakta ve girişimci kadınlara pazarlama ve ürün geliştirme desteği verilmektedir. Nahıl, kadın üreticilere ve "Kadın ve Çocuk Merkezleri" ne yapmış olduğu destekle kadınların iş hayatında varlıklarını sürdürmelerine yardımcı olmakla birlikte onların kendilerine güvenen, üretken bireyler olarak toplumda yer almalarını amaçlamaktadır. Üretici kadınlar ile müşteriler arasında bir köprü olmasının yanı sıra Nahıl Dükkan'da aynı zamanda bağış olarak gönderilen ikinci el giysi, her türlü aksesuar ve kitap da satışa sunulmaktadır. Nahıl, Nahıl İstanbul ve 2008 yılında açılan Nahıl Mardin Dükkânları ile

dar gelirli kadın üreticilerin ürünlerini hem kurumsal hem de bireysel müşterilerle buluşturarak " Üreten Kadının İş Ortağı" olmaya devam etmektedir (Anonim, 2012s).

***Mikro Kredi Programı*:** KEDV bu alandaki etkinliklerine 1995 ile 1997 yılları arasında İstanbul'da kadınların ekonomik etkinliklerini desteklemek amacıyla uygulanan bir pilot proje ile başlamıştır. Hukuksal işlemlerin tamamlanması ve finansal araçların bulunmasından sonra MAYA, Vakfın ekonomik işletmesi olarak 2002 yılı Haziran ayında kadınlara kredi vermeye başlamıştır. Bu kuruluşun başlıca amacı, kendiişleri olan veya bir iş kurmayı düşünen ihtiyaç sahibi kadınlara destek sağlamaktır (Ecevit, 2007).

***Tasarruf Grupları*:** Bu model, kadınların düzenli aralıklarla yaptıkları toplantıların her birinde, her kadından bir miktar para toplanarak bir havuz oluşturulmasına dayanmaktadır. Bu modelin arkasında Türkiye'de kadınların geleneksel olarak birbirlerine yaptıkları ev ziyaretlerinde uyguladıkları tasarruf biçimleri vardır. Toplanan paranın grup faaliyetleri için nasıl tahsis edileceğine ilişkin kararlar kadınlar arasında oybirliğiyle alınmaktadır. Bu modelden hareketle geliştirilen bir başka uygulama da İzmit Kardelen kadın grubunda görülmektedir(Ecevit, 2007).

Tasarruf gruplarıyla kadınlar, 10'ar kişilik gruplar halinde kendi küçük tasarruflarını bir araya getirerek kendi ihtiyaçları için kullanabilecekleri bir fon oluştururlar. Bu yolla para yönetmeyi, borç alma ve ödemeyi öğrenen kadınlar, iş amaçlı krediler için beceri kazanırlar. KEDV, kadınların tasarruf grubu kurmaları ve yönetmeleri konusunda eğitim ve izleme desteği verir. 2000 yılından beri tasarruf gruplarının geliştirilmesiyle ilgili çalışan KEDV, bu konuda kadınların kullanabileceği bir kılavuz, eğitim programı ve kayıt örnekleri hazırlamıştır(Anonim, 2012ş).

***Çocuk Bakımı ve Eğitimini Hedefleyen Kadın Gruplarına Hibe Programı*:** KEDV çocuk bakımı ve eğitimi hizmetlerine katkıda bulunan kadın gruplarına bağış desteğinde bulunmaktadır. Bu sektör, özellikle yoksul kadınlar acısından önemli bir istihdam alanı olarak görülmektedir (Ecevit, 2007).

5.6.9. Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı (ÇKGV)

ÇKGV, kadınlara ve gençlere çağın gerek ve standartlarına uygun bir yaşam sürdürmelerine yönelik destek olmayı amaçlayan, hükümet dışı ve kar amacı gütmeyen bir kuruluştur. Vakıf, çeşitli yerlerde örgütlüdür ve kadınlarla gençlerin eğitimi ve istihdamı için çeşitli etkinlikler yürütmektedir (Ecevit, 2007).

***Kadınlar için Kadınlar Projesi*:** Çağdaş Kadın ve Gençlik Vakfı ve Nehem International tarafından yürütülen bu proje MATRA Programı tarafından desteklenmiştir. Başlıca hedef, Ankara'nın Mamak ilçesinde ağır işsizlik durumu yaşayan kadınların ekonomik durumunu iyileştirmektir (Ecevit, 2007).

5.6.10. Kadın Dayanışma Vakfı (KADAV)

KADAV 1999 Marmara Depreminden zarar gören kadınları desteklemek üzere bir araya gelen bir grup kadın tarafından kurulmuştur. Amacı, kadınları güçlendirmek ve kadınlar arasında dayanışma ağları oluşturmak için araçlar ve fırsatlar geliştirmektir (Ecevit, 2007).

1999 yılında KADAV'ın attığı ilk adım, kadınlar için çadırlar kurulması, danışmanlık hizmetleri ve eğitim kursları verilmesi olmuştur. Bu çalışmalar sırasında saptanan bir gereksinimden hareketle KADAV 2000yılında depremzedelerin yaşadığı prefabrik evlerin bulunduğu Golcük-Şirinkoy'de iki adet mum ve iki adet ev tekstili atölyesi oluşturmuştur. Bu atölyeler daha sonra kooperatiflere donuşmuş, üretim faaliyetlerine36 kadın katılmıştır. KADAV bu dönem içinde ayrıca bir Kadın Merkezi de kurmuştur. KADAV 2003 yılında Kocaeli/Kaleköy'de 'İlk Adım Kadın Eğitim ve Kültür Merkezi'ni açmıştır. Bu merkez, mesleki eğitim kurslarının yanı sıra şiddete maruz kalan kadınlara hukuksal ve psikolojik danışmanlık hizmetleri de vermiştir (Ecevit, 2007).

5.6.11.Türk Grameen Mikro Finans Programı

İlk kez 1976 yılında Bangladeş'te bir araştırma projesinin parçası olarak kurulan Grameen Bankası 1983yılında bağımsız bir bankaya dönüşmüştür. Bankanın hedefi, alternatif finansman yollarıyla yoksulluğu azaltmak ve yoksulların ekonomik faaliyetlerini desteklemektir. Bankanın çalışmaları Bangladeş'te çok etkili olmuştur. Son dönemde Banka farklı ülkelerde de girişimlerde bulunmaya başlamış, uygulamacı ve teknik uzmanlık sağlayıcı bir kurum olarak bu ülkelerin kırsal bölgelerinde mikro kredi düzenlemelerine yönelmiştir. Grameen Bankası Türkiye'de yap-işlet-devret modeli üzerinden oncu bir mikro kredi projesi başlatmıştır (Karaosmanoğlu, 2005, Akt. Ecevit, 2007).

Ayrıca Türkiye Graamen Mikro finans Programı, binlerce üyesini internet üzerinden ulusal ve uluslararası pazarlara ulaştırılması da planlanmaktadır. Bu sayede Mikro kredi alarak işini kuran kadınlar, artık ürünlerini internet üzerinden ulusal ve uluslararası pazarlarda satabileceklerdir. Türkiye Grameen Mikro Finans Programı, 61 ilde 81 şube ile faaliyetini halen sürdürmektedir (Anonim, 2012t).

***Mikro Sigorta*:** Türkiye İsrafı Önleme Vakfı'nın 2003 yılından bu yana yürüttüğü "Türkiye Grameen Mikro finans" programı kapsamında desteklenen 55.000 kadının emeği, Büyükkaya Brokerlik aracılığıyla Güneş Sigorta tarafından, 2011 yılı Aralık ayında "Mikro Sigorta" kapsamına alınmıştır. Mikro Kredi alan kadın girişimcilerin faydalanabileceği bir sigorta sistemi olan Mikro Sigorta, kaza sonucu ölüm, sürekli sakatlık teminatlarını kapsayan ve terör, deprem gibi doğal afetleri 10.000TL teminat altına alan bir ferdi kaza sigortasıdır. Mikro Kredi kullanan kadın girişimciler ayda yalnızca 1TL ödeyerek kendilerini güvence altına alabilmektedir (Anonim, 2012u).

5.6.12. Kadın Merkezi (KAMER)

KAMER,1999 yılında özel bir statüyle kurulan, hükümet dışı ve kar amacı gütmeyen bir sivil toplum kuruluşudur. Merkezi Diyarbakır'dadır. Hedefi, kadınların hukuksal, ekonomik, siyasal ve toplumsal acıdan güçlendirilmelerine katkı sağlamak ve kadınların uzun dönemli istihdamı ve eğitimi için destek mekanizmaları geliştirmektir. KAMER, kadınların kendi hakları ve bu hakların ihlali konusunda bilinç ve duyarlılık geliştirmek, çeşitli kamusal etkinliklere ve istihdama katılmak üzere evlerinden çıkmalarına yardımcı olmak ve kadın istihdamını artırmak gibi amaçlar doğrultusunda Güneydoğu

Anadolu Bölgesi'nde kurulan kendi türünde ilk kuruluştur.Kuruluş son dönemde kadına karşı şiddete yönelik olarak bir de acil yardım hattı oluşturmuştur (Ecevit, 2007).

5.6.13.Girişimci İş Kadınları ve Destekleme Derneği (ANGİKAD):

2007 yılında, Türkiye'nin güçlü bir geleceğe olan yolculuğunda Türk kadınlarının daha fazla yer almasını sağlamak, onlara iş alanlarında ve girişimcilikle ilgili her konuda rehberlik ve öncülük etmek amacıyla kurulmuş bir sivil toplum örgütüdür. Angikad üyeleri olan girişimci iş kadınları, tarım, ekonomi, turizm, reklamcılık, sanayi ve dış ticaret, hizmet, basın-yayın-tasarım, sağlık hizmetleri, sigortacılık, danışmanlık, telekomünikasyon, teknoloji, enerji, inşaat, hukuk, peyzaj mimarisi gibi geniş bir yelpazede faaliyet göstermektedirler. Ayrıca Angikad, kuruluş tarihinden bu yana yerel, ulusal ve uluslar arası birçok kurum ve kuruluş ile bağlantılı olarak ulusal ve uluslararası çalışmalar ve projeler yürütmektedir. Angikad'ın 80 in üzerinde üyesi bulunmaktadır(Anonim, 2012ü).Angikad'ın ulusal ve uluslararası boyutlardaki projeleri şöyledir:

Ulusal Projeler

***Birlikte Öğreniyor, Birlikte Kazanıyoruz Projesi*:** Angikad "Birlikte Öğreniyor, Birlikte Kazanıyoruz" Bilgisayar Okur-Yazarlık Kursu Mayıs- Haziran-Ekim 2011 tarihleri arasında gerçekleşmiştir. Projenin amacı; Ankara ilçelerinde küçük iş sahibi kadınları bilgisayar okur-yazarlığı ve web-uygulamaları eğitimleri ile iş hayatında daha güçlü konuma getirmektir (Anonim, 2012v).

Angikad Kardelenler Girişimcilik Kampı(2010): Angikad Kardelenler Girişimcilik Kampı, 04-07 Kasım 2010 tarihleri arasında ODTÜ kampüsü içinde yer alan Aysel Sabuncu Yaşam Merkezi'nde gerçekleşmiştir. Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği bursiyerleri olan, üniversite son sınıfta okumakta olan 30 kız öğrenci katılmıştır. Öğrenciler kap süresince, konusunda uzman kişiler tarafından girişimcilikle ilgili olarak 8, kişisel gelişimle, ilgili olarak ise 7 farklı konu başlığında eğitim almış, ayrıca gerek üyelerimizden gerekse Türkiye'nin önde gelen kadın girişimcilerinden oluşan ve

içlerinde Bahar Korçan ve Gamze Cizreli'nin de bulunduğu toplam 6 girişimci kadınımızdan başarı hikayelerini dinleme fırsatı bulmuşlardır. Kampın Destekleyici Kuruluşları olan Özyeğin Üniversitesi, KOSGEB ve Çağdaş Yaşam Destekleme Derneği'nin yanında, 21 kişi ve kuruluş kampa sponsor destek vermiştir (Anonim, 2012y).

Uluslararası Projeler

***Genç Gelişim ve Girişimcilik Kampı (2011)*:** 2011 yılı Global Girişimcilik Haftası (17-20 Kasım) tarihi içinde 4 gün sürecek şekilde organize edilecek Microsoft ve Dünya Bankası tarafından hibelenenAngikad Genç Gelişim ve Girişimcilik Kampı için yine Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneği bursiyerlerinden üniversite son sınıfta okuyan 40 kız öğrencinin eğitilmesi planlanmıştır(Anonim, 2012z).

***Avrupa Kadın Girişimciler Mentörlük Ağı*:** Avrupa Konseyi desteği ile Angikad, Özyeğin Üniversitesi ve KAGİDER ortaklığında "Avrupa Kadın Girişimciler Mentörlük Ağı Projesi" ile Türkiye'de girişimci adayı kadınlara deneyimli, başarılı iş kadınlarının mentörlüğü vasıtasıyla destek olunması ve Avrupa'da ki Kadınlarla iletişim ağı sağlamak amaçlanmaktadır (Anonim, 2012ab).

***İş Gücünüzle Fark Yaratın Projesi*:** Dernek olarak İspanya, Almanya ve İsveç ortaklığında yürütmekte olunan " Toplumsal Cinsiyet ve Fırsat Eşitliği Eğitimi Kalitesinin Arttırılması" başlıklı Grundtvig Projemiz kapsamında 17 Mart 2012 tarihinde günü dernek merkezinde "İş Gücünüzle Fark Yaratın" başlıklı çalışma hayatında toplumsal cinsiyet eşitliği eğitimi gerçekleştirilmiştir. Tüm gün süren eğitime, üyelerimiz ve insan kaynakları departmanı yöneticileri katılmıştır(Anonim, 2012ac).

***Cinsiyet ve Fırsat Eşitliği Eğitiminde Kalitenin Artması ile İlgili Ortak Öğrenme projesi(2011-2013)*:** Avrupa Birliği Grundtvig Programı, Öğrenme Ortaklıkları Faaliyeti kapsamında, İspanya, Türkiye, Almanya ve İsviçre ortaklığında gerçekleşen "Cinsiyet ve Fırsat Eşitliği Eğitiminde Kalitenin Artırılması İle İlgili Ortak Öğrenme" projesinin amacı, Avrupa Birliği Ülkelerinde Fırsat ve Cinsiyet Eşitliği eğitimleri

konusunda gerçekleştirilen çalışmaların yöntemleri ve geliştirilmesi konusunda bilgi alışverişi ve kapasite artışının sağlanmasıdır(Anonim, 2012aç).

5.7. Kadın Girişimciliğine Destek Veren Uluslararası Kuruluşlar

5.7.1. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (BMKP-UNDP)

Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Birleşmiş Milletler'in sosyo-ekonomik kalkınmanın çeşitli alanları ile ilgilenen özel kuruluşudur. Bu program 166 ülkedeki yerel büroları aracılığıyla, sürdürülebilir kalkınmayı yaygınlaştırmak üzere yerel yetkililer ve sivil toplum aktörleri ile birlikte caba göstermektedir. Bu ilke doğrultusunda, demokratik yönetişim, yoksullukla mücadele, kriz önleme ve kriz sonrası onarım, enerji, çevre ve HIV/AIDS, programının özellikle yoğunlaştığı alanlardır (Ecevit, 2007). Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, kadınların güçlenmesine ve kalkınma süreçlerine dahil edilmesine özel önem vermektedir. 'Kalkınmada toplumsal cinsiyet', programın etkinlikleri için tanımladığı odak alanlarından biridir. Bu bağlamda, aralarında kadınlara mikro finans desteği sağlayanlar da bulunmak üzere bir dizi program geliştirmiş ve uygulamaya koymuştur.

Kadınlara mikro finans desteği bileşenine yoksullukla ilgili program alanında yer verilmesi dikkate değerdir; çünkü diğer yardım ve hibe kuruluşlarının finanse ettikleri veya yönlendirdikleri çalışmalarda olduğu gibi, kadın girişimciliği, genel olarak kalkınma ve özellikle de kırsal kalkınma bağlamında ele alındığında, yoksulluğa karşı bir mücadele yolu olarak benimsenmektedir. Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı, Türkiye'de kadınların kalkınma süreçlerine katılmalarını ve sosyal olarak güçlenmelerini öngören program ve projeler geliştirmeye çalışmaktadır. Kuruluş, bu amaç doğrultusunda Güneydoğu Anadolu Projesi-Girişimci Destekleme Merkezleri'nin (GAP-GİDEM) kuruluş çalışmalarında yer almış ve programın bileşenlerinden birinin de kadın girişimciliğine ayrılması konusunda ısrarlı olmuştur (Ecevit, 2007).

5.7.2. Birleşmiş Milletler Sınai Kalkınma Örgütü (BMSKO-UNIDO)

BM'ye bağlı bu örgütün Kırsal Girişimcilik ve Kadın Girişimciliğini Geliştirme başlıklı bir programı vardır.

Programın başlıca öğeleri şunlardır (Ecevit, 2007):

• Kırsal kesimdeki girişimcilerin ve kadın girişimcilerin faaliyetlerini özendirici ortamlar yaratılması;

• Girişimcilik dinamizmini ve üretkenliği geliştirme acısından gerekli insani ve kurumsal kapasitelerin geliştirilmesi.

Ancak, bu programın Türkiye'de herhangi bir ayağı bulunmamaktadır.

5.7.3. Avrupa Birliği (AB-EU)

Avrupa Birliği kadın-erkek eşitliği konusunu "istihdam ve sosyal işler" başlığı altında ele almaktadır. Kadın girişimciliğinin geliştirilmesi de bu politika alanının hedefleri arasında yer almaktadır. AB, bu öncelik doğrultusunda kadın girişimciliğinin geliştirilmesine yönelik birçok projeye destek vermektedir. Ayrıca, kadın girişimcilere özel destek veren GAP-GİDEM de ağırlıklı olarak AB finansmanlı bir proje olarak başlatılmıştır (Ecevit, 2007).

5.7.4. Dünya Bankası (DB-WB)

Dünya Bankası, gelişmekte olan ülkelere finansal ve teknik yardım yapmayı amaçlayan bir kuruluştur. 184ülkeyeyönelik iki kalkınma kurumunu bünyesinde barındırmaktadır: Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (IBRD) ve Uluslararası Kalkınma Birliği (IDA). Bu kurumlar farklı, ancak küresel yoksulluğa karşı mücadele ve yaşam standartlarının iyileştirilmesi acısından birbirini tamamlayıcı rollere sahiptir. IBRD orta gelir düzeyinde ve kredi verilebilecek yoksul ülkeler üzerinde odaklanırken IDA en yoksul ülkelerle ilgilenmektedir. İki kurum da gelişmekte olan ülkelere eğitim, sağlık, altyapı, iletişim ve diğer pek çok alanda, düşük faizli veya faizsiz kredi ve hibe vermektedir. Bankanın Kadın Girişimciliği Programı'nın (WEP) bir amacı da kadınların mikro girişimciliğini desteklemek, kadın girişimcileri güçlendirmek ve böylece yoksullukla mücadeleye destek vermektir. Ancak, bu programın Türkiye'de herhangi bir faaliyeti bulunmamaktadır (Ecevit, 2007).

5.7.5. Uluslararası Çalışma Örgütü (UCO-ILO)

Uluslararası Çalışma Örgütü kadın girişimciliği konusunu, işgücü piyasası politikalarında kadınlara erkeklerle eşit fırsatlar sağlanması bağlamında ele almaktadır. Orgut, Kadın Girişimciliğinin Geliştirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (WEDGE) 'nin bir bileşeni olan Küçük Girişimciliği Geliştirme Programı(SEED) kapsamındaki çalışmaları ile girişimcilik bağlamında kadınlara destek sağlamaktadır. Bu çerçevede araştırmalar yapmakta, farklı ülkelerdeki örnek uygulamaları derleyip analiz etmekte ve WEDGE aracılığıyla ideal kurumsal çerçevelerin oluşturulmasına yönelik tavsiyelerde bulunmaktadır. Buna karşılık, temel politikalar SEED tarafından hazırlanmakta ve uygulamalara da yine SEED yon vermektedir. Kadın Girişimciliğinin Geliştirilmesi ve Toplumsal Cinsiyet Eşitliği (WEDGE), ayrıca kadın girişimcilere yönelik yenilikçi destek hizmetleri vermektedir. Kadın girişimciler bu yolla, mevcut iş geliştirme hizmetlerin eve gerektiğinde yeni yaklaşımlar geliştirmeye yönelik pilot etkinliklere ulaşabilmektedir (Ecevit, 2007).Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 'Kendi İşini Kur' adıyla bilinen, ticari beceri geliştirmeyle ilgili bir uluslar arası eğitim programı (eğiticilerin eğitimi) bulunmaktadır. Bu programın amacı küçük işletmeleri desteklemektir. Uluslararası Çalışma Örgütü Türkiye'de GAP ile işbirliği yaparak GAP bölgesinde 2001 ve 2002 yıllarında iki kez "Kendi İşini Kur" programı yürütmüştür. Bu programın eğitim materyalleri Çok amaçlı toplum Merkezleri, KAMER-Diyarbakır ve başka yerlerden gelen kadınların eğitimi için Kadın Emeğini Destekleme Vakfı ve Türkiye Esnaf ve sanatkarlar Konfederasyonu tarafından da kullanılmıştır (III.14.1. Kendi İşini Kur eğitimi). Bu eğitim paketi ayrıca iki kırsal yöre (Sinop ve Diyarbakır) ile bir kent merkezinde (Mersin) çalışan çocukların ailelerine yönelik gelir getirici etkinlikler örgütlenmesinde kullanılmıştır. Burada amaçlanan, çalışan çocukların ailelerine yeni gelir imkanlarının yaratılması ve böylece bu ailelerin çocuklarını çalışma yaşamından çekebilmelerinin sağlanmasıdır (Ecevit, 2007).

6. ARAŞTIRMA BULGULARI

6.1. Kırsal Kadınların Genel Özellikleri

Bu araştırmada Hatay ilindeki 120 kadın ile anket çalışması yapılmıştır. Bu araştırmada herhangi bir ürün satan ve satış işlemini yaparken kendi adlarına veya ortak olarak bir işyerleri bulunmasa da kendi paralarını kazanan kadınların girişimcilik eğilimi gösterdikleri kabul edilmiştir. İşletme kurarak para kazanan kadınlar ise büyük sermayelerle kurulmuş işletmeleri olmamasına karşılık belediye izinli pazar yerleri veya belediye ruhsatlı işletmeleri olması durumunda, kendi adlarına iş yeri sahibi oldukları için ve bu işletmelerin bütün sorumluluklarını üstlendikleri ve kendi paralarını kazandıkları için girişimci kabul edilmişlerdir. Söz konusu bu araştırmada herhangi bir ürün satarak para kazanma eğilimde olan veya kendi iş yeri olan kadın sayısı 62'dir. Bunların içinde kendi adına iş yeri olan kadın sayısı ise 7'dir. Kendi adına işyeri olan kadınlar ile bir işyeri olmasa dahi para kazanmak amacıyla herhangi bir ürün satan kadınlar girişimcilik eğilimi göstermiş kabul edilmektedir. Ve hiçbir şekilde kendi parasını kazanma eğilimi olmayan kadınların sayısı ise 58'dir.Bu kadınlar girişimcilik eğilimi göstermemiş kabul edilmektedir. Yani bu araştırmada kendi paralarını kazanma çabası içinde olan kadınlar görüşülen kadınların %51,67'sini oluşturmuştur.

Çizelge 6.1.'de kadınların yaşları verilmiştir. Görüşülen kadınların yaş ortalaması 36,68'dir.

Çizelge 6.1. Kadınların Yaş Dağılımı

Yaş	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
16 – 25	14	22,59	29	50,00	43	35,83
26 -40	27	43,54	10	17,25	37	30,83
41 ve üstü	21	33,87	19	32,75	40	33,34
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00
Sd = 2 P= 0,007		Khi- kare $_{hesap}$= 9,989		Khi- kare $_{hesap}$ > Khi- kare $_{tablo}$ → önemli		

Çizelge'de verilen cevaplar doğrultusunda yaş faktörünün gruplandırılmış hali görülmektedir. Kadınların % 35,83'nün 16 ile 25 yaş arasında olduğu görülmektedir. %

30,83'ünün ise 26 ile 40 yaş arasında olduğu görülmektedir. % 33,34'ü 41 ve üstü yaşta olan kadınlardır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların anket yapılan kadınlar arasındaki yaş durumuna bakıldığında en fazla paya 26 ile 40 yaş arasındaki kadınların %43,54'lük oranla sahip oldukları görülmektedir. En az pay ise % 22,59'lük oranla 16 ile 25 yaş arasındaki girişimcilik eğilimi gösteren kadınlarındır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda ise en fazla kişinin olduğu yaş grubu 16 -25 yaş arasında olan kadınlardır. Bu bulgulara göre kadınların yaşları arttıkça girişimcilik gösterme eğilimlerinin arttığı söylenebilir.

Ayrıca Çizelge 6.1.'de kadınların yaş durumu ile girişimcilik eğilimi arsındaki farklılık hesaplanan Khi-kare testinde önemli bulunmuştur. Bu değerlere göre kadınların yaşları ile girişimcilik eğilimi gösterip göstermemeleri arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Farklılığın ise, 26 ile 40 yaş arasında olan kadınların bulunduğu gruptan kaynaklandığı belirlenmiştir. Buna göre kadınların girişimcilik eğilimi, söz konusu yaş aralığına yaklaştıkça artmakta olduğu söylenebilir. Khi-kare testinin bağımlılık kat sayısı ise 0,27'dir.Bu değere göre kadınların girişimcilik eğilimi göstermeleri ile kadınların yaşları arasında olan anlamlı ilişkinin derecesi pek büyük olmadığı söylenebilir.

Çizelge 6.2'de kadınların eğitim durumuna ilişkin bulgular yer almaktadır.

Çizelge6.2. Kadınların Eğitim Durumu

Eğitim durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Okuryazar değil	2	3,22	5	8,62	7	5,83
Okuryazar	9	14,54	6	10,35	15	12,50
İlkokul mezunu	33	53,22	24	41,37	57	47,50
Ortaokul mezunu	10	16,12	6	10,35	16	13,34
Lise mezunu	8	12,90	11	18,96	19	15,83
Üniversite mezunu	0	0	6	10,35	6	5,00
Toplam	62	100	58	100	120	100,00

Çizelge 6.2'de kadınların genel durumu şöyledir; % 47.50'si ilkokul mezunu, %5,83'ü ise okuryazar olmayan kadınlar oluştururken, okuryazar olan kadınların oranı %12, 50'dir. Üniversite mezunu kadınlar ise, araştırmaya katılan kadınlar içinde % 5,00 paya sahiptir.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların en fazla sahip olunan eğitim durumu ilkokuldur, en az ise okuryazar olmayandır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların eğitim durumuna bakıldığında en az sahip olunan eğitim durumu okuryazar olmayandır, en fazla ise ilkokuldur. Çizelgeye göre hem eğilim gösteren hem göstermeyen kadınlar arasında en fazla sahip olunana eğitim durumunun ilkokul olduğu görülmektedir. Ayrıca eğilim gösteren kadınlar arasında üniversite mezunu bulunmazken, eğilim göstermeyen kadınlarda % 10,35 oranında üniversite mezunu bulunmaktadır. Buna göre kadınların girişimcilik eğilimi göstermelerinde almış oldukları eğitimin önemli düzeyde belirleyici bir faktör olmadığı söylenebilir. Çünkü araştırmaya katılan ve girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 53,22'si ilkokuldur.

Çizelge 6.3.'de ise kadınların sosyal güvencelerinin kendi adına olup olmadığına ilişkin bilgiler gösterilmektedir.

Çizelge 6.3.Kadınların Sosyal Güvence Sahipliği

Sahip olma durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Kendine ait sosyal güvence	20	32,25	13	22,42	33	27,51
Evli olunan eşe ait sosyal güvence	35	56,45	29	50,00	64	57,65
Veli/ vasiye ait sosyal güvence	0,00	0,00	12	20,68	12	10,00
Toplam	55	88,70	54	93,10	109	95,16

Araştırmaya katılan kadınlardan % 90,84'nün sosyal güvencesi bulunmaktadır. Ancak bunlardan sadece % 27,51'inin sosyal güvencesi kendine aittir. Ve bu oran eğilim göstermeyen kadınların kendilerine ait sosyal güvence oranından fazladır. Buna göre eğilim gösteren kadınların, eğilim göstermeyenlere göre daha fazla kendisine ait sosyal güvenceye sahip olmakta olduğu söylenmektedir. Girişimcilik eğilim gösteren hiçbir kadın veli ya da vasinin sosyal güvencesinden faydalanamazken, girişimcilik eğilimi

göstermeyenlerin %20,68'i faydalanmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösterenlerin % 32,25'i kendine ait sosyal güvenceye sahiptir. % 56,45'i ise evli olunan eşe ait sosyal güvenceden faydalanmaktadır.

Çizelge 6.3.'deki verilere göre kadınların kendilerine ait sosyal güvenceleri olması veya olmaması, girişimcilik eğilimi göstermelerinde önemli bir etmen olmadığı söylenebilir. Çizelge6.4.'de ise kadınların sosyal güvence durumları ile ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.4. Kadınların Türlerine Göre Sosyal Güvenceleri

Sosyal güvence	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Kurumları bilmeyen	0	0,00	1	1,73	1	0,83
Hiçbirine sahip olmayan	7	11,29	3	5,17	10	8,33
Emekli Sandığı	1	1,61	10	17,25	11	9,16
Yeşil Kart	13	20,97	11	18,96	24	20,00
BAĞ-KUR	14	22,59	18	31,03	32	26,68
SSK	27	43,54	15	25,86	42	35,00
Toplam	62	100,00	58	100	120	100,00

Çizelge 6.4'e bakıldığında 62 kişi olan girişimcilik eğilimi gösteren kadınlardan % 88,71'nin sosyal güvencesi olduğu görülmekteyken (SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı, Yeşil Kart toplamı), % 11,29'unun ise hiç bir sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %93,10'nun (SSK, BAĞ-KUR, Emekli Sandığı, Yeşil Kart toplamı)sosyal güvencesi bulunmaktadır, % 6,90'nın (kurumları bilmeyenler ile hiçbirine sahip olmayanların toplamı)ise hiçbir sosyal güvencesi bulunmamaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlardan sosyal güvence sağlayan kurumalardan haberi olmayan kadın bulunmazken, girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda 1 kişini söz konusu kurumlardan haberi bulunmamaktadır, kurumlardan haberdar olmayan kadın sayısı toplam kadın sayısı içinde % 0,83 paya sahiptir.

Ayrıca kadınların kendine ait olunan sosyal güvencenin % 70,58'i Yeşil Kart uygulamasıdır,% 14,70'i SSK, % 14,70 ise BAĞİ-Kur'dur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlardan sadece % 22,42'sinin kendine ait sosyal güvencesi bulunmaktadır. Ve Yeşil Kart uygulaması kendine ait sosyal güvence içindeki payı % 84,61'dir. Eğilim gösteren kadınların ise 32,25'inin kendine ait sosyal güvencesi

bulunmaktadır. Ancak bu sosyal güvencenin Yeşil Kart uygulaması 61,90'lık paya sahiptir.

Çizelge 6.5'deise kadınların medeni durumuna ait bilgiler verilmiştir.

Çizelge 6.5.Kadınların Medeni Durumu

Medeni durum	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Evli	57	91,94	40	68,97	97	80,84
Bekar	5	8,06	18	31,03	23	19,16
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00
Sd = 1 P= 0,006	Khi- kare $_{hesap}$= 7,455		Khi- kare $_{hesap}$ >Khi- kare $_{tablo}$ → önemli			

Yapılan araştırmaya katılan kadınların %80,84'ü evli, % 19,16'si bekardır. Çizelgeye bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 91,94'ünün evli, % 8,06'sının ise bekar olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi olmayan kadınların ise % 68,97'si evli, %31,03'ü bekardır. Bu bulgulara göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınlarda evli olma durumu daha fazla olduğundan, kadınların girişimcilik eğilimi göstermelerinde evli olunduğu için sorumluluklarının artmasının önemli bir rolü olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.5'deki veriler için kadınların medeni durumu ile girişimcilik eğilimi arsındaki farklılık, hesaplanan Khi-kare testinde 0,05 anlam düzeyinde önemli bulunmuştur. Bu değerlere göre kadınların medeni durumları ile girişimcilik eğilimi göstermeleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu söylenebilir. Yapılan analize göre anlamlı bulunan farklılığın bekar olan kadınlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Khi-kare testinin bağımlılık katsayısı ise 0,24'tür. Bu değere göre kadınların medeni durumları ile girişimcilik eğilimi göstermeleri arasındaki ilişkinin derecesi çok kuvvetli değildir denilebilir. Söz konusu tablonun satır ve sütun sayısı birbirine eşit olduğu için C_{max} hesaplanmıştır. Buna göre hesaplanan khi kare değerinin alabileceği maksimum kotenjans katsayısı 0,70'dir.

Çizelge6.6'da ise evli kadınların sahip oldukları çocuk sayısı verilmiştir.

Çizelge 6.6. Kadınların Sahip Oldukları Çocuk Sayısı

Çocuk sayısı	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hiç çocuk yok	3	5,27	4	10,00	7	7,21
Bir veya iki çocuk	16	28,07	9	22,50	25	25,78
Üç veya dört çocuk	27	47,37	17	42,50	44	45,36
Beş veya altı çocuk	9	15,79	7	17,50	16	16,50
Yedi ve daha fazla çocuk	2	3,50	3	7,50	5	5,15
Toplam	57	100,00	40	100,00	97	100,00

Çizelge 6.6'ya göre araştırmaya katılan kadınların % 45,36'sı üç veya dört çocuğa sahiptir, % 5,15'i ise yedi veya daha fazla çocuğa sahiptir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 47,37'si üç veya dört çocuğa sahip olurken % 5,27'sinini hiç çocuğu bulunmamaktadır. Eğilim göstermeyen kadınlarda da eğilim gösteren kadınlarda olduğu gibi en fazla sahip olunan çocuk sayısı % 42,50'lik yüzdeyle üç veya dört çocuktur. Çizelgeye bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların daha fazla çocuğa sahip olduğu görülmektedir. Buna göre kadınların bakmakla yükümlü olduğu çocuk sayısı arttıkça kadınların ailelerinin geçimini sağlamak için daha fazla gelire ihtiyaç duymaları sebebiyle, girişimcilik eğilimlerinin artmış olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.7'de araştırmaya katılan kadınların herhangi bir işte çalışıp çalışmadıklarına ilişkin bulgular gösterilmektedir.

Çizelge 6.7.Kadınların Önceki İş Deneyimleri

Çalışma durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Daha önce bir işte çalışmış	50	80,65	26	44,83	76	63,34
Daha önce bir işte çalışmamış	12	19,35	32	55,17	44	36,66
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00
Sd = 1 P= 0,000		Khi- kare $_{hesap}$=13,614		Khi- kare $_{hesap}$ > Khi- kare $_{tablo}$ →		önemli

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların arasında daha önce bir işte çalışma oranı % 44,83, çalışmama oranı ise % 55,17'dir.Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların daha önce bir işte çalışma oranları % 80,65'dir, çalışmama

oranları ise % 19,35'dir. Bu verilere bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların, göstermeyen kadınlara nazaran daha fazla iş tecrübesi edinen kadınlar oldukları söylenebilir. Genel olarak araştırmaya katılan kadınların % 63,34'ü daha önce herhangi bir işte çalışmıştır.

Çizelge 6.7'deki verilere uygulanan Khi-kare bağımsızlık testine göre kadınların daha önce bir işte çalışmaları ile girişimcilik eğilimi göstermelerinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Yapılan analiz sonucuna göre bu farklılığın, daha önce herhangi bir işte çalışmayan kadınlardan kaynaklandığı söylenebilir. Buna göre kadınların daha önce bir işte çalışmamış olmaları girişimcilik eğilimini arttırdığı söylenebilir. Khi- kare testinin bağımlık katsayısı ise 0,31'dir. Bu değere göre kadınların girişimcilik eğilimi gösterip göstermemeleri ile daha önce bir işte çalışmış olmaları arsındaki farklılığın derecesinin çok büyük olmadığı söylenebilir.

Çizelge 6.8'de ise şimdiye kadar bir işte çalışmış olan kadınların çalıştıkları iş türlerinin neler olduğu yer almaktadır.

Çizelge 6.8.Çalışılmış Olan İş Türleri

Çalışılmış iş türü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Sigortalı iş	5	10,00	4	15,38	9	11,84
Sigortasız iş	5	10,00	2	7,69	7	9,21
Mevsimsel işçi olarak	6	12,00	3	11,53	9	11,84
Kendine ait işletme	7	14,00	1	3,84	8	10,52
Aileye ait işletme	1	2,00	2	7,69	3	3,94
Aileye ait tarla-bahçe	36	72,00	18	69,23	54	71,05
Kendine ait tarla-bahçe	7	14,00	2	3,84	9	11,84
Toplam	67	134	32	119,20	99	130,24

*Bazı kadınlar birden fazla işte çalıştıklarını belirtmiştir.

Çizelgeye bakıldığında şimdiye kadar herhangi bir işte daha önce çalışmış bu 99 kadından 23 tanesi birden fazla işte çalışmıştır. Kadınların birden fazla çalıştığı işler genelde sigortalı bir iş, mevsimsel işçi, kendine ait bir işletmede çalışma, sigortası olmayan bir iş, aileye ait olan bir tarla ya da bahçelerde ücretsiz işçi olarak belirlenmiştir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların girişimcilik eğilim göstermeyen

kadınlardan daha fazla işte çalışmış oldukları görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların en az çalıştığı iş aileye ait bir işletmede çalışanken, bu kadınlar en çok aileye ait tarla veya bahçelerde ücretsiz çalışan statüsünde bulunmuşlardır. Eğilim göstermeyen kadınların en az çalışmış oldukları iş kendine ait bir işletmede çalışmış olurken en çok çalışılan iş eğilim gösteren kadınlarda olduğu gibi, aileye ait tarla veya bahçelerde ücretsiz tarım işçisi olmaktır.

Çizelge6.8'e göre kadınların % 82,89 (kendine veya aileye ait tarla ya da bahçelerde çalışan kadınların genel yüzde toplamı) gibi önemli bir çoğunluğu aileye veya kendine ait tarla ya da bahçelerde çalışmıştır.

Ayrıca bulgulara bakıldığında kadınların çalışma hayatı içinde sigortalı, sigortasız, mevsimsel işçi olarak bulunma veya kendilerine ait bir iş yerinde çalışmış bulunma oranları çok düşüktür. Söz konusu duruma göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar ile göstermeyen kadınlar kıyaslandığında, eğilim gösteren kadınların sayılan şekillerde çalışma hayatında daha fazla yer aldığı görülmektedir. Buna göre kadınların çalışma hayatı içinde daha önceden bulunmuş olmalarının, girişimcilik eğilimi göstermelerini artırıcı bir rol aldığı söylenebilir.

Çizelge 6.9'da ise şimdiye kadar herhangi bir işte çalışmayan kadınların, çalışmama nedenleriyle ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.9. Herhangi Bir İşte Çalışmama Nedeni

Nedenler	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
İş bulamama	0	0,00	4	12,5	4	6,82
İşe alınmak için gerekli niteliklere sahip olmama	0	0,00	2	6,25	2	4,55
Ev işlerinin sorumluluğu	8	66,67	7	21,87	15	36,36
Aile ya da eş izin vermemesi	3	25	6	18,75	9	20,45
Bayan olunduğu için iş bulamama	1	8,33	0	0,00	1	2,27
Kendisinin istememesi	0	0,00	13	40,63	13	29,55
Toplam	12	100,00	32	100,00	44	100,00

Daha önce hiç bir işte çalışmamış olan kadınlar araştırmaya katılan kadınların % 36,66'sını oluşturmaktadır. Çalışmayan bu 44 kadın arasında çalışmama sebepleri arasında en fazla paya sahip olan unsur,% 36,36'lık pay ile ev işlerinin (çocuk bakımı, günlük ev işleri) sorumluluğudur. En az pay ise bayan olunduğu için iş başvurularının değerlendirilmemesi, kabul edilmemesi unsurudur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar içinde daha önce hiç bir işte çalışmayan 12 kadın, eğilim gösteren tüm kadınlar içinde % 20,96'lık paya sahiptir. Kendi isteğiyle hiç bir işte çalışmamış olma, iş bulamama ve istenen iş ile ilgili niteliklere sahip olunamama unsurları, girişimcilik eğilim gösteren kadınlar için, daha önce bir işte çalışmamalarına engel olmamıştır. Söz konusu bu 12kadın arasında, daha önce hiç bir işte çalışmamaya sebep olarak gösterilen ev işlerinin sorumluluğu % 66,67 ile en fazla paya sahipken, en az paya ise % 8,33'lük oranla, bayan olduğu için iş bulmama unsurudur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise % 40,63'ü kendi istemediği için çalışmadığını belirtirken, hiçbiri bayan olduğu için iş başvurularının değerlendirilmediği unsurunu çalışmamış olmaya sebep göstermemiştir.

Çizelge 6.10'daçalışmaya katılan tüm kadınların şimdiki iş durumlarına ait bulgular gösterilmektedir.

Çizelge 6.10. Kadınların Şimdiki İş Durumu

Şimdiki iş durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Aileye ait tarla ya da bahçelerde	10	16,12	4	6,9	14	11,69
Kendi tarla ya da bahçelerinde	14	22,59	3	5,17	17	14,16
Kendisine ait bir iş yerinde	7	11,29	0	0	7	5,83
Tam zamanlı ücretli (Sigortalı)	0	0	3	5,17	3	2,50
Yarı zamanlı ücretli (Sigortasız- sigortalı)	1	1,61	0	0	1	0,83
Mevsimsel işçi	1	1,61	0	0	1	0,83
İşsiz, iş arıyor	0	0	9	15,51	9	7,5
Öğrenci	0	0	10	17,25	10	8,33
Ev hanımı	29	46,78	29	50,00	58	48,33
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgeye bakıldığında kadınların % 48,33'ünün ev hanımı olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğilimi olan ve olmayan her iki grup için, ev hanımlığı en yüksek oranı almaktadır. En az yapılan iş ise % 2,50 ile sigortalı olarak bir yerde tam zamanlı çalışma ve % 0,83'lük pay ile yarı zamanlı sigortasız bir işte çalışmadır. Kendine ait veya ortağı olunan bir işletmesi olan 7 kadın vardır. Bu kadınlar çalışmaya katılan kadınlar içinde % 5,83'lük bir paya sahiptir.

Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar içinde en az buluna iş durumu tam zamanlı olarak sigortalı bir işte çalışma ve kendi şahsına ait tarla veya bahçelerde çalışmadır. Ve eğilim göstermeyen kadınlarda hiç bulunmayan iş durumları ise; kendine ait veya ortağı olunan bir iş yerinde çalışma, yarı zamanlı sigortalı bir işte çalışma, mevsimsel işçi olarak çalışmadır.

Eğilim gösteren kadınların ise en az çalışıyor oldukları iş mevsimsel işçi olarak çalışma ve yarı zamanlı olarak sigortalı bir işte çalışmadır. Söz konusu kadınların hiçbirinin denememiş oldukları iş alanı tam zamanlı sigortalı iştir. Ayrıca kadınlar arasında öğrenci ya da işsiz olup iş arayan da bulunmamaktadır.

Ayrıca Çizelge 6.10'deki verilere bakıldığında hem eğilim göstermeyen hem de gösteren kadınlar için ev hanımı olmak, kendilerine ait veya ailelerine ait tarla ya da bahçelerde çalışıyor olmak işsiz olma olarak görülmemektedir. Söz konusu durumda olan kadınların oranı genel toplam içinde % 74,18'dir. Yine çizelgeye göre işsiz olup iş arama durumu eğilim göstermeyen kadınlarda, eğilim gösterenlere göre daha fazla bulunmaktadır. Buna göre eğilim gösteren kadınların ücretli olarak bir işte çalışmayı daha az göz önünde bulundurdukları söylenebilir.

Çizelge 6.11'de bulunan bilgiler araştırmaya katılan kadınların İŞKUR'a kayıt bilgileri ve bu kurumu ne olduğunu bilip bilmediklerine ilişkin bulgular içermektedir.

Çizelge 6.11. Kadınların İŞKUR'a Kayıt Durumu

İŞKUR'a ilişkin mevcut durum	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İŞKUR' a kayıtlı	1	1,61	8	13,81	9	7,50
İŞKUR'a kayıtsız	36	58,06	31	53,44	67	55,84
İŞKUR'un ne olduğunu bilmeyen	25	40,33	19	32,75	44	36,66
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Araştırmaya katılan kadınların % 36,66'sı İŞKUR'un ne olduğunu bilmemektedir. % 7,5'nin İŞKUR'a kaydı bulunurken % 55,84'ü İŞKUR'a kayıtsızdır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 58,06'sı İŞKUR'a kayıtsız,% 1,61'i kayıtlı ve % 40,33'ü bu kurumun ne olduğunu bilmemektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise % 13,81'i İŞKUR' a kayıtlı, % 53,44'ü kayıtsız ve % 32,75'i bu kurumun ne olduğunu bilmemektedir. Bu bulgulara bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların İŞKUR'a kayıt olma ve İŞKUR'un işlevini bilme konusunda, eğilim göstermeyen kadınlara kıyasla, beklenenin aksine daha geride bir oldukları söylenebilir. Buna göre İŞKUR'un işlevini bilmek veya kayıtlı olmak kadınların girişimcilik eğilimi göstermelerini artırıcı bir rol oynamadığı söylenebilir.

Araştırmaya katılan kadınların çiftçi kayıt sistemine kayıt olma durumları ile ilgili bilgiler Çizelge 6.12'de verilmiştir.

Çizelge 6.12. Kadınların Çiftçi Kayıt Sistemine Kayıt Durumu

Kayıt durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Kayıtlı	4	6,45	3	5,17	7	5,83
Kayıtsız	50	80,65	54	93,11	104	86,67
Böyle bir kayıt sistemini bilmeyen	8	12,90	1	1,72	9	7,50
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çalışmaya katılan 120 kadının % 86,67'sinin Çiftçi Kayıt Sistemi'ne kaydı bulunmazken % 5,83'ünün kaydı bulunmaktadır. Kayıtlı kadınlardan % 3,33'ü girişimcilik eğilimi olan kadın, % 2,50'si ise girişimcilik eğilimi olmayan kadındır. Böyle bir kayıt sisteminden haberdar olmayan kadınların araştırmaya dahil olan

kadınlar içindeki payı ise % 7,50'dir.Girişimcilik eğilimi olan kadınların % 80,65'inin sisteme kaydı bulunmazken, % 6,45'inin kaydı vardır, ayrıca bu sistemin ne olduğunu bilmeyen kadınların eğilim gösteren kadınlar içindeki payı % 12,90'dır. Eğilim göstermeyen kadınlar arasında böyle bir sistemi bilmeyen kadınların oranı % 1,72 olurken, bu sisteme kayıtlı olanların payı % 5,17, olmayanların ise % 93,11'dir.

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında söz konusu kayıt sisteminden haberdar olma durumu eğilim göstermeyen kadınlarda, eğilim gösterenlere göre daha iyidir denilebilir. Bu verilere göre çiftçi kayıt sistemine kayıt yaptırmak için işlediği bir toprağı olmayan kadınların, gelir elde etmek amacı ile daha fazla girişimci eğilim gösterdikleri söylenebilir.

Çizelge 6.13'de ise girişimcilik eğilimi gösteren 62 kadından bir iş yeri olmadığı halde para kazanmak amacıyla pazara giden, elden satış yapan 55 kadının neler sattığına ilişkin bulgular yer almaktadır. Satılan ürünler bir birine yakın olanlar arsında gruplandırılmıştır.

Çizelge 6.13. Kadınların Sattıkları Ürünler

Satılan ürünler	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**	
	Sayı	%
İpek böceği lifi	2	3,63
Balık	2	3,63
Sumak	3	5,45
Tekstil ürünleri	3	5,45
Tütün	4	7,27
Süt ürünleri	4	7,27
Kabak lifi	5	9,09
Ev yapımı şarap ve rakı	6	10,91
Salça zeytin tuzlu yoğurt gibi salamura ürünler	7	12,72
Zeytinyağı ve nar ekşisi (konsantresi)	8	14,55
Dantel oya gibi elişi ürünleri	14	25,45
Sebze meyve	26	47,27

*Birden fazla ürün satılmaktadır.

Çizelgedeki verilere göre en fazla satılan ürün sebze ve meyvedir. En az satılan ürünler ise balık ve ipek üretimi için kullanılan ipek böceği lifleridir. Ayrıca dantel ve oya gibi el iş ürünleri ise kadınların satıyor oldukları ürünler içinde önemli bir paya sahiptir.

Satılan ürünlere bakıldığında kadınların çok çeşitli ürünü çok olmasa da sattıkları söylenebilir.

6.2. Kadınların İş Yeri Açma İle İlgili Düşünceleri

Çalışmaya katılan kendine ait veya ortağı olunan bir işletmesi olmayan kadınların ne tür bir işletme kurmak istedikleri Çizelge 6.14'de verilmiştir. Kadınlar kurmayı düşündükleri işletme türünde birden fazla çeşit işletme kurma istediklerini belirtmişlerdir.

Çizelge 6.14. Kurulması Düşünülen İşletme Türleri

İşletme türü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Süt ve süt üreleri üreten veya satan bir işletme	6	10,91	3	5,17	9	7,96
Tohum veya fide satan bir işletme	3	5,45	1	1,73	4	3,53
Zirai ilaç satan bir işletme	2	3,63	2	3,44	4	3,53
Tekstil atölyesi	1	1,82	5	8,62	6	5,31
Restoran veya lokanta	2	3,63	11	18,96	13	11,50
El iş (Dantel, oya, cam- ahşap boyama, takı tasarım) ile ilgili bir işletme	11	20,00	5	8,62	16	14,15
Fabrika	4	7,27	3	5,17	7	6,20
Yöresel gıda ürünleri satan bir işletme	8	14,55	2	3,44	10	8,85
Yöresel el işi satan bir işletme	7	12,72	1	1,73	8	7,07
Kreş	2	3,63	1	1,73	3	2,66
Mağaza	5	9,09	4	6,90	9	7,96
Market	4	7,27	4	6,90	8	7,07
Terzi	2	3,63	4	6,90	6	5,31
Kuaför	1	1,82	5	8,62	6	5,31
Memurluk	0	0,00	8	13,79	8	7,07

Çizelgedeki bilgilere bakıldığında kadınların en fazla yapmak istedikleri işin % 14,15'lik oranla elişi ürünleri (Dantel, oya, ahşap boyama, cam boyama) satan bir işyeri açmak olduğu görülmektedir. En az yapılmak istenen iş ise % 2,66'lık oranla kreştir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlardan % 5,17'si birden fazla iş yapmayı alternatif olarak düşünmektedirler. Eğilim gösteren kadınların en fazla kurmak istedikleri işletme türü el işi ürünleri satan bir işletmedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda ise en çok kurulması istenen işletme türü restoran veya lokantadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda % 13,79 oranında işletme kurmak yerine kamuda çalışan bir

memur olmayı isteme de yer almaktadır, eğilim gösteren kadınlarda ise böyle bir durum söz konusu değildir. Bu veriye göre kamuda memur veya işçi olarak çalışabilmek için belli bir eğitim seviyesine veya belirli bir mesleki yetkinliğe sahip olunması gerektiği için, girişimcilik eğilimi gösteren kadınların çoğunun ilkokul mezunu olması, kendi gelirini elde etmede girişimci faaliyetlerin daha ön planda tutulduğu söylenebilir.

Ayrıca çalışmaya katılan kadınlar Çizelge 6.14'de yer alan işletme türlerinden, kreş, mağaza, terzi, kuaför, market gibi işletmeleri anket sorularında yer almadığı halde kurmayı istediklerini ayrıca belirtmişlerdir. Buna göre market ve mağaza haricinde kadınların ayrıca belirttikleri işletme türlerine bakıldığında bunların, kadınların geleneksel olarak toplum içindeki (çocuk bakımı, dikiş nakış ve kuaförlük gibi) rollerine uygun işler oldukları söylenebilir. Bu veriye ve çizelgede yapılması düşünülen işler içinde en fazla yapılması düşünülen işletme türünün elişi ürünleri (Dantel, oya, ahşap boyama, cam boyama) satan bir işletme olduğu göz önüne alınarak kadınların, gelecekte yapmayı planladıkları işi belirlerken toplumun geleneksel olarak belirlediği rollerin pek de dışına çıktıkları söylenemez.

Çizelge 6.15'de ise kendilerine ait veya ortağı olunan herhangi bir işletmesi olmayan kadınların, bir iş kurmak isteseler ise bunu hangi şekilde (Tamamen kendine ait bir işletme, ortakların borç ve alacaklara karşı sınırlı sorumlu veya tamamen sorumlu olduğu bir işletme vs.) yapmak istediklerine ilişkin veriler yer almaktadır.

Çizelge 6.15. Kurulmak İstenen İşletmeyi Kurma Biçimi

İş kurma biçimi	**Kadın sayısı**	**%**
Kazancın veya zararın ortaklar arasında eşit ya da önceden kararlaştırılan bir şekilde dağıtıldığı bir işletme	15	13,27
Tamamen kendine ait bir işletme	83	73,47
Ortakları şirket borç ve alacaklılarına karşı sınırsız sorumlu olduğu bir işletme.	1	0,88
Ortakları şirket borç alacaklarına karşı şirkete koydukları sermaye kadar sorumlu olduğu bir işletme	4	3,53
Aile ile birlikte kurulan bir işletme	10	8,85
Toplam	113	100

Çizelge 6.15'deki bulgulara göre kadınların % 73,47'si, tamamen kendine ait olan bir işletme kurmak istemektedir. % 0,88'i ortakları şirket borç ve alacaklılarına karşı

sınırsız sorumlu olduğu bir işletme kurmak isterken, % 8,85'i ise ailesi ile birlikte bir işletme kurmak istemektedir.

Araştırmaya katılan herhangi bir iş yeri olmayan kadınlara bir işletme açacak olsalar kadın olmanın işlerini zorlaştırıp zorlaştırmadığı sorulmuştur. Araştırmaya katılan 113 kadının iş kurarken kadın olmanın işlerini zorlaştırma faktörüne ilişkin bulgular Çizelge 6.16'da yer almaktadır.

Çizelge 6.16. İşletme Kurarken Kadın Olmanın Zorluğu

Zorlaştırma durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Zorlaştırır	51	92,73	48	82,75	99	87,60
Zorlaştırmaz	4	7,27	10	17,25	14	12,40
Toplam	55	100	58	100	113	100
Sd = 2 P= 0,000 P < 0,05 Khi- kare $_{hesap}$= 23,812 Khi- kare $_{thesap}$ > Khi- kare $_{tablo}$ → önemli						

Çizelge 6.16'ya bakıldığında, kadınların % 87,60'ının kendilerine ait veya ortağı olunan bir işletme kurarken, bayan olmanın işlerini zorlaştıracağını düşündükleri görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 92,73'ü zorlaştıracağını düşünürken, eğilim göstermeyen kadınların % 82,75'i zorlaştıracağını düşünmektedir. Bu verilere göre eğilim gösteren kadınlar, eğilim göstermeyen kadınlara nazaran iş kurma aşamasında kadın olmanın işlerini zorlaştıracağını daha fazla düşünmekte olduğu söylenebilir. Bu duruma göre eğilim gösteren kadınların, kadın olmanın işlerini zorlaştıracağı düşüncesine rağmen, gelir elde etme amacı ile girişimcilik eğilimi göstermiş olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.16'yaKhi-kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Khi-kare bağımsızlık testine göre kadınların girişimcilik eğilimi göstermeleri ile bir işletme kurarken kadın olmanın getireceği güçlük konusundaki düşünceleri arasında, 0,05 anlam düzeyinde anlamlı bir fark olduğu görülmektedir. Söz konusu farklılığın ise kadın olmanın işlerini zorlaştıracağı düşünen kadınlardan kaynaklandığı söylenebilir. Buna göre kadınların girişimcilik eğilimleri, kadın olmalarının işlerini zorlaştıracağını düşündükçe artmaktadır denilebilir. Khi-kare testinin bağımlılık katsayısı ise 0,40'dır. Bu değere göre kadınların girişimcilik eğilimi gösterip göstermemeleri ile kendilerine ait veya

ortağı olunan bir işletme kurarken, bayan olmanın işlerini zorlaştıracağını düşünmeleri arsındaki farklılığın derecesinin çok büyük olmadığı söylenebilir.

Söz konusu çizelgede satır ve sütun sayısı birbirine eşit olduğu için C_{max} değeri hesaplanabilir. Buna göre Khi-kare değeri hesaplanan kotenjans katsayısının alabileceği maksimum değer 0,70'dir.

Araştırmaya katılan kadınlara ait bir başka bulgu ise iş kurma ile ilgili herhangi bir eğitim alınıp alınmadığıyla ilgilidir. Söz konusu bu eğitimle, kamu kurumlarının veya sosyal kuruluşların vermiş olduğu girişimciliği destekleme amaçlı eğitimler, iş kurulması düşünülen alan ile ilgili eğitimler, mesleki eğitim kursları gibi kadınların kendiişlerini kurmalarını destekleyecek herhangi bir eğitim kastedilmektedir. Elde edilen bulgular Çizelge 6.17'de verilmiştir.

Çizelge 6.17. İş Yeri Açma Hususunda Eğitim Alma Durumu

Eğitim alma durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Eğitim almış	3	4,84	3	5,17	6	5,00
Eğitim almamış	59	95,16	55	94,83	114	95,00
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgeye bakıldığında kadınların % 95,00'ının iş yeri açmak ile ilgili herhangi bir eğitim alamadığı, sadece % 5,00'nin eğitim aldığı görülmektedir. Girişimcilik eğilimi olan kadınların % 4,84'ü eğitim almışken eğilimi olmayan kadınların % 5,17'si eğitim almıştır. Eğilimi olan kadınların % 95,16'sı, eğilim göstermeyen kadınların ise % 94,83'ü işyeri açma konusunda hiç bir eğitim almamıştır. Buna göre eğilim göstermeyen kadınlar az da olsa eğitim alma konusunda daha iyidir. Bunun yanı sıra eğilim gösteren kadınların % 95,16'sının, herhangi bir eğitim almadığı düşünülürse, kadınların gelir elde etmek için girişimcilik eğilimi gösterme konusunda, söz konusu eğitim alma durumunun pek de etkileyici bir rol aldığı söylenemez. Alınmış olan eğitim ise Halk Eğitim Merkezleri tarafından verilmiş olan dikiş, nakış ve halıcılık kurslarıdır.

Çizelge 6.18'de ise iş yeri açma hususunda herhangi bir ücretsiz eğitim verilirse kadınların katılmayı isteyip istemediklerini içeren bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.18. İş yeri Açma Hususunda Verilebilecek Eğitime Katılma İstekliliği

Eğitim isteme durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
Eğitim almak isteyen	41	66,13	40	68,97	81	67,50
Eğitim almak istemeyen	21	33,87	18	31,03	39	32,50
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgeye bakıldığında kadınların % 67,50'si iş yeri açmaya yardımcı olabilecek ücretsiz bir eğitime katılmayı isterken, % 32,50'si istememektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 66,13'ü eğitime katılmayı isterken % 33,87'si istememektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 68,97'si eğitim almayı isterken % 31,03'ü istememektedir. Çizelge 6.18'deki verilere bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen her iki grup kadın da iş yeri açma konusunda verilebilecek eğitime katılma istekliliği bakımından, bir birine yakın düşüncelere sahiptir denilebilir. Buna göre kadınların, verilebilecek herhangi bir eğitime katılma istekliliği girişimcilik eğilimi gösterip göstermemelerinde çok etkili bir unsur olduğu söylenemez. Araştırmaya katılan kadınların işyeri açmalarına yardımcı olabilecek eğitimleri faydalı bulup bulmadığıyla ilgili bulgular Çizelge 6.19'da yer almaktadır.

Çizelge 6.19. İş yeri Açma Konusunda Verilebilecek Eğitimin Faydasına İlişkin Düşünce

Eğitimin fayda durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Faydalı bulan	55	88,71	50	86,21	105	87,50
Faydalı bulmayan	7	11,29	8	13,79	15	12,50
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.19'a göre işyeri açmaya yardımcı olabilecek eğitimi kadınların % 87,50'si faydalı bulurken % 12,50'si faydalı olacağını düşünmemektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 86,21'i faydalı bulmuş, %13,79'u faydalı bulmamıştır. Eğilim gösteren kadınların ise % 88,71'i faydalı olacağını düşünürken, % 11,29'u faydalı olacağını düşünmemektedir. Çizelgedeki bulgulara göre kadınların büyük bir çoğunluğu alınan eğitimi bir işyeri açmada faydalı bulmaktadır. Ayrıca az bir farkla da olsa eğilim gösteren kadınlardan, faydalı olabileceğini düşünen kadın oranı eğilim

göstermeyenlerinkinden fazladır. Çizelge 6.20'de ise kadınların işyeri kurmak için ücretsiz eğitim veren herhangi bir kurumdan haberdar olma durumlarıyla ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.20. İş yeri Açma ile İlgili Eğitim Veren Kurumlardan Haberdar Olma Durumu

Haberdar olma durumu	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Haberdar olan	34	54,84	29	50,00	63	52,50
Haberdar olmayan	28	45,16	29	50,00	57	47,50
Toplam	62	100	58	100	120	100

Çizelgeye göre kadınların % 52,50'si iş yeri açma konusunda ücretsiz eğitim veren kurumlar olduğundan haberdar olurken, % 47,50'si haberdar değildir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 54,84'ü haberdarken, % 45,16'sı haberdar değildir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 50,00'ı haberdar, % 50,00'ı haberdar değildir. Bu bulgulara göre kadınların genel çoğunluğu işyeri açmayı desteklemek amacıyla bazı kurumların eğitim verdiğinden haberdardır. Ayrıca girişimcilik eğilimi gösteren kadınlarda haberdar olma durumu, eğilim göstermeyen kadınlara nazaran daha fazladır. Araştırmaya katılan kadınlar ile ilgili bir diğer bulgu ise kadınların, kadın girişimciliğini geliştirme amacında olan bazı örgüt ya da kurumları bildikleri konusundadır. Söz konusu bu bulgular Çizelge 6.21'de yer almaktadır.

Çizelge 6.21.Kadınların Bildiği Bazı Kurumlar

Kurumlar	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
KAGİDER	1	1,61	2	3,44	3	2,5
KEİG	1	1,61	0		1	0,83
ANDAS	0	0	0		0	
BAKKALAR VE BAYİLER DERNEĞİ	0	0,00	1	1,73	1	0,83
DOĞAKA(Doğu Akdeniz Kalkınma Ajansı)	0	0,00	2	3,44	2	1,66
TKDK (Tarım ve Kırsal Kalkınmayı Destekleme Kurumu)	2	3,22	3	5,17	5	4,16
KOSGEB	6	9,68	2	3,44	8	6,66
TÜİK	4	6,45	7	12,06	11	9,16
Hiç bir kurum	53	85,48	47	81,03	100	83,33
Toplam	67	108,05	64	110,31	131	109,13

*Bazı kadınlar birden fazla kurumu bildiklerini belirtmiştir.

Çizelgedeki veriler kadınların biliyor oldukları kurumların kaçını biliyor veya hiç birini bilmiyor olduklarını göstermektedir. Araştırmaya katılan kadınların % 83,33'ü çizelgedeki hiçbir kurumu bilmemektedir. Kadınların en çok bildiği kurum ise % 9,16 oranı ile TÜİK'tir. Kadınlarla yapılan anket çalışmasında TÜİK, girişimciliği geliştirme amacında olan kurumlar arsında gösterilmemiştir. Kadınların kendileri ile anket çalışması amacıyla görüşmek isteyen kişilerin söz konusu kurumdan geldiklerini düşünmesi neticesinde, TÜİK'in yaptığı bir çalışma için kendilerine soru sorulduğu düşüncesi içinde oldukları gözlemlenince, söz konusu kuruma çalışmada yer verilmiştir. Ayrıca kadınların, TÜİK'i kadın girişimciliği geliştirme amaçlı bir kurum olup olmadığı hakkında net bir bilgileri bulunmamaktadır.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 85,48'i hiçbir kurumu bilmezken, eğilim göstermeyen kadınların % 81,03'ü hiçbir kurumu bilmemektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar arasında en fazla bilinen kurum % 12,06 oranı ile TÜİK olurken eğilim gösteren kadınlarda en fazla bilinen kurum % 9,68 ile KOSGEB'dir. Bu oran hiçbir kurumu bilmeyen eğilim gösteren kadınların oranı ile kıyaslandığında (%85,48), eğilim gösteren kadınların söz konusu kurumları bilme konusunda pek iyi bir durumda oldukları söylenememektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlarda da hiçbir kurumu bilmeyen kadınların oranı azımsanamayacak düzeydedir. Ancak eğilim gösteren kadınlar ile kıyaslandığında az bir farkla da olsa, eğilim göstermeyen kadınların, eğilim gösterenlere kıyasla daha iyi durumda oldukları söylenebilir. Bu durum göz önüne alındığında kadınlar, girişimciliği geliştirme amacında olan kurumlardan haberdar olmasalar dahi gelir elde etmek amacıyla girişimcilik eğilimi gösterebildikleri söylenebilir.

Araştırmaya katılan kadınların gerek vakıflar veya dernekler, gerek bankaların gerekse kamu kurumlarının kadın girişimciliğini desteklemek amacı ile kredi veya kredi verme haricinde yönetim, iş meslek danışmanlığı; eğitim, gerekli sermayeye ulaşım gibi konularda destek vermelerinden haberdar olma durumları Çizelge 6.22' de yer almaktadır.

Çizelge 6.22. Kredi Veya Destek Veren Kurumlardan Haberdar Olma Durumu

Haberdar olma durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Haberdar olan	32	51,62	28	48,27	60	50,00
Haberdar olmayan	30	48,38	30	51,73	60	50,00
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.22'ye göre kadınların % 50,00'si kadın girişimciliğini desteklemek amacıyla kredi veren kurumlardan haberdar olurken yine %50,00'si haberdar değildir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 51,62'si kredi veren kurumları veya destek veren kurumları bilirken % 48,38'i bilmemektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 51,73'ü bu kurumları bilmezken % 48,27'si bilmektedir. Kredi veren kurumlar arasında kredi veya işyeri açma ile ilgili mali destek veren kurumlardan bankalar hariç hiç bir kurum bilinmemektedir, kredi veren kurumlar arasında sadece bankalar bilinmektedir. Ayrıca kadınlar destek veren kurumların sermaye amaçlı kredi vermeleri haricinde sadece iş kurma konusunda eğitim verdiklerini bilmektedirler. Danışmanlık, ürünlerini pazarlama, teknik yardım gibi konularda herhangi bir destek verildiğinden haberdar değillerdir.

Araştırmaya katılan kadınların girişimciliğin veya müteşebbisin tanımını bilip bilmediklerine dair veriler Çizelge 6.23'de yer almaktadır.

Çizelge 6.23. Girişimciliğin Tanımını Bilme Durumu

Girişimciliğin tanımını bilme durumu	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Tanımı bilen	7	11,29	15	25,86	22	18,34
Tanımı bilmeyen	55	88,71	43	74,14	98	81,66
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00
Sd = 1 P= 0,000	Khi-kare $_{hesap}$=28,797			Khi-kare $_{hesap}$ >Khi-kare $_{tablo}$ →		önemli

Çizelge 6.23'e bakıldığında kadınların % 81,66'sı girişimciliğin tanımını bilmezken, sadece % 18,34'ü bilmektedir. Girişimci veya müteşebbis tanımını bildiğini söyleyen kadınlardan, girişimciliği tanımlamaları istendiğinde, iş yeri sahibi olan, kendi işini

kuran veya yeni bir iş kuran kişidir şeklinde tanımlamışlardır. Söz konusu ifadelere bakıldığında kadınların Dhillon'un1993 yılında yaptığı "Women Entrepreneurs" isimli çalışmasında(Akt. İyicil, 2006)girişimci tanımında yer alan ifadelerle (kendi işinin sahibi olan)benzerliği de göz önüne alınarak, kadınların girişimciliğin tanımlamada doğru ifadeler kullandıkları söylenebilir.

Yine çizelgeye bakıldığında girişimciliğin tanımını bilme konusunda eğilim göstermeyen kadınların, eğilim gösteren kadınlara göre, aralarında çok fark olmasa da daha iyi olduğu söylenebilir. Bu duruma göre, girişimcilik eğilimi gösteren kadınların, göstermiş oldukları davranışın gelir elde etme dışında, ekonomik yaşam içinde ayrıca tanımlanan bir durum olduğuna dair fikirlerinin pek bulunmamakta olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.23'deki verilere yapılan Khi-kare bağımsızlık testine göre kadınların girişimcilik eğilimi göstermeleri ile girişimciliğin tanımını bilme durumları arsında 0,05 anlam düzeyinde anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir. Bu farklılığın ise girişimciliğin tanımını bilmeyen kadınlardan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Buna göre kadınların girişimcilik eğilimleri girişimciliğin tanımını bilmedikçe artmaktadır. Hesaplanan Khi-kare testinin bağımlılık katsayısı ise 0,43'tür.

6.3. Kadınların İş Yeri Açmak İstemelerinde Etkili Olabilecek Bazı Nedenler

Araştırmaya katılan kadınlar arasında kendine ait veya ortak olunan iş yeri sahibi kadınların sayısı 7'dir, işyeri olmayan ise 113 kadın vardır. Bir işyeri olmayan kadınlara, iş yeri açmak istemelerinde etkili olabileceği düşünülen bazı nedenler gösterilmiş, bu nedenleri içeren sorulan yöneltilmiştir. Sorulardaki unsurların etkili olma ölçüsü olarak Beşli Likert Ölçeği kullanılmıştır.

Çizelge 6.24'de herhangi bir iş yeri bulunmayan 113 kadın için, işyeri açmada ekonomik özgürlük kazanmanın işyeri açmayı istemedeki etki ölçüsü verilmiştir.

Çizelge 6.24. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Ekonomik Özgürlük

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	3	5,45	6	10,35	9	7,96
Az	1	1,82	3	5,17	4	3,53
Kararsız	5	9,09	3	5,17	8	7,07
Fazla	22	40,00	16	27,58	38	33,63
Çok fazla	24	43,64	30	51,73	54	47,80
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında, araştırmaya katılan işyeri olmayan kadınların % 47,80'i için ise çok fazla etkilidir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar arasında kendi işletmesini kurmada, ekonomik özgürlüğünü kazanmış olma % 43,64'ü için çok fazla ,% 40'ı için ise fazla önemlidir. Eğilim göstermeyen kadınların % 51,73'ü için çok fazla, % 10,35'i için çok az önemlidir.

Çizelge 6.24'deki verilere bakıldığında kadınların % 81,43'ü için (fazla ve çok fazla önemli olanların toplamı), kendine ait bir işletme sahibi olmada ekonomik bağımsızlığını kazanma önemli bir unsur olarak görülmekte olduğu söylenebilir. Ayrıca girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınlar kıyaslandığında, her iki grup da ekonomik bağımsızlığını elde etmeyi, bir iş yerine sahip olmayı istemede ciddi düzeyde önemli bir neden olarak görmektedir denilebilir. Ancak eğilim gösteren kadınlar için söz konusu durum çok fazla farkla olmasa da daha önemli bulunmuştur denilebilir.

Çizelge 6.25'de ise işyeri açma nedenleri arasında olabileceği düşünülmüş kazanç (gelir) sağlamanın, bir işletme kurmada kadınlar için önemlilik ölçüleri yer almaktadır.

Çizelge 6.25. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Kazanç Sağlama

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	0	0	0	0	0	0
Az	0	0	1	1,73	1	0,88
Kararsız	0	0	1	1,73	1	0,88
Fazla	22	40	27	46,54	49	43,36
Çok fazla	33	60	29	50	62	54,88
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye bakıldığında hiç bir kadın kazanç sağlamayı, işyeri açma hususunda çok az etkili bulmamıştır. Sadece girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar arasında % 1,73 oranında az etkili bulunurken, % 1,73 oranında kararsız olan kadın bulunmaktadır. Kadınların % 54, 88'i ise, kazanç sağlamak için işyeri açmayı çok fazla etkili bir neden olarak görürken, % 43,36 oranında da fazla önemli görmüşlerdir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 60'ı işyeri açma nedeni olarak kazanç sağlamayı çok fazla etkili bulmuşlardır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 50'si için çok fazla önemli bir nedendir. Bu bilgilere göre kadınlar girişimcilik eğilimi göstersin veya göstermesin, kazanç sağlamayı, bir iş yeri açmada çok önemli bir unsur olarak görmektedir denilebilir. Ancak girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar kazanç sağlamayı eğilim göstermeyen kadınlardan daha fazla etkili bulmuştur.

Çizelge 6.26'dakadınların işyeri açmayı isteme nedenleri arasında aile bütçesine katkı sağlamak olan bir diğer nedene ilişkin önemlilik dereceleri verilmiştir.

Çizelge 6.26.İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aile Bütçesine Katkı Sağlama

İstemedeki etki	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	1	1,82	0	0	1	0,88
Az	1	1,82	4	6,90	5	4,42
Kararsız	5	9,09	6	10,35	11	9,73
Fazla	20	36,36	25	43,1	45	39,82
Çok fazla	28	50,91	23	39,65	51	45,15
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki verilere göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 50,91,'i için aile bütçesine katkıda bulunmak kendine ait bir iş kurmada çok fazla, % 1,82'isi için de çok az etkilidir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 39,65'i için ise bu durum çok fazla, % 6,90'ı için ise az etkilidir. Kendine ait bir işyeri olmasını istemede aile bütçesine kendi kazancıyla katkıda bulunma unsuru, araştırmaya katılan ve işyeri olmayan bu kadınların % 45,15'i için çok fazla etkiliyken, % 0,88'i için çok az etkilidir. Çizelge 6.26'daki girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar ile gösteren kadınların çok fazla önemli bulma oranlarına bakıldığında, eğilim gösteren kadınların, göstermeyenlere kıyasla daha fazla önemli buldukları söylenebilir. Buna göre girişimcilik eğilimi

gösteren kadınlar için bir iş yerine sahip olarak aile bütçesine sahip olma, eğilim göstermeyen kadınlara göre daha önemli bir durum olduğu söylenebilir.

Çizelge 6.27'de ise kadınların iş yeri açmayı isteme sebepleri arasında olabileceği düşünülmüş olan sosyal statüyü yükseltmeye ilişkin veriler yer almaktadır.

Çizelge 6.27. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Sosyal Statüyü Yükseltme

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	2	3,63	7	12,07	9	7,96
Az	10	18,18	4	6,9	14	12,4
Kararsız	5	9,09	3	5,17	8	7,07
Fazla	17	30,90	26	44,83	43	38,05
Çok fazla	21	38,20	18	31,03	39	34,52
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.27'de görüldüğü gibi kadınların % 38,05'i sosyal statüyü yükseltmeyi işyeri açmada fazla etkili bulmuştur. % 7,96'sı ise çok az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %44,83'ü sosyal statüyü fazla, % 31,03'ü çok fazla etkili bulurken % 12,07'si çok az etkili bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların ise % 38,20'si çok fazla etkili bulmuş ve % 3,63'ü çok az etkili bulmuştur. Çizelgedeki bulgulara bakıldığında ve eğilim gösteren ve göstermeyen her iki grup kadın için, fazla ve çok fazla önemli bulmaları toplam olarak kıyaslandığında, eğilim göstermeyen kadınların, eğilim gösteren kadınlardan çok fazla olmasa da, iş yeri açmayı isteme nedeni olarak kadınların sosyal statülerini yükseltmeyi daha önemli bir faktör olarak görmektedir denilebilir. Çizelge 6.28'de bulgular kadınların iş yeri açarken aile içinde daha saygın bir yere gelebilmeyi ne kadar etkili bulduklarıyla ilgilidir.

Çizelge 6.28. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aile İçinde Saygınlık

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	5	9,09	11	18,96	16	14,15
Az	7	12,72	3	5,17	10	8,85
Kararsız	11	20	7	12,09	18	15,94
Fazla	20	36,38	14	24,13	34	30,08
Çok fazla	12	21,81	23	39,65	35	30,98
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki verilere bakıldığında kadınların % 30,98'nin aile içinde saygınlığı artırmayı işyeri açma nedenleri arasında çok fazla etkili buldukları görülmektedir, % 14,15'i ise çok az önemli bulmaktadırlar. Girişimcilik eğilimi olan kadınların % 21,81'i çok fazla etkili bulurken, eğilimi olmayan kadınları % 39,65'içok fazla etkili bulmuştur. Yine eğilim göstermeyen kadınların % 18,96'sı aile içindeki saygınlığını arttırmayı çok işyeri açmak istemede çok az etkili bulurken eğilim gösteren kadınların % 9,09'u çok az etkili bulmuştur. Çizelgedeki verilere göre girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen her iki gruptaki kadınlar için, aile içinde saygınlığın artırılması unsuru iş yeri açmayı istemede bir birine yakın düzeyde önemli bulunduğu görülmemektedir. Ayrıca her iki grupta yer alan kadınların çok fazla önemli bulma oranlarına bakıldığında, söz konusu unsurun kadınlar için iş yeri açmada çok fazla önemli bulmadığı söylenebilir.

Çizelge 6.29'de ise kadınların başkasının emri altında çalışmayı istememenin kendine ait bir işyeri açmayı istemedeki etkisi yer almaktadır.

Çizelge 6.29.İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Başkasının Emri Altında Çalışmayı İstememek

İstemedeki etki	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	9	16,37	5	8,62	14	12,40
Az	11	20,00	9	15,52	20	17,70
Karasız	3	5,45	10	17,25	13	11,50
Fazla	17	30,90	15	25,86	32	28,32
Çok fazla	15	27,28	19	32,75	34	30,08
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgede kadınlar için başkasının emri altında çalışmayı istemeyip kendi işinin sahibi olmanın, işyeri açma unsurundaki etkisi şöyledir: Kadınların % 30,08'i çok fazla etili bulmuştur. % 12,40'ı çok az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınları ise, % 8,62'si çok az etkili bulurken, % 25,86'sı fazla etkili, % 32,75'i ise çok fazla etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 16,37'si çok az etkili bulurken % 30,90'ı fazla etkili bulmuştur. Çizelgedeki verilere bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınların başkasının emri altında çalışmayı istememe unsurunu, bir iş yeri açmada bir birine yakın denilebilecek fikirde oldukları söylenebilir.

Çizelge 6.30'de kadınların kendilerine ait bir iş yeri açarken aileye gelecekte de var olabilecek iş imkanı bırakmayı ne kadar önemli bulduklarına ilişkin bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.30. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Aileye Gelecekte Var olabilecek İş Bırakma

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	1	1,82	5	8,62	6	5,31
Az	1	1,82	4	6,90	5	4,42
Kararsız	4	7,27	9	15,52	13	11,5
Fazla	27	49,09	19	32,77	46	40,71
Çok fazla	22	40	21	36,19	43	38,06
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgede kadınların kendilerine ait bir işyeri açarken aileye gelecekte de var olabilecek iş imkanı bırakmayı ne kadar önemli buldukları yer almaktadır. Araştırmaya katılan kadınların %40,71'i çok fazla etkili bulmuştur. % 5,31'i ise çok az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 1,82'si çok az önemli ve az önemli bulmuş, % 49,09'u ise fazla etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar ise % 36,19'u fazla, % 6,90'nı az etkili bulmuştur.

Çizelge 6.30'daki verilere göre fazla ve çok fazla önemli bulma oranları toplamı düşünüldüğünde, aileye gelecekte var olabilecek bir iş imkanı bırakma unsuru, girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar için, eğilim göstermeyenlere göre daha çok önemlidir denilebilir.

Çizelge 6.31'de kadınları iş yeri açarken, bir bayanın başarılı olacağını kanıtlamanın kendileri için ne kadar etkili olduğunu içeren bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.31. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Bir Bayanın Başarılı Olacağını Kanıtlama

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	4	7,27	3	5,17	7	6,20
Az	2	3,63	8	13,79	10	8,85
Kararsız	9	16,37	4	6,90	13	11,50
Fazla	24	43,64	21	36,19	45	39,82
Çok fazla	16	29,09	22	37,95	38	33,63
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgede görüldüğü gibi kadınların % 33, 63'ü bir bayanın başarılı olacağını topluma kanıtlamayı, işyeri açarken çok fazla etkili, % 6,20'si ise çok az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi olmayan kadınların % 37,95'i çok fazla etkili bulmuş ve yine bu kadınların % 5,17'si çok az etkili bulmuştur. Eğilim gösteren kadınların ise % 7,27'si çok az etkili bulmuştur, % 29,09'u ise çok fazla etkili bulmuştur. Eğilim gösteren kadınlardan fazla ve çok fazla etkili bulanların toplam yüzdesi 72,73 olurken, eğilim göstermeyen kadınlarda bu toplam 74,14'dür. Buna göre eğilim gösteren ve göstermeyen kadınlar söz konusu unsur için bir birine yakın düşüncededir denilebilir.

Çizelge 6.32'de kadınların işyeri açma nedenlerinden olan yeni bir çevre edinmeyi ne derece önemli bulduklarına ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Çizelge 6.32. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Yeni Bir Çevre Edinmek

İstemedeki etki	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	14	25,46	10	17,25	24	21,24
Az	8	14,55	9	15,51	17	15,04
Kararsız	12	21,81	6	10,35	18	15,94
Fazla	12	21,81	18	31,03	30	26,54
Çok fazla	9	16,37	15	25,86	24	21,24
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.32'ye göre kadınların% 21,24'ü yeni bir çevre edinmeyi kendi adına işyeri açarken çok az etkili bulmaktayken, % 26,54'ü fazla etkili bulmaktadır ve kadınların % 21,24'ü de çok fazla etkili bulmaktadır.. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 25,46'sı çok az, % 14,55'i az etkili bulmaktadır. Yine bu kadınların % 16,37'si çok fazla, % 21,81'i fazla etkili bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınları ise % 17,25'i çok az etkili bulurken % 31,03'ü fazla etkili bulmaktadır. Eğilim gösteren ve göstermeyen kadınların işyeri açmada yeni bir çevre edinmeyi fazla veya çok fazla önemli bulmalarını toplam olarak değerlendirildiğinde, girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar için bu toplamın eğilim gösteren kadınlardan daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre eğilim göstermeyen kadınlar için yeni bir çevre edinecek olmak, kendi işyerine sahip olmada daha önemlidir.

Çizelge 6.33'de ise kadınların işyeri açmayı isteme nedenlerinden başarılı olunacağını kanıtlamak olan neden yer almaktadır.

Çizelge 6.33. İş Yeri Açmayı İsteme Nedeni: Birey Olarak Başarılı Olacağını Kanıtlamak

İstemedeki etki	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	4	7,27	7	12,09	11	9,73
Az	5	9,09	5	8,62	10	8,85
Kararsız	11	20	3	5,17	14	12,40
Fazla	23	41,83	23	39,65	46	40,70
Çok fazla	12	21,81	20	34,47	32	28,32
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.33'de kadınların, eğer bir işyeri açmak isteseler, kendilerinin başarılı olacaklarını kanıtlamanın, işyeri açmada ne derece etkili olduğuna dair bilgiler yer almaktadır. Burada kadınların % 40,70'i fazla etkili bulup % 28,32'isi çok fazla etkili bulmaktadır ve çok az etkili bulan kadınlar araştırmaya dahil olan bu 113 kadının % 9,73'ünü oluşturmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 7,27'si iş yeri açarken başarılı olacağını çok az etkili bulurken % 41,83'ü fazla etkili bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 12,09'u bu durumu çok az, % 8,62'si az etkili bulurken, % 39,65'i çok fazla etkili bulmuştur. Çizelgedeki eğilim gösteren ve göstermeyen kadınların fazla ve çok fazla etkili bulmalarına toplam olarak bakıldığında, eğilim göstermeyen kadınlarda bu toplamın daha fazla olduğu görülmektedir. Buna göre eğilim göstermeyen kadınlar, eğilim gösterenler kıyasla işyeri açmada kendi başarısını kanıtlamayı daha önemli bulduğu söylenebilir.

6.4. Kadınların İş Yerine Sahip Olmama Nedenleri

Kadınların kendi şahsına ait veya ortağı olduğu herhangi bir iş yerine sahip olamama nedenleri arasında olabileceği düşünülmüş bazı durumları ne ölçüde etkili buldukları araştırılmıştır. Bu nedenlerden biri kadınların yeterli eğitimlerinin olmaması durumudur ve Çizelge 6.34.'de bu durumu kadınların ne ölçüde önemli gördükleriyle ilgili veriler verilmiştir.

Çizelge 6.34. İş Yerine Sahip Olamama Nedeni: Eğitimsizlik

Etkili düzeyi	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	5	9,09	18	31,03	23	20,37
Az	5	9,09	3	5,17	8	7,07
Kararsız	4	7,27	0	0	4	3,53
Fazla	19	34,55	15	25,86	34	30,08
Çok fazla	22	40,00	22	37,95	44	38,95
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki verilere bakıldığında kadınların % 38,95'nin eğitimsizliği işyerime sahip olamamada çok fazla etkili bulduğu, % 20,37'sinin ise çok az etkili bulduğu görülmektedir. Çizelgedeki çok az ve az toplamları ile fazla ve çok fazla toplamlarına bakıldığında kadınların yeterli eğitime sahip olamamayı işyerine sahip olmada önemli bir etken olarak gördükleri söylenebilir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar % 31,03'ü eğitimsizliği çok az etkili bulurken % 37,95'i çok fazla etkili bulmuştur. Eğilim gösteren kadınların % 9,09'u bu durumu işyeri açmada çok az etkili bulurken % 40,00'ı çok fazla önemli bir neden olarak bulmaktadır. Çizelgeye göre eğilim gösteren kadınlar için bir işletme kurmada yeterli eğitim, eğilim göstermeyen kadınlara göre daha fazla önemli bir neden olarak görülmektedir.

İş yerine sahip olamamanın bir başka nedeni ise sermayesizlik olarak alınmış ve bu durumu kadınların ne ölçüde önemli bir neden olarak gördüğüne ilişkin bilgiler Çizelge 6. 35'de verilmiştir.

Çizelge 6.35.İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Sermayesizlik

Etkili düzeyi	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	0	0,00	2	3,44	2	1,76
Az	1	1,82	4	6,9	5	4,42
Kararsız	1	1,82	4	6,9	5	4,42
Fazla	22	40,00	14	24,13	36	31,87
Çok fazla	31	56,36	34	58,63	65	57,53
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye bakıldığında kadınların % 57,53'nün sermayesizliği işyeri açamama hususunda çok fazla etkili buldukları ve % 1,76'sının ise çok az etkili buldukları görülmektedir. Girişimcilik eğilimi olmayan kadınların % 58,63'ü çok fazla etkili buldukları ve % 1,76 oranında çok az etkili buldukları görülürken eğilimi olan kadınların % 56,36'sının çok fazla etkili buldukları ve hiçbirinin çok az etkili bulmadığı görülmektedir. Çizelgeye bakıldığında eğilim gösteren kadınlar için sermayesizlik eğilim göstermeyen kadınlara göre işyerine sahip olamamada daha önemli bir unsurdur denilebilir.

Çizelge 6.36'da kadınların işyerine sahip olamamada neden olabileceği düşünülen bir başka unsur olan deneyimsizliğe (işyeri açma veya iş hayatı ile ilgili deneyimsizlikler) ait bulgular bulunmaktadır.

Çizelge 6.36. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Deneyimsizlik

Etkili düzeyi	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	10	18,18	9	15,51	19	16,81
Az	4	7,27	5	8,62	9	7,96
Kararsız	3	5,45	13	22,42	16	14,15
Fazla	23	41,83	13	22,42	36	31,87
Çok fazla	15	27,28	18	31,03	33	29,21
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Araştırmaya katılan kadınların % 31,87'si deneyimsiz olmayı işyerine sahip olamamada fazla etkili bulurken % 7,96'sı az etkili bulmuştur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 41,83'ü için deneyimsizlik fazla etkili olurken % 18,18'i için ise çok az etkilidir. Eğilim göstermeyen kadınların % 15,51'i için deneyimsizlik işyeri açmada az etkili bir neden olurken % 22,42'isi için çok fazla etkili bir unsurdur. Çizelgedeki verilere göre deneyimsizlik, eğilim gösteren kadınlarda, eğilim göstermeyenlere kıyasla işyerine sahip olmamada daha önemli bir unsurdur.

Çizelge 6.37'de araştırmaya katılan kadınlar için, bir işyerine sahip olmamada başarısız olmaktan korkmanın ne derece önemli olduğuyla ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.37. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Başarısız Olma Korkusu

Etkili düzeyi	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	17	30,90	4	6,9	21	18,59
Az	14	25,46	3	5,17	17	15,04
Kararsız	4	7,27	1	1,73	5	4,42
Fazla	13	23,65	15	25,86	28	24,78
Çok fazla	7	12,72	35	60,34	42	37,17
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.37'yebakıldığında kadınların işyerine sahip olmamaya neden olabileceği düşünülmüş başarısız olma korkusuna ilişkin bulgular yer almaktadır. Kadınların % 37,17'si başarısız olma korkusunu işyerine sahip olmamada çok fazla etkili bulurken % 18,59'u çok az etkili bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 12,72'si çok fazla etkili bulurken, % 30,90'nı çok az etkili bulmuştur. Bu verilere göre eğilim gösteren kadınlar için başarısız olma korkusu işyerine sahip olmamada önemli bir etkiye sahip değildir. Eğilim göstermeyen başarısız olma korkusunu kadınların % 60,34'ü çok fazla etkili ve % 6,90'ı çok az etkili bulmuştur. Buna göre girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar için başarısız olma korkusu işyerine sahip olmamada ciddi düzeyde önemli bir unsurdur.

İş yerine sahip olamamaya etkili olacağı düşünülen bir diğer husus ise ailenin veya eşin izin vermemesinin etkisidir. Kadınların bu durumu işyerine sahip olmama nedeni kadar etkili bulduklarına ilişkin bulgular Çizelge 6.38'de verilmiştir.

Çizelge 6.38. İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Ailenin İzin Vermemesi

Etkili düzeyi	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	22	40	23	39,66	45	39,85
Az	8	14,55	12	20,68	20	17,7
Kararsız	3	5,45	1	1,73	4	3,53
Fazla	16	29,09	6	10,35	22	19,46
Çok fazla	6	10,91	16	27,58	22	19,46
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre işyerine sahip olmamada ailenin izin vermemesini kadınların % 39,85'i çok az etkili bulunurken % 19,46'sı için çok fazla etkili bulunmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 39,66'sı için ailenin veya eşin izin vermemesi iş yerine sahip olmamada çok az etkili olurken, % 20,68'i için az etkili ve % 27,38'i için çok fazla etkilidir. Buna göre eğilim göstermeyen kadınlar için ailenin izninin olmaması işyeri açmada pek önemli bir neden olmamaktadır denilebilir. Eğilim gösteren kadınların ise % 40,00' ı çok az, % 14,55'i az etkili bulurken % 10,91'i çok fazla ve % 29,09'u fazla etkili bulmaktadır. Buna göre eğilim gösteren kadınlarda fazla etkili ve çok fazla etkili bulma yüzdesi toplamıyla çok az etkili ve az etkili bulma yüzdesi toplamı bir birine çok uzak olmasa da çok az ve az bulma toplamı daha fazladır. Bu durumda eğilim gösteren kadınlar için de ailenin izin vermemesi pek de etkili bir durum değildir denilebilir.

Çizelge 6.39'daise, işyerine sahip olamamadaki bir başka etken olan ev işlerinin sorumluluğu, çocuk bakımı gibi durumların kadınlar için önemlilik ölçüsü yer almaktadır.

Çizelge 6.39 İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Evin Sorumluluğu

Etkili düzeyi	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	10	18,18	28	48,27	38	33,63
Az	4	7,27	6	10,35	10	8,85
Kararsız	0	0,00	3	5,17	3	2,66
Fazla	19	34,55	6	10,35	25	22,12
Çok fazla	22	40,00	15	25,86	37	32,74
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.39'abakıldığında evin sorumluluğu unsurunun kadınların % 33,63'ü için çok az etkili olurken, % 32,74'ü için çok fazla etkili olduğu görülmektedir. Yine kadınların % 22,12'si için evin sorumluluğu işyeri açmada fazla etkili olurken, % 8,85'i için az etkili olmaktadır. Buna göre kadınların geneli için işyerine sahip olmamada ev işlerinin sorumluluğu önemli bir neden sayılabilir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 18,18'i için bu durum çok az önemli bir unsur olurken % 40,00'ı için çok fazla önemli bir unsurdur. Eğilim göstermeyen kadınların % 48,27'si için çok az önemli bir durum olurken % 25,86'ı için çok fazla önemli bir unsurdur. Çizelgedeki bulgulara göre eğilim

gösteren kadınlar için eğilim göstermeyen kadınlara kıyasla, ev işlerinin, çocuk bakımının sorumluluğu işyerine sahip olmamada daha önemli bir nedendir. Çizelge 6.40'da ise işyerine sahip olamamada etkili olabileceği düşünülen kadın olarak kendi işyerini açmak istediği için tolumdan gelebilecek olumsuz eleştirilerin araştırmaya katılan kadınlar için, işyerine sahip olmamada önemlilik ölçüsü verilmiştir.

Çizelge 6.40.İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Toplumun Olumsuz Eleştirisi

Etkili düzeyi	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	5	9,09	20	34,47	25	22,12
Az	6	10,91	17	29,32	23	20,37
Kararsız	3	5,45	0	0,00	3	2,66
Fazla	18	32,72	10	17,25	28	24,78
Çok fazla	23	41,83	11	18,96	34	30,08
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.40'agöre işyeri açamamada, toplumun olumsuz eleştiri unsuru kadınların % 22,12'si için çok az % 20,37'si için az etkili olurken % 24,78'i için fazla % 30,08'i için çok fazla önemli bir nedendir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların araştırmaya katılan kadınların % 18,96'sıçok fazla önemli bir neden olarak görürken, % 34,47'si çok az önemli bir neden olarak görmektedir. Eğilim gösteren kadınların % 9,09'u için toplumun olumsuz eleştirisi (Geleneksel anlayış) çok az önemli bir etken olurken, % 41,83'ü için çok fazla önemli bir etken olmaktadır. Çizelgedeki bulgulara göre kadınların kendilerine ait bir işletmeye sahip olmamalarında toplumun olumsuz eleştiride bulunması, girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar için, eğilim göstermeyen kadınlara göre daha önemli bir etken olduğu söylenebilir.Çizelge6.41'deise kadınların iş kurmama nedenleri içinde olabileceği düşünülen yakın çevrenin (Aile, arkadaş, tanıdık vs.) olumsuz tepkisine ilişkin bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.41.İş Yerine Sahip Olmama Nedeni: Yakın Çevrenin Olumsuz Eleştirisi

Etkili düzeyi	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	15	27,28	26	44,83	41	36,28
Az	5	9,09	5	8,62	10	8,85
Kararsız	2	3,63	1	1,73	3	2,66
Fazla	18	32,72	9	15,51	27	23,89
Çok fazla	15	27,28	17	29,32	32	28,32
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.41'deki işyeri olmayan kadınların, iş yerine sahip olmama sebepleri arasında olabileceği düşünülen yakın çevrenin olumsuz eleştirisine ilişkin bulgulara bakıldığında kadınların % 36,28'nin bu durumu işyeri sahibi olmamada çok az etkili buldukları ve % 28,32'sinin ise çok fazla etkili buldukları görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 27,28'i çok az etkili bulurken % 27,28'i çok fazla etkili bulmaktadır. Ayrıca eğilim gösteren kadınlarda çok az ve az etkili bulan kadınların yüzdeleri toplamıyla, fazla ve çok fazla etkili bulan kadınların yüzdeleri toplamına bakıldığında, eğilim gösteren kadınların yakın çevreden gelebilecek olumsuz tepkileri, işyerine sahip olamamada etkili bir neden olarak gördükleri söylenebilir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 44,83'ü çok az etkili bulurken % 29,32'si çok fazla etkili bulmaktadır. Çizelgedeki bulgulara bakıldığında girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar, eğilim gösteren kadınlara kıyasla, yakın çevrelerinden gelebilecek olumsuz tepkileri, işyerine sahip olmamada daha önemsiz bir neden olarak gördükleri söylenebilir.

6.5. Kadınların İş Yerini Kurma Aşamasında Sorun Olabileceğini Düşündükleri Bazı Durumlar

Herhangi bir iş yerine sahip olmayan kadınların işyeri kurmak isteseler, işyerini kurma aşamasında sorun olabileceği düşünülen bazı durumları kadınların önemli bulma ölçüleri araştırılmıştır. Sorun olabileceği düşünülen bir işyeri açarken yapılması gereken hukuki işlemler, resmi prosedür hakkında bilgi sahibi olmamanın kadınlar için sorun olabilme ölçüleri Çizelge 6.42'deverilmiştir.

Çizelge 6.42. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Resmi Prosedür

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	4	7,27	13	22,42	17	15,04
Az	6	10,91	3	5,17	9	7,96
Kararsız	2	3,63	3	5,17	5	4,42
Fazla	24	43,64	19	32,77	43	38,06
Çok fazla	19	34,55	20	34,47	39	34,52
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.42'e göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 7,27'si için resmi prosedür, gerekli hukuki işlemler çok az sorun olacağını düşünürken % 43,64'ü fazla

sorun olacağını düşünmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 22,42'si çok az sorun olacağını düşünürken, % 34,47'si fazla sorun olacağını düşünmektedir. Çizelgedeki verilere göre, eğilim göstermeyen kadınlar, eğilim gösteren kadınlara göre gerekli hukuki işlemleri bilmeyi ve yerine getirebilmeyi sorun olarak daha az önemli bulmaktadır. Yine verilere göre kadınların genelinin % 72,58'i (Fazla ve çok fazla yüzdelerinin genel toplamı) için, bu durumun önemli bir sorun olarak görüldüğü söylenebilir.

Çizelge 6.43'deki veriler ise işletmesi olmayan kadınların, eğer bir işletme kurmak isterlerse sorun olabileceği düşünülen, sermaye bulmanın ne ölçüde sorun olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.43. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Sermaye Bulmak

Sorun olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	1	1,82	0	0,00	1	0,88
Az	1	1,82	3	5,17	4	3,53
Kararsız	2	3,63	1	1,73	3	2,66
Fazla	22	40	15	25,86	37	32,74
Çok fazla	29	52,73	39	67,24	68	60,19
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.43'e göre kadınların % 60,19'unun sermaye bulmayı işyeri kurmada çok fazla, % 0,88'inin ise çok az sorun olabileceğini düşündüğü görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 1,82'si sermaye bulmanın çok az sorun olacağını düşünürken % 52,73'ü çok fazla sorun olacağını düşünmektedir ve bu kadınların % 3,63'ü kararsızdır. Eğilim göstermeyen kadınların ise hiç biri çok az sorun olacağını düşünmezken, % 67,24'ü çok fazla sorun olabileceğini düşünmektedir.

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında, girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar ile gösteren kadınların, bir işyeri kurarken sermeye bulma hususunda çok farklı düşüncelere sahip olmadıkları söylenebilir.

Çizelge 6.44'deise kadınların devletin verdiği desteklerden ve yardımlardan faydalanamamayı işletme kurarken ne ölçüde sorun olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.44. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Devletin Verdiği Teşviklerinden Ve Eğitimlerden Faydalanamamak

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	8	14,55	7	12,09	15	13,27
Az	4	7,27	5	8,62	9	7,96
Kararsız	2	3,63	3	5,17	5	4,42
Fazla	15	27,28	16	27,58	31	27,44
Çok fazla	26	47,27	27	46,54	53	46,91
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki bulgulara göre kadınların % 46,91'i işletme kurarken devletin vermiş olduğu desteklerden ve eğitimlerden faydalanamamanın çok fazla sorun olabileceğini düşünürken, % 13,27'si çok az sorun olabileceğini düşünmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 14,55'i söz konusu unsurun bir işletme kurarken çok az etkili bir sorun olarak görürken, % 46,61'i çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 46,54'ü çok fazla etkili bir sorun olarak görürken, % 12,09'u çok az etkili bir sorun olarak görmektedir. Bu verilere göre eğilim gösteren ve göstermeyen kadınların her ikisi içinde, bir işyeri kurarken devletin bu konuda verdiği eğitim veya mali desteklerden faydalanamamak önemli bir sorundur.

Çizelge 6.45'de ise kadınların devletin verdiği desteklerden ve yardımlardan haberdar olamamayı işletme kurarken ne ölçüde sorun olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.45. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Devletin Verdiği Teşviklerinden Ve Eğitimlerden Haberdar Olamamak

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	6	10,91	10	17,25	16	14,15
Az	9	16,37	5	8,62	14	12,40
Kararsız	7	12,72	2	3,44	9	7,96
Fazla	18	32,72	13	22,42	31	27,44
Çok fazla	15	27,28	28	48,27	43	38,06
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki bulgulara göre girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 17,25'i işyeri kurarken, bu konuyla ilgili devletin verdiği eğitimlerden veya teşvik amaçlı mali yardımlardan haberdar olamamayı çok az etkili, bir sorun olarak düşünürken, % 48,27'si çok fazla etkili bir sorun olarak düşünmektedir. Eğilim gösteren kadınların ise % 32,72'si bu durumu fazla etkili olabilecek bir sorun olarak düşünürken, % 10,91'i çok az etkili olabileceğini düşünmektedir. Araştırmaya katılan ve kendine ait veya ortağı olunan bir işletmesi olamayan bu kadınların % 38,06'sı için söz konusu durumdan haberdar olabilmek çok fazla etkili bir unsurdur, % 14,15'i için ise çok az etkili olabilecek bir sorundur. Söz konusu bu bulgulara göre, bu durum işletme kurma aşamasında, eğilim göstermeyen kadınlar için, eğilim gösteren kadınlara nazaran daha etkili olabilecek bir sorundur.

Çizelge 6.46'daise kadınların kendilerine ait bir işyeri açmak istediklerinde, kurmak istedikleri işin türü, piyasası veya karlılığı gibi durumlarla ilgili gerekli bilgileri verecek herhangi bir danışma biriminin bulunmamasının sorun olma ölçüsü yer almaktadır.

Çizelge 6.46. İş Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Danışma Birimi Bulmak

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	3	5,45	12	20,68	15	13,27
Az	11	20	4	6,90	15	13,27
Kararsız	10	18,18	10	17,25	20	17,70
Fazla	18	32,72	9	15,51	27	23,89
Çok fazla	13	23,65	23	39,66	36	31,87
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 32,72'si işyeri açmayla ilgili bilgi alabilecek bir danışma birimi bulunmamasını fazla sorun olabilecek bir durum olarak görürken % 5,45'i çok az etkili bir sorun olarak görmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 20,68'i bu durumu çok az etkili bir sorun olarak görürken, % 36,66'sı çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Ayrıca eğilim gösteren kadınların % 18,18'i ve göstermeyen kadınların % 17,25'i, söz konusu durumun sorun olabileceği konusunda kararsızdır. Araştırmaya katılan kadınların % 31,87'si için bu durum çok fazla etkili olabilecek bir durum olurken, % 13,27'si için çok az sorun olabilecek bir durumdur.

Çizelge 6.47'deise bir işyeri açacak olunursa, nitelikli personel bulmanın, kadınların ne ölçüde sorun olabilecek bir etken olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.47. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Nitelikli Personel Bulmak

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	22	40,00	17	29,32	39	34,52
Az	14	25,46	18	31,03	32	28,32
Kararsız	7	12,72	6	10,35	13	11,5
Fazla	1	1,82	9	15,51	10	8,85
Çok fazla	11	20,00	8	13,79	19	16,81
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 40,00'ı için, bir işletme kurarken gerekli nitelikteki personeli bulabilmek çok az etkili olabilecek bir sorun olarak görülürken, % 1,82'si fazla, % 20'si çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 29,32'si için bu durum çok az etkili bir sorun olurken, % 13,79'u için çok fazla etkili bir sorundur. Çizelgedeki bulgulara göre kadınların geneli için bu durumun pek etkili bir sorun olarak görülmediği söylenebilir. Çünkü nitelikli personel bulmanın işyeri kurmada çok az ve az sorun olarak görenlerin yüzdeleri toplamı, araştırmaya dahil 113 kadın içinde % 62,84'tür.

Çizelge 6.48'de ise, bir işletmesi olmayan kadınların, kendilerine ait veya ortağı olunan bir işletme kuracak olsalar, işletmeyi kuracak uygun bir mekan bulmayı ne derece etkili bir sorun olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.48. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: İşletmeyi Kuracak Uygun Mekan Bulmak

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	19	34,55	10	17,25	29	25,66
Az	16	29,09	19	32,77	35	30,98
Kararsız	6	10,91	12	20,68	18	15,94
Fazla	10	18,18	12	20,68	22	19,46
Çok fazla	4	7,27	5	8,62	9	7,96
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgedeki bulgulara göre girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 34,55'i bir işyeri açarken, işletmeyi kuracak uygun mekan bulmanın çok az sorun olacağını düşünürken, % 7,27'si çok fazla sorun olacağını düşünmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 32,77'si az sorun olacağını düşünürken, % 8,62'si çok fazla sorun olacağını düşünmektedir. Araştırmaya katılan kadınların % 30,98'i bu durumu az etkili bir sorun olarak görürken, % 7,96'sı çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Çizelgedeki verilere göre kadınların % 15,94'ü uygun mekan bulabilmenin, işyeri açmada ne derece sorun olacağıyla ilgili kararsız olsa dahi, bu durumu kadınlar için pek etkili bir sorun olarak görülmemektedir denilebilir.

Çizelge 6.49'da ise kadınların kendilerine ait bir iş yeri açarken kadınların belli sorumlulukları haricinde başka sorumluluklar yüklenmesi durumuna ilişkin toplumun kadınlar için geleneksel düşüncelerini, kadınların ne ölçüde sorun olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.49. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Toplumun Kadınlar İçin Geleneksel Düşünceleri

Sorun olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	6	10,91	9	15,51	15	13,27
Az	6	10,91	3	5,17	9	7,96
Kararsız	1	1,82	6	10,35	7	6,20
Fazla	25	45,46	15	25,86	40	35,40
Çok fazla	17	30,9	25	43,11	42	37,17
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre kadınların % 37,17'si için bu durum çok fazla etkili bir sorun olabilirken, % 13,27'si için çok az etkili bir sorun olmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 15,51'i için toplumun kalıplaşmış düşünceleri olarak nitelendirilen bu husus çok az etkili olabilecek bir durum ve % 43,11'i için çok fazla etkili olabilecek bir durumdur. Eğilim gösteren kadınların ise % 30,90'nı bu durumu çok fazla etkili bir sorun olarak düşünürken, % 10,91'i çok az etkili bir sorun olarak düşünmektedir denilebilir. Söz konusu verilere göre, kadınlar için bu husus bir işletme kurarken önemli bir etkendir denilebilir. Ayrıca kadınların sadece toplamda % 21,23'ünün (Az ve çok az toplamı) bu durumu çok az etkili bir sorun olarak gördükleri

ele alınırsa kadınlar toplumdan gelebilecek olumsuz tepkileri işyeri açarken önemsiyor denilebilir.

Çizelge 6.50'de kadınların kendilerine ait bir iş yeri açarken kurulacak olan işletmenin piyasası ile ilgili bilgi edinebilmenin kadınlar için ne derecede sorun olduğuna ait bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.50 İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Kurulacak Olan İşletmenin Piyasasıyla İlgili Bilgi Edinmek

Sorun olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	14	25,46	4	6,9	18	15,94
Az	2	3,63	11	18,96	13	11,50
Kararsız	19	34,55	13	22,42	32	28,32
Fazla	13	23,65	20	34,47	33	29,21
Çok fazla	7	12,72	10	17,25	17	15,04
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgede kendine ait veya ortağı olunan herhangi bir işletmesi bulunmayan kadınların, eğer bir işletme sahibi olmaya çalışılsa sorun olabileceği düşünülen bir başka unsur yer almaktadır. Söz konusu bu unsur kadınların açmayı isteyebilecekleri herhangi bir işletmenin piyasası ile ilgili bilinmesi gerekli görülebilecek bilgilere ulaşılmasıdır. Çizelgedeki bulgulara göre, bu durum kadınların % 11,50'si için az, % 15,94'ü için çok az ve % 29,21'i için fazla etkili olabilecek bir sorundur. Ayrıca kadınların % 28,32'si bu durumun sorun olup olmayacağı konusunda kararsızdır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 6,90'ı için ise bu durum çok az etkili bir sorun, % 34,47'si için de çok fazla etkili bir durumdur. Eğilim gösteren kadınların % 25,46'sı piyasayla ilgili bilgi edinmeyi işletme kurarken çok az etkili olabilecek bir sorun olarak görürken % 12,72'si çok az etkili bir sorun olarak görmektedir. Ayrıca çizelgedeki verilere göre girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar için söz konusu durum daha etkili bir sorun olarak görülmektedir denilebilir. Çizelge 6.51'deise kadınların bir işletme kurarken sorun olabileceği düşünülen, üretim için hammadde veya teçhizat bulabilmenin ne derece önemli bir sorun olarak görüldüğüyle ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.51. İşyeri Kurarken Sorun Olabilecek Durum: Hammadde Bulabilmek

Sorun olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	14	25,46	17	29,32	31	27,44
Az	15	27,28	16	27,58	31	27,44
Kararsız	12	21,81	10	17,25	22	19,46
Fazla	10	18,18	12	20,68	22	19,46
Çok fazla	4	7,27	3	5,17	7	6,20
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.51'deki verilere bakıldığında kadınların % 6,20'isin kurulması düşünülen işyeri için gerekli teçhizat ve hammaddeyi bulabilmeyi çok fazla etkili bir sorun olarak görürken % 27,44'ü çok az etkili bir sorun olarak görmektedir.Yine kadınların % 19,46'sı bu konuda kararsızdır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 27,28'i bu durumu az etkili bir sorun olarak görürken % 7,27'si çok fazla etkili bir sorun olarak görmektedir. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 5,17'si çok fazla etkili, % 29,32'si ise çok az etkili bir sorun olarak görünmektedir. Çizelgedeki verilere göre girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınlar için hammadde ve teçhizat bulmak, işletme kurarken etkili bir sorun olarak görülmemektedir.

6.6. Kadınların Yapmak İstedikleri İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Bazı Unsurlar

Araştırmaya katılan kendi adına veya ortağı olduğu bir işyeri olmayan kadınların bir işyeri kurmak isteseler, hangi unsurları ne ölçüde önemli bulduklarına ilişkin veriler araştırmıştır. Çizelge 6.52'deki veriler ise, kadınların bir işletmeyi ilgi alanlarına uyduğu için açmayı ne derece önemli bir unsur olarak gördükleri yer almaktadır.

Çizelge 6.52.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: İlgi Alanı Olması

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	5	9,09	5	8,62	10	8,85
Az	5	9,09	5	8,62	10	8,85
Kararsız	2	3,63	0	0	2	1,76
Fazla	19	34,55	18	31,03	37	32,74
Çok fazla	24	43,64	30	51,73	54	47,80
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.52'ye bakıldığında girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 8,62'si için yapmak istenen iş alanını belirlemede, o işin kendi ilgi alanına uygun olması çok az önemli bir unsur olurken, % 51,73'ü için çok fazla önemli bir unsurdur. Eğilim gösteren kadınların ise % 43,64'ü için bu durum çok fazla önemli olurken, % 9,09'u için çok az önemli olmaktadır. Bir işletmesi olmayan bu kadınların geneli için, fazla ve çok fazla yüzdelerinin toplamının % 80,54 olduğu göz önüne alınırsa, işletme kurmada ilgi alanına uygun olma durumu büyük ölçüde önemsenen bir durumdur denilebilir.Çizelge 6.53'de ise, yapılması istenen işin alanını belirlemede etkili olabileceği düşünülen bir başka durum olan, işletmenin kar getireceğini kanaatine varılması unsuruyla ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.53. Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Karlı Olması

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Az	0	0,00	1	1,73	1	0,88
Kararsız	1	1,82	2	3,44	3	2,66
Fazla	6	10,91	11	18,96	17	15,04
Çok fazla	48	87,27	44	75,87	92	81,42
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye bakıldığında kadınların % 81,42'sinin yapılmak istenen işin karlı olmasını çok fazla önemli buldukları görülmektedir. Çok az önemli bulan kadın olmazken, kadınların % 0,88'i az önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise % 87,27'si bu durumu çok fazla önemli bulurken, % 10,91'i fazla önemli bulmaktadır ve az veya çok az önemli bulan kadın bulunmamaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 75,87'si çok fazla önemli olarak görürken, % 18,96'sı fazla önemli olarak görmektedir. Ayrıca eğilim göstermeyen kadınlarda da çok az önemli bulan kadın bulunmamaktadır. Çizelgedeki verilere göre kurulması istene işletmenin, kar getireceğine kanaat edilmesi araştırmaya katılan kadınlar için büyük ölçüde önemli bir unsurdur. Çizelge 6.54'deki veriler, yapılması düşünülen işin alanını belirlemede etkili olabileceği düşünülen kurulduğu yerde daha önce benzer bir işyeri olmamasına ilişkindir. Kadınların kurmak istedikleri iş türünü belirlerken bulundukları yerde ilk olmasını önemseme ölçüleri Çizelge6.54'de verilmiştir.

Çizelge 6.54.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Kurulan Yerde İlk Olması

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	4	7,27	3	5,17	7	6,20
Az	9	16,37	12	20,68	21	18,59
Kararsız	2	3,63	10	17,25	12	10,58
Fazla	26	47,27	19	32,77	45	39,85
Çok fazla	14	25,46	14	24,13	28	24,78
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.54'e göre, kadınların % 6,20'si kurmayı düşündükleri işletmenin alanını belirlemede, işyerinin açılması düşünülen yerde ilk olması durumunu çok az önemli bir unsur olarak görmektedir. Kadınların % 39,85'i ise fazla önemli bir unsur olarak görmektedir. Ayrıca bu verilere göre kadınların geneli için, işletmenin kurulacağı yerde ilk olması, önemsene bir durum olduğu söylenebilir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise % 16,37'si için az önemli bir durum olurken, % 47,27'si için fazla önemli bir durumdur. İşletmenin, kurulması düşünülen yerde ilk olması eğilim göstermeyen kadınların % 20,68'i için az önemli bir durum olurken,% 32,77'si için fazla önemli bir durumdur. Ayrıca eğilim göstermeyen kadınların % 17,25'i bu durumun önemli olma hususunda kararsızdır ve girişimcilik eğilimi gösteren kadınlara göre, işyerinin kurulması düşünülen yerde ilk olması daha az önemli bulunulmaktadır denilebilir.

Kadınların kurmak istedikleri iş alanını belirlerken, etkili bir durumu olabileceği düşünülen, işin müşteri potansiyelinin iyi olmasını önemseme ölçüleri Çizelge 6.55'de verilmiştir.

Çizelge 6.55.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Müşteri Potansiyelinin İyi Olması

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	3	5,45	3	5,17	6	5,31
Az	2	3,63	10	17,25	10	8,85
Kararsız	5	9,09	3	5,17	8	7,07
Fazla	23	41,83	16	27,58	39	34,52
Çok fazla	22	40,00	26	44,83	50	44,25
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre yapılmak istenen işin alanını belirlemede, işin müşteri potansiyelinin iyi olduğu, yani satılması düşünülen hizmetin veya ürünün talep edilme durumunun iyi olması, kadınların % 44,25'i için çok fazla önemli bir durumdur, % 5,31'i için ise çok az önemli bir durumdur. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise % 40,00'ı için, işletme kurarken müşteri potansiyelinin iyi olan bir alanda iş yapılması çok fazla önemli bir unsurdur, % 5,45'i için de çok az önemli bir durumdur. Eğilim göstermeyen kadınların % 5,17'si için bu durum çok az etkili bir unsur olurken, % 44,83'ü için çok fazla etkili bir unsurdur. Çizelgedeki verilere göre kadınlar için müşteri potansiyeli iyi olan bir alanda bir iş kurmak, bir işyerini kurmada göz önünde bulundurulan önemli bir unsurdur denilebilir.

Çizelge 6.56'dayer alan veriler kadınların bir işyeri açarken, işin alanını belirlemede önemli olduğu düşünülen bir başka unsur alınan eğitim türüne uygun olmasına ilişkindir. Kast edilen eğitim türü, mesleki eğitim kapsamına girebilecek her türlü edinilmiş eğitimi ve diğer tüm eğitimleri kapsamaktadır. Kadınların kurmak istedikleri iş türünü belirlerken alınan eğitim türüne uygun olmasını önemseme ölçüleri Çizelge 6.56'da verilmiştir.

Çizelge 6.56.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Alınan Eğitim Türüne Uygun Olması

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	12	21,81	14	24,13	26	23,00
Az	5	9,09	7	12,09	12	10,61
Kararsız	5	9,09	2	3,44	7	6,20
Fazla	12	21,81	9	15,51	21	18,59
Çok fazla	21	38,20	26	44,83	47	41,60
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre kadınların % 41,60'nın, iş alanını belirlemede alınan eğitim türüne uygun olması unsurunu bir işletme kurarken çok fazla önemsediği, % 23,00'nün ise çok az önemsediği görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise % 38,20'si için bu durum çok fazla önemli olurken, % 21,81'i için çok az önemlidir. Eğilim göstermeyen kadınların % 44,83'ü bu durumu çok fazla önemli bulurken, % 24,13'ü fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınlarda fazla

önemli bulanların yüzdesi, çok az önemli bulanların yüzdesine yakındır. Ancak her iki gurupta da fazla ve çok fazla önemli bulan kadın yüzdesi, az ve çok az önemli bulan kadın yüzdesinden fazla olduğundan, kadınların yapmayı düşündükleri işi belirlemede aldıkları eğitime uygun bir alan olma durumunu önemli bir etken olarak gördükleri söylenebilir.

Kadınların kurmak istedikleri iş türünü belirlerken eğitim seviyesine uygun olmasını önemseme ölçüleri Çizelge 6.57'deverilmiştir.

Çizelge 6.57.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: Eğitim Seviyesine Uygun Olması

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	10	18,18	6	10,35	16	14,15
Az	8	14,55	6	10,35	14	12,40
Kararsız	2	3,63	2	3,44	4	3,53
Fazla	16	29,09	15	25,86	31	27,44
Çok fazla	19	34,55	29	50,00	48	42,48
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre kadınların % 14,15'nin yapmayı düşündükleri işin alanını belirlemede sahip olunan eğitim seviyesine uygun olmasını çok az önemli bir faktör olarak görürken, % 42,48'i çok fazla önemli bir faktör olarak görmektedir .Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 50'si bu faktörü iş alanını belirlemede çok fazla önemli bulurken, % 10,35'i fazla önemli bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların ise % 18,18'i bu faktörü çok az önemli bulurken, % 34,55'i çok fazla önemli bulmaktadır. Ancak söz konusu durum, çizelgedeki verilere bakıldığında eğilim göstermeyen kadınlarda daha önemli bir faktör olarak görüldüğü söylenebilmektedir.

Çizelge 6.58'de ise kurulmak istenen işletme türünü belirlemede etkili olabileceği düşünülen iflas etme riskinin az olmasına ilişkindir.

Çizelge 6.58.Yapılmak İstenen İşin Alanını Belirlemede Etkili Olan Unsur: İflas Etme Riskinin Az Olması

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	3	5,45	1	1,73	4	3,53
Az	1	1,82	4	6,9	5	4,42
Kararsız	4	7,27	3	5,17	7	6,2
Fazla	19	34,55	20	34,47	39	34,52
Çok fazla	28	50,91	30	51,73	58	51,33
Toplam	55	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelgeye göre kadınların % 51,33'ü iflas etme riskinin az olması unsurunu bir işletme kurarken çok fazla önemsediği, % 3,53'ünün ise çok az önemsediği görülmektedir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 50,91'i iflas etme riskinin az olması unsurunu işin türünü belirlemede çok fazla önemli bulurken, % 5,45'i çok az önemli bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 51,73'ü bu unsuru çok fazla önemli bulurken, % 1,73'ü çok az önemli bulmaktadır. Çizelgedeki bulgulara göre girişimcilik eğilimi gösteren ve göstermeyen kadınlar için bu durum bir birine yakın ölçüde önem arz etmektedir.

6.7. Kırsal Kadınlara Göre Girişimcide Olması Gereken Özellikler

Çalışmaya katılan bütün kadınlara girişimci olarak nitelendirilen bir kişinin ne gibi özelliklere sahip olması gerektiği sorulmuştur. Bir girişimcide olması gerektiği düşünülen bazı özellikleri arasında olabileceği düşünülmüş eğitimli olma faktörünü kadınların ne kadar önemli bulduğuna ilişkin veriler Çizelge 6.59'da verilmiştir.

Çizelge 6.59. Girişimcide Olması Gereken Özellik: Eğitimli Olmak

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	11	17,75	7	12,09	18	15
Az	1	1,61	3	5,17	4	3,33
Kararsız	0	0,00	2	3,44	2	1,66
Fazla	23	37,1	10	17,25	33	27,51
Çok fazla	27	43,54	36	62,05	63	52,50
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.59'agöre kadınların % 52,50'si girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin eğitimli olmasını çok fazla önemli bulurken, % 15'i ise çok az önemli bulmaktadır.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların hiç biri girişimcinin eğitimli bir birey olması konusunda karasız olmazken, % 17,75'i eğitimli olmayı çok az önemli bulup % 43,54'ü çok fazla önemli bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 12,09'u bu durum çok az önemli olurken, % 62,05'i için çok fazla olmaktadır. Bu verilere göre girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin eğitimli olması hususunda eğilim gösteren ve göstermeyen kadınlar hemen hemen aynı kanıdadır denilebilir.

Çizelge 6.60'daise bir girişimcide bulunması gerektiği düşünülen bir başka özellik olan, kendi kararlarını kedi verebilme yeteneğine sahip olmakla ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.60.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Karar Verme Yeteneği

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Az	0	0,00	1	1,73	1	0,83
Kararsız	0	0,00	4	6,9	4	3,34
Fazla	30	48,38	29	50,00	59	49,16
Çok fazla	32	51,62	24	41,37	56	46,67
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.60'agöre kadınların % 46,67'si girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin kararlarından emin, kendi kararını verebilme yeteneğine sahip bir birey olmasını çok fazla önemli bulmakta, % 49,16'sı fazla önemli bulmakta ve % 0,83'ü az önemli bulmaktadır. Bu durumu çok az önemli bulan kadın ise yoktur. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 1,73'ü girişimcinin kendi kararını veren ve emin olan bir birey olmasını çok az önemli bulmaktadır, % 50,00'si fazla önemli bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların bu özelliğe sahip olunmasını % 51,62'si çok fazla ve % 48,38'i fazla önemli bulmaktadır ve çok az veya az önemli bulan kadın yüzdesi ise sıfırdır. Çizelgedeki bulgulara göre kadınlar için söz konusu özellik bir girişimcide bulunması gereken önemli özelliklerden biridir denilebilir.

Çizelge 6.61'de ise bir girişimcide olması gerektiği düşünülen özelliklerden biri olan lider özelliği taşımakla ilgili bulgular yer almaktadır.

Çizelge 6.61.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Lider Özelliği Taşımak

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	1	1,61	2	3,44	3	2,50
Az	1	1,61	2	3,44	3	2,50
Kararsız	5	8,06	5	8,62	10	8,33
Fazla	29	46,78	19	32,77	48	40
Çok fazla	26	41,94	30	51,73	56	46,67
Toplam	62	100,00	58	100,00	113	100,00

Çizelge 6.61'e göre kadınların % 46,67'si girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin liderlik özelliği taşıyor olmasını, çok fazla önemli bulmakta, % 2,50'si ise az önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 51,73'ü çok fazla önemli bulurken, eğilim gösteren kadınların % 41,94'ü çok fazla önemli bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınların % 1,61'i çok az önemli bulurken, eğilim göstermeyen kadınların % 3,44'ü çok az önemli bulmaktadır. Bu verilere göre, bir girişimcinin lider özelliği taşıyan bir birey olması hem eğilim gösteren kadınlar için hem de göstermeyen kadınlar için önemli bulunan bir özelliktir denilebilir.

Çizelge 6.62'de ise girişimcide bulunması düşünülen çalışkan olama unsurunu kadınların ne ölçüde önemli buldukları yer almaktadır.

Çizelge 6.62.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Çalışkan Olmak

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	0	0,00	0	0,00	0	0,00
Az	0	0,00	2	3,44	2	1,66
Kararsız	2	3,22	2	3,44	4	3,34
Fazla	25	40,33	17	29,32	42	35
Çok fazla	35	56,45	37	63,80	72	60,00
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında kadınların hiçbiri girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin çalışkan bir insan olma özelliği göstermesini çok az önemli bulurken, % 60,00'ı çok fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 56,45'i bu özelliğin girişimcide bulunmasını çok fazla önemli bulurken, hiç biri çok az veya az önemli bulmamıştır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 63,80'ni bu özelliğin bulunması durumunu çok fazla önemli bulurken, % 3,44'ü az önemli bulmaktadır. Bu

verilere göre kadınların % 95'i için (Fazla ve çok fazla yüzde toplamıdır.), girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin, çalışkan olması bulunması gereken önemli bir özelliktir. Çizelge 6.63'de ise, kadınları bir girişimcide risk alabilme özelliğinin bulunmasını ne ölçüde önemli buldukları yer almaktadır.

Çizelge 6.63.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Risk Alabilen Bir Birey Olmak

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	0	0,00	0	0,00	0	0
Az	6	9,68	3	5,17	9	7,50
Kararsız	8	12,9	4	6,9	12	10
Fazla	16	25,80	23	39,66	39	32,50
Çok fazla	32	51,62	28	48,27	60	50,00
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.63'deki bulgulara bakıldığında kadınların hiç biri girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin risk alabilen birey olma özelliği göstermesini çok az önemli bulurken, % 7,50'si az önemli bulmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların % 50,00'si girişimcinin risk alabilen bir birey olmasını çok fazla önemli bulurken, % 32,50'si fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 48,27'si girişimcinin risk alabilme özelliğine sahip olmasını çok fazla önemli bulurken, % 5,17'si az önemli bulmaktadır. Eğilim gösteren kadınları ise % 51,62'si bu özelliğin bulunmasını çok fazla önemli bulmaktadır ve % 9,68'i az önemli bulmaktadır.

Çizelge 6.64'de ise, kadınların bir girişimcide insanlarla iyi iletişim kurabilme özelliğinin bulunmasını ne ölçüde önemli buldukları yer almaktadır.

Çizelge 6.64.Girişimcide Olması Gereken Özellik: İnsanlarla İyi İletişim Kurmak

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	2	3,22	0	0,00	2	1,66
Az	5	8,06	1	1,73	6	5
Kararsız	7	11,29	3	5,17	10	8,33
Fazla	17	27,43	23	39,66	40	33,34
Çok fazla	31	50,00	31	53,44	62	51,67
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında kadınların % 1,66'sıgirişimci olarak nitelendirilen bir bireyin insanlarla iyi iletişim kurabilme özelliği göstermesini çok az önemli bulurken, % 5,00'ı az önemli bulmaktadır, % 51,67'si ise çok fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 50,00'sigirişimcinin iyi iletişim kurabilmesini çok fazla önemli bulmakta ve % 3,22'si çok az önemli bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların % 1,73'ü bu durumu az önemli bulurken, % 53,44'ü çok fazla önemli bulmaktadır.

Çizelge 6.65'de ise, kadınların bir girişimcide deneyimli olma özelliğinin bulunmasını ne ölçüde önemli buldukları yer almaktadır.

Çizelge 6.65.Girişimcide Olması Gereken Özellik: Deneyimli Olmak

Önemli olma ölçüsü	**Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar**		**Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar**		**Genel**	
	Sayı	**%**	**Sayı**	**%**	**Sayı**	**%**
Çok az	9	14,54	10	17,25	19	15,83
Az	7	11,29	10	17,25	17	14,16
Kararsız	7	11,29	5	8,62	12	10
Fazla	18	29,01	13	22,42	31	25,84
Çok fazla	21	33,87	20	34,47	41	34,17
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelge 6.65'deki bulgulara bakıldığında kadınların % 15,83'ü girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin kurulan işin alanı ile ilgili deneyime sahip olma özelliği göstermesini çok az önemli bulurken, % 14,16'sı az önemli bulmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların % 34,17'si girişimcinin insanlarla iyi iletişim kurmasını çok fazla önemli bulurken, % 25,84'ü fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların girişimcinin söz konusu özelliğe girişimcinin sahip olmasını % 33,87'si çok fazla önemli bulurken, % 14,54'ü çok az önemli bulmaktadır ve % 11,29'u bu konuda kararsızdır. Eğilim göstermeyen kadınların % 34,47'si bu durumu çok fazla önemli bulurken, % 17,25'i çok az önemli bulmaktadır.

Çizelge 6.66'dakadınların bir girişimcide kurulan işin alanı ile ilgili teknik bilgiye sahip olması özeliğinin bulunmasını ne ölçüde önemli buldukları yer almaktadır.

Çizelge 6.66.Girişimcide Olması Gereken Özellik: İş Alanı İle İlgili Teknik Bilgiye Sahip Olmak

Önemli olma ölçüsü	Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar		Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar		Genel	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Çok az	6	9,68	8	13,79	14	11,69
Az	4	6,45	7	12,09	11	9,16
Kararsız	1	1,61	5	8,62	6	5,00
Fazla	23	37,1	20	34,47	43	35,83
Çok fazla	28	45,16	18	31,03	46	38,32
Toplam	62	100,00	58	100,00	120	100,00

Çizelgedeki bulgulara bakıldığında kadınların % 11,69'ugirişimci olarak nitelendirilen bir bireyin kurulan işin alanı ile ilgili teknik bilgiye sahip olma özelliği göstermesini çok az önemli bulurken, % 9,16'sı az önemli bulmaktadır. Araştırmaya katılan kadınların % 38,32'sigirişimcinin insanlarla iyi iletişim kurmasını çok fazla önemli bulmaktadır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 45,16'sı girişimcinin kurulan işin alanı ile ilgili deneyime sahip olmasını çok fazla önemli bulmakta ve % 9,68'i çok az önemli bulmaktadır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 13,79'u çok az önemli bulmakta ve % 34,47'si fazla önemli bulmaktadır.

6.8. İş Yeri Olan Kadınların İşletmeleri İle İlgili Düşünceleri

Araştırmaya katılan kadınlar arasında kendisine ait bir işyeri olan kadınlar bulunmaktadır. Bu kadınlar araştırmaya katılan kadınların % 5,83'ünün kendine ait bir veya ortak olunan bir işletmesi vardır. İşyeri olan kadınların çoğu iş yerlerini kendi sermayeleriyle kurmuştur, ortak edinmemişlerdir. Sadece biri işletmesini ailesi ile birlikte yürütmektedir. Ancak % 28,57'si bu sermayeyi kişilere borçlanarak elde etmiştir. Kadınlardan ikisinin bijuterisi bulunmaktadır ve diğer beşinin sahip olduğu iş yeri ise mağaza, terzi, şarküteri, fırın ve tuhafiyedir. Kadınların işletme kurarken karşılaşmış olduğu sorunları önemli bulma seviyesini belirlemek için Beşli Likert Ölçeği kullanılmıştır. Buna göre yanıtlar çok azdan çok fazlaya doğru değerlendirilmiştir.

Çizelge 6.67.İşletme Kurarken Karşılaşılmış Sorunlar

Sorunlar	Verilen cevapların yüzdeleri					Cevapların puan değeri
	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla	
İş kurmak için gerekli hukuki düzenlemeler hakkında bilgi eksikliği	71,42	0,00	0,00	0,00	28,58	2,14
Sermaye yetersizliği veya kaynak yokluğu	0,00	28,58	0,00	42,86	28,58	3,71
Hangi alanda iş kurmanın karlı olacağıyla ilgili bilgi ve bilgi kaynağı ihtiyacı	28,58	14,28	14,28	28,58	14,28	2,71
Devletin iş kurmakla ilgili teşviklerinden, eğitiminden desteklerinden faydalanabilmek	0,00	0,00	0,00	14,28	85,71	4,85
Devletin iş kurmakla ilgili teşviklerinden, eğitim ve desteklerinden haberdar olmamak	0,00	0,00	0,00	42,86	57,14	4,57
Nitelikli personel bulmak	71,42	14,28	0,00	14,28	0,00	1,57
Uygun bir mekân bulmak	42,86	14,28	14,28	14,28	14,28	2,42
Toplumun kadınlar hakkındaki geleneksel düşüncesi	42,86	0,00	0,00	42,86	14,28	2,85
Kurulacak olan işletmenin alanı veya piyasası ile ilgili bilgi edine bilme	28,58	0,00	42,86	28,58	0,00	2,71
Resmi işlemlerin çok olması	14,28	14,28	0,00	0,00	71,48	4,00

Çizelge 6.67'deişletmesi olan kadınların, işyerlerini kurarken karşılaşmış olabilecekleri bazı sorunların, kendileri için ne ölçüde sorun olduğuyla ilgili cevaplarının puan değerleri yer almaktadır. Bu değerlere göre, kadınlar işletmelerini kurma aşamasında, Devletin iş kurmakla ilgili teşviklerinden, eğitiminden desteklerinden faydalanabilmede en fazla sorunu yaşamışlardır, söz konusu durumdan başka, devletin iş kurmakla ilgili teşviklerinden, eğitim ve desteklerinden haberdar olmamak da kadınlar için çok fazla sorun olmuştur. Kadınların en az sorun yaşadıkları durum ise nitelikli personel bulmaktır. Kadınların çok fazla olmasa da, fazla sorun olmuş durumlar ise sermaye bulmak ve resmi işlemlerin çok olmasıdır. Bunun yanında kadınlar, hangi alanda iş kurmanın karlı olacağıyla ilgili bir danışma birimi bulmak ve kurulacak olan işletmenin alanı veya piyasası ile ilgili bilgi edinme hususunun sorun olmasında kararsızlardır. Ayrıca Uygun bir mekân bulmak ile iş kurmak için gerekli hukuki düzenlemeler hakkında bilgi sahibi olmak kadınların işletmelerini kurma aşamasında az da olsa sorun olmuştur denilebilir.

İşletmesi olan kadınların sahip oldukları işletmelerini açmalarına sebep olacağı düşünülen bazı durumları ne ölçüde önemli buldukları Çizelge 6.68'deyer almaktadır.

Çizelge 6.68.İşletme Kurma Sebepleri

Sebepler	Verilen cevaplar (%)					Cevapların puan değeri
	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla	
Ekonomik özgürlük	0,00	0,00	0,00	28,58	71,42	4,71
Kazanç sağlamak	0,00	0,00	14,28	14,28	71,42	4,57
Sosyal statüyü yükseltmek	14,28	0,00	0,00	28,58	57,14	4,14
Aile içinde daha saygın bir birey olmak	28,58	0,00	14,28	14,28	42,86	3,42
Başkasının emri altında çalışmayı istememek	0,00	0,00	0,00	57,14	42,86	4,42
Aileye gelecekte iş imkanı sağlamak	0,00	0,00	14,28	42,86	42,86	4,00
Bir kadının başarısını kanıtlama	0,00	0,00	28,58	28,58	42,86	4,71
Yeni bir çevre edinmek	28,58	14,28	14,28	28,58	14,28	2,71
İşletmenin ilgi alanına uyması	28,58	0,00	42,86	28,58	0,00	2,71
Kurulan işletmenin karlı bir iş türü olması	14,28	0,00	14,28	28,58	42,86	3,85
Kendini kanıtlamak	42,86	42,86	0,00	0,00	14,28	2,00
Kurulan işletmenin bulunan yerde ilk olması	42,86	14,28	0,00	14,28	28,58	2,71
Alınan eğitimin seviyesinin yeterli olması	42,86	0,00	14,28	28,58	14,28	3,28
Alınan eğitim alanına uygun olmaması	42,86	0,00	0,00	14,28	42,86	3,14
Kurulan işletmenin iflas riskinin az olması	14,28	14,28	14,28	14,28	42,86	3,57

Çizelge 6.68'e bakıldığında işyeri olan kadınlar için, iş kurma sebepleri arasında çok fazla etkili olan unsurlar, ekonomik özgürlük, bir bayanın başarılı olacağını başkalarına kanıtlamak ve kazanç sağlamadır. Fazla etkili olan unsurlar ise toplum içinde saygınlığı arttırmak, sosyal statüyü yükseltmek, başkasının emri altında çalışmayı istememek, kurdukları işletmenin karlı bir iş türü olduğu düşüncesi ve iflas riskinin az olacağı düşüncesi, aileye gelecekte var olması düşünülün bir iş imkanı bırakmak olarak sıralanabilir. Kadınların kararsız oldukları sebepler de alınan eğitim seviyesine ve alanına uygun olması, yeni bir çevre edinme, kurulan işletmenin ilgi alanına uygun olması, işletmenin kurulduğu yerde ilk olması ve aile içinde daha saygın bir birey olmadır. Kadınların sahip oldukları işi kurmalarına en az etkili olan sebep ise, kendini bir birey olarak başarılı olduğunu kanıtlamayı istemektir. Çizelgedeki verilere göre kadınlar, bireysel başarılarını kanıtlamayı önemli bir sebep olarak görmezken, bir

kadının başarılı olacağını topluma kanıtlamayı çok fazla önemli bir sebep olarak görmektedir.

Çizelge 6.69'deise işletmesi olan kadınların kendilerini iş kurmaya iten özellikler arasında olacağı düşünülen bazı unsurlar ve bu unsurların kadınlar için ne derece önemli olduğu verilmiştir.

Çizelge 6.69. İş Kurmaya İten Kişisel Özellikler

Özellikler	Verilen cevapların (%)					Cevapların puan değeri
	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla	
Eğitimli olmak	85,71	14,28	0,00	0,00	0,00	1,14
Karar verebilen bir birey olmak	0,00	0,00	0,00	28,58	71,42	4,71
Lider özelliği taşımak	0,00	0,00	0,00	28,58	71,42	4,71
Risk alabilen bir birey olmak	0,00	42,86	0,00	28,58	28,58	3,42
Çalışkan olmak	0,00	0,00	0,00	42,86	57,14	4,71
İnsanlarla iyi iletişim kurabilme	14,28	0,00	0,00	57,14	28,58	3,85
Kurulmuş iş alanında deneyimli olmak	14,28	0,00	14,28	14,28	57,14	4,00
İş alanının piyasası ile ilgili teknik bilgiye sahip olmak	28,58	0,00	28,58	28,58	14,28	3,00

Çizelge 6.69'daki verilere göre, kadınların, kendi işine sahip olmayı istemelerindeki kişisel özelliklerinden en fazla etkili olan unsurlar, çalışkan olmak, liderlik özelliği taşıyabilmek ve kendi karalarını alan bir birey olmaktır. En az etkili bulunan özellik ise eğitimli olmaktır.

Ayrıca kadınlar insanlarla iyi iletişim kuran bir birey olmayı, kurdukları iş ile ilgili deneyimli olmayı da fazla önemli bir özellik olarak görmektedir, denilebilir. Kadınların bu hususta kararsız oldukları durumlar ise, risk alabilen bir birey olmak ve iş alanının piyasası ile ilgili teknik bilgiye sahip olmaktır.

İşyeri olan kadınlara işyerlerini kurduktan sonra karşılaşmış olabilecekleri sorunların ne ölçüde sorun olduğu Çizelge 6.70'de yer almaktadır.

Çizelge 6.70.İşyeri Kurulduktan Sonra Karşılaşılan Sorunlar

Sorunlar	Verilen cevaplar (%)					Cevapların puan değeri
	Çok az	Az	Kararsız	Fazla	Çok fazla	
Başarısız olma kaygısı	0,00	0,00	0,00	28,58	71,42	4,71
Toplumun geleneksel düşünceleri	0,00	0,00	0,00	42,86	57,14	4,57
İşletmenin sürekliliğini koruyabilme kaygısı	28,58	14,28	0,00	14,28	42,86	3,28
İş ile ilgili olan kişilerden (Müşteri ve ticari ilişkisi olan kişi veya kurumlar) farklı davranışlar görme	57,14	14,28	0,00	28,58	0,00	2,00
İş yeri ve evdeki rolün sorumlulukları	0,00	42,86	0,00	14,28	42,86	3,57
Tecrübe eksikliği	28,58	0,00	0,00	0,00	71,42	3,85

Çizelgedeki verilere göre kadınla işlerini kurduktan sonra en az sorunu iş ile ilgili olan kişilerden (Müşteri ve ticari ilişkisi olan kişi veya kurumlar) farklı davranışlar görmede yaşamıştır. En fazla sorun ise başarısız olma korkusu ve toplumun (Çevrenin) kalıplaşmış düşüncelerinde yaşamıştır. Kadınlar, hem işletmeleri ile ilgili hem de evdeki sorumluluklarını yerine getirebilmede, iş konusunda tecrübelerinin olmayışında fazla sorun yaşamıştır. İşletmenin sürekliliğini koruyabilme kaygısı ise kadınlar için önemli bir sorun olmamıştır denilebilir. Çizelgedeki verilere bakıldığında kadınların, kendilerine sorun olma durumu olarak gösterilen seçeneklerin neredeyse tamamında önemli ölçüde sorun yaşadıkları söylenebilir.

Ayrıca anket çalışması yapılan kadınlara kolektif, komandit, limitet şirket kavramlarını bilip bilmedikleri de sorulmuştur. Kadınların 106'sı bu şirket isimlerini hiç duymamışken 14'ü duyduklarını söylemiştir. Ne olduğunu bildiklerini söyleyen kadınlardan bu şirketleri tanımlamaları istendiğinde, ayrı ayrı tanımlayamasalar da genel olarak bu şirketlerin 'ortaklarla kurulmuş şirketler' veya 'büyük şirketler' olduklarını söylemektedirler. Kadınların bu şirketleri tam tanımlayamasalar da ne oldukları hakkındaki fikirleri yanlış denilemez niteliktedir.

Son olarak kadınlara gerekli imkanlara sahip (sermaye, eğitim, tecrübe) olan ve bir iş kurmak isteyen bayanlara tavsiye(ler)iniz nelerdir sorusu yöneltilmiştir. Cevap olarak

toplumun eleştirilerini önemsemeyip, kendine güvenip düşündüğü iş yapmalıdır sözlerine benzer cümleler kurmaktadırlar. Buradan da kadınların toplumsal eleştirilerin her iş kuracak kadına yöneltilebileceği düşüncesinde oldukları söylenebilir.

Ayrıca eğer bir bayan iş kurmak için fırsat ve imkanlara sahip değilse, ona bulunabileceğiniz tavsiye(ler)iniz nelerdir sorusu da sorulmuş. Bu soruya verilen cevaplar ise, vazgeçmesin, denesin veya eğitim alsın şekillerinde olmaktadır.

6.9.Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

Söz konusu bu analiz Hatay ili kırsalındaki kadınların girişimciliği etkileyen faktörleri ortaya koyma amacıyla yapılmıştır. tahmin edilen modelde girişimcilik eğilimi gösteren kadınlara 1 göstermeyen kadınlara 0 kodu verilmiş ve kadınların girişimcilik eğilimi gösterme durumu bağımlı değişken olarak alınmıştır. Bağımsız değişkenler ise, yaş eğitim seviyesi, medeni durum, şimdiki çalışma durumu, daha önce çalışma durumu ve sahip olunan sosyal güvence türüdür. Söz konusu bağımsız değişkenler analiz için şu şekilde kodlanmıştır:

Çizelge 6.71. Lojistik Regresyon Yapılan Değişkenler

Değişkenler	Kodlar
Yaş (YAS)	16-25 Yaş aralığı: 1, 26-40 yaş aralığı:2, 41 ve daha fazla olan yaş:3
Eğitim seviyesi (ES)	Okuryazar olmayan: 1, okuryazar: 2, ilkokul mezunu: 3, ortaokul mezunu:4, lise mezunu: 5, üniversite mezunu:6
Medeni durum (MD)	Evli:1, bekar: 0
Sosyal güvence türü (SGT)	SSK:1, BAĞ-KUR:2, Emekli Sandığı:3, Yeşil Kart uygulaması:4
Daha önce bir işte çalışma durumu (DOCD)	Daha önce çalışma:1, çalışmama:0
Şimdiki iş durumu (SCD)	Bir işte çalışıyor:1, çalışmıyor:0

Söz konusu bağımsız değişkenlere uygulanan Lojistik Regresyon analizinin sonuçları Çizelge 6.72'de verilmiştir.

Çizelge 6.72. Lojistik Regresyon Analizi Sonuçları

	Katsayılar (B)	Standart hata	Z	P	Odds oranı
Yaş	,063	,325	,037	,847	1,065
Eğitim seviyesi	,234	,268	,762	,383	1,263
Medeni durum	1,818	,773	5,537	,019	6,162
Sosyal güvence türü	1,029	,225	20,911	,000	2,800
Daha önce bir işte çalışma durumu	1,017	,560	3,291	,070	2,764
Şimdiki çalışma durumu	-,119	,068	3,032	,082	,888
Sabit sayı	-3,927	1,814	4,687	0,30	0,20
LOG likehood= 113,130 R square = 0,477 Cox&Snell R Square= 0,358					

Bu lojistik regresyon analizinde tahmin edilen model şu şekildedir:

$$Y = \beta_0 + \beta_{1MD} + \beta_{2\,SGT} + \beta_{3DOCD} + \beta_{4SCD}$$

Kadınların girişimcilik rollerini belirleme olasılığı konusunda yapılan Lojistik regresyon analizi sonuçları Çizelge 74'de görülmektedir. Bu modeldeki bağımsız değişkenlerden, yaş (YAS) ve eğitim seviyesi (ES)istatistiki olarak önemsiz bulunmuştur. Yani bu faktörlerin kadınların girişimcilik rollerini belirlemede herhangi bir ihtimali yoktur. Kadınların yaş durumunun ve eğitim seviyesinin kadınların girişimcilik rollerini belirlemede hiç bir etkisi yoktur. Öte yandan medeni durum (MD) değişkenin katsayısı (P= 0,019) ile sosyal güvence türü (SGT) değişkeninin katsayısı (0,000) 0,05 önem seviyesinde anlamlı bulunmuştur. Daha önce bir işte çalışma durumu değişkeninin katsayısı (DOCD) (P= 0,070) ve şimdiki çalışma durumu (SCD) değişkeninin katsayısı ise (P= 0,082) 0,10 anlam düzeyinde anlamlı bulunmuştur. B sütunundaki değerler ilişkinin yönünü göstermektedir. Buna göre girişimcilik eğilimi gösterip göstermeme ile görüşülen kişinin medeni durumu, sahip olunan sosyal güvence türü, daha önce bir işte çalışma durumu bakımından pozitif yönlü bir ilişki bulunurken, görüşülen kişinin şimdiki çalışma durumu bakımından negatif yönlü bir ilişki olduğu görülmektedir.

0, 10 anlam düzeyinde anlamlı bulunan şimdiki çalışma durumunun girişimcilik eğilimi gösterme katsayısı negatif olduğu için odds oranı 1'den küçüktür. Yorum yapabilmek için odds oranını 1/odds oranı olarak düzeltmek gereklidir. Diğer değişkenler sabitken şu an herhangi bir işte çalışmayan kadınların çalışan kadınlardan girişimcilik eğilimi gösterme olasılığının 1,12 kat daha fazla olması beklenir. Çalışmaya katılan evli olan

kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılığı 6,16 kat artmaktadır. Buna göre evliler bekarlara göre daha fazla girişimcilik eğilimi göstermektedir denilebilir. Bir diğer bağımsız değişken olan sahip olunan sosyal güvence türünde değişme, araştırmaya katılan kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılıklarını 2,80 kat artırmaktadır denilebilir. Yine daha önce bir işte çalışma durumunda değişme, kadınların girişimcilik gösterme olasılığını 2,76 kat artırmaktadır denilebilir. Buna göre daha önce herhangi bir işte daha önce çalışmış olan kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılığı, daha önce bir işte çalışmamış kadınlardan daha fazladır.

Araştırmaya katılan kadınların girişimciliklerini etkileyen faktörler göz önüne alındığında, ekonomik düşünce ve işgücü piyasasında yer almanın önemli olduğu görülmektedir. Kadın girişimciliğin artırılması için kadınlara verilecek eğitimlerde uygulamalı çalışma alanlarının yaratılması büyük yarar sağlayabilecektir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Üretilen mal ve hizmet miktarının zaman içerisinde artması olarak tanımlanabilecek olan ekonomik büyüme, bugünün dünyasında tek başına refah arttırmak için yeterli olmamaktadır. Özellikle ekonomisi gelişmiş ülkelerde de sosyal sorunların görülebilir hale gelmesi, ekonomik büyümenin yanı sıra kişilerin refahını artıracak pek çok etkeni en az ekonomik büyüme kadar önemli hale getirmiştir. Bu kavramlardan biri olabilecek bir unsur da kalkınmadır. Özelliklede kırsal alanda olan kalkınma bugün ülkelerin gelişmişliği hakkında fikir edinilebilecek bir konu haline gelmektedir.

Ayrıca toplumda cinsiyet eşitliği, refahın artmasında önemli bir yere sahip olan bir kavram olarak değerlendirilmektedir. Kadınların ekonomik hayatta kendilerine işveren olarak yer bulabilmeleri, kendi gelirlerini elde etmeleri ülke ekonomisinin güçlenme dinamiğini artırıcı bir etkendir. Bu bağlamda kırsal alanda kadınların, girişimci olarak ekonomik hayatta işveren konumunda olması, toplumsal refahın artırılmasında önemli bir role sahiptir.

Bu araştırma, toplumsal refahın artırılmasında etkin bir rol oynayabileceği düşünülen kırsal kadınların, girişimcilik eğilimlerini tespit etme amacıyla yapılmıştır. Araştırmaya katılan kadınların % 51,67'si girişimcilik eğilimi gösterirken % 48,23'ü göstermemiştir. Ayrıca girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 5,83'ü kendisine ait bir iş yerine sahiptir

Araştırmaya katılan kadınların % 80,84'ü evlidir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların ise % 91,94'ü evlidir. Evli olan eğilim gösteren kadınların, eğilim göstermeyen kadınlardan daha fazla çocuğu bulunmaktadır. Bu verilere göre evli kadınların olmayanlara nazaran daha fazla girişimcilik eğilimi gösterdikleri ve girişimcilik eğilimi gösteren kadınların daha fazla çocuk sahibi olan kadınlar oldukları söylenebilir. Görüşülen kadınların yaş ortalaması ise 35,83'dür.Kadınların sadece % 5,00'i üniversite eğitimi almışken en fazla paya sahip olan eğitim düzeyi ilkokuldur. Ayrıca girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 3,22'si de okuryazar değildir.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların %37,50'sinin kendisine ait sosyal güvencesi bulunmaktadır ancak sahip olunan sosyal güvencenin % 70,58'i Yeşil Kart uygulamasıdır. Kadınların % 62,50'si eşlerinin sosyal güvencesinden faydalanmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların ise % 23,64'ü velisinin sosyal güvencesinden faydalanmaktadır ve % 23,64'ünün sosyal güvencesi kendine aittir. Ayrıca kadınların en çok sahip oldukları sosyal güvence türü ise SSK'dır. % 1,73'ü ise söz konusu sosyal güvence kurumlarından haberdar değildir.

Görüşülen kadınların daha önce herhangi bir iş tecrübesine bakıldığında girişimcilik eğilimi gösteren kadınların, göstermeyen kadınlardan daha fazla iş tecrübesi olan kadınlar oldukları saptanmıştır. İş tecrübesi olan kadınlar ise araştırmaya katılan kadınlar arasında % 63,34'lük orana sahiptir. Ancak edinilmiş olan bu tecrübenin % 54,55'lik gibi önemli bir kısmı aileye ait tarla ya da bahçelerde çalışmayla oluşmuştur. Sigortalı olarak çalışma oranı ise sadece % 9,09'dur. Daha önce herhangi bir işte çalışmayan kadınlar için bu duruma neden olan unsurlardan en fazla paya ev işlerinin sorumluğu sahiptir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 40,63'ü kendi isteği ile çalışmamışken eğilim gösteren kadınların % 66,67'si ev işlerinin sorumluluğu nedeniyle çalışmadıklarını belirtmiştir. Görüşülen kadınların % 48,33'ü ev hanımıdır ve % 25,85'i ya kendine ait tarla veya bahçelerde ya da aileye ait tarla ya da bahçelerde çalışmaktadırlar. Kadınların sadece 2,50'si sigortalı bir işte çalışmaktadır.

Araştırmaya katılan kadınlara ilişkin bir başka bulgu ise İŞKUR'a kayıt durumlarıdır. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların % 40,33'ü bu kurumun ne olduğunu bilmezken, % 1,61'i kayıtlıdır. Eğilim göstermeyen kadınların ise % 13,81'nin kaydı bulunmaktadır ve kurumu bilmeme durumu eğilim gösteren kadınlarınkinden fazladır. Ayrıca kadınların % 7,50'si çiftçi kayıt sisteminin ne olduğunu bilmemektedir. Sadece % 5,83'ü kayıtlıdır.

Girişimcilik eğilimi gösteren kadınların sattıkları ürünlere bakıldığında en fazla paya sahip olan ürünün sebze ve meyve olduğu görülmektedir. Kadınlar sebze ve meyvelerini belediye pazarlarında veya istek üzerine satmaktadırlar. En az satışı yapılan ürün ise balık ve ipek böceği lifidir.

Araştırmaya katılan kendine veya ortağı olunan bir işletmesi olmayan kadınların en fazla yapmayı düşündükleri işletme türü el işi ürünleri satan bir iş yeridir. En az yapılmak isteten iş ise kreştir. Ayrıca girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların % 13,56'sı kendine ait bir işletme açmak yerine kamuda memur olmayı istemektedir. Kendilerine ait bir işletmesi olmayan kadınlar, bir iş kurmak isterlerse, buna etkili olabilecek ekonomik özgürlüğünü kazanma, yeni bir çevre edinme, kazanç sağlama, aile bütçesine katkıda bulunma, sosyal statüyü yükseltme, aile içinde daha saygınlığı artırma, birey olarak başarılı olacağını kanıtlama, aileye gelecekte de var olabilecek bir iş imkanı bırakma, başkasının emri altında çalışmayı istememe ve bir bayanın başarılı olacağını kanıtlama, gibi nedenlerden en fazla neden olabilecek unsur kazanç sağlamadır. En az etkili olan ise yeni bir çevre edineceği düşüncesidir. Ayrıca kendilerine ait herhangi bir iş yeri olmayan bu kadınların % 12,40'ı kadın olmalarının bir işletme kurarken işlerini zorlaştırmayacağını düşünürken, % 87,60'ı kadın olmanın işlerini zorlaştıracağını düşünmektedirler.

Kendisine ait veya ortağı olunan bir iş yerine sahip olmayan kadınların, iş yeri açma konusunda ücretsiz eğitim veren kurumlardan % 47,50'sinin herhangi bir bilgisi bulunmazken, % 52,50'sinin bu durumdan haberi olmaktadır. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınları söz konusu eğitim veren kurumlardan, eğilim göstermeyen kadınlara göre daha az haberdar oldukları söylenebilir. İş yeri açma konusunda eğitim alan kadınların oranı ise % 5,00'dir, kadınların % 95,00'i herhangi bir eğitim almamıştır. Ayrıca girişimcilik eğilimi gösteren (%4,84) ve göstermeyen kadınların (%5,17) eğitim alma oranları birbirine yakındır. Görüşülen kadınların % 32,50'si iş yeri açmayla ilgili herhangi bir eğitim verildiğinden haberdar olsalar bile, söz konusu eğitime katılmayı istememektedir. Yine % 12,50'si alınan bu eğitimin faydalı olacağını düşünmemekteyken % 87,50'si faydalı olacağını düşünmektedir.

Araştırmaya katılan kadınlara kadın girişimciliğini destekleyen, kadınları işgücü piyasasına kazandırma amaçlı eğitim veya iş kurmak için kredi verdiği bilinen bazı kurumları bilip bilmedikleri konusuna ilişkin bulgular şu şekildedir: kadınların % 50,00'si, iş yeri açmayla ilgili kadınlara özel kredi sağlayan kurumların var olduğunu

bilmemektedir. Kadınların % 83,33'ü ise sayılan bazı kurumlardan veya kendisinin bildiği herhangi bir konuda eğitim, destek veren veya iş yapan bir kurum sorulduğunda hiçbirini bilmemektedir. En fazla bilinen kurum % 6,68'lik oranla TÜİK'tir. Girişimcilik eğilimi gösteren kadınlar arasında ise en fazla bilinen kurum % 9,68'lik oranla KOSGEB'dir. Eğilim göstermeyen kadınlar arasında ise en fazla bilinen grup % 12,06'lık oranla TKDK'dır.

Bir iş yerine sahip olmayan kadınlara, bu duruma neden olabilecek bazı seçenekler sunulmuştur. Kadınlar eğitimsizlik, sermayesizlik, deneyimsizlik, başarısız olma korkusu, ailenin izin vermemesi, evdeki sorumluluklar, toplumun veya yakın çevrenin olumsuz eleştirisi gibi nedenlerden en fazla sorun olabilecek durum olarak sermaye bulamayı görürken, en az neden olabilecek durum olarak ailenin izin vermemesini görmektedirler. Ayrıca kadınlar eğitimsiz olmayı, tecrübesizliği, evdeki sorumluluklarını da sermayesizlik kadar olmasa dahi, iş yerine sahip olamamada önemli bir neden olarak görmektedir.

Herhangi bir iş yerine sahip olmayan kadınların iş yeri açmak isteseler, iş yerini kurma aşamasında sorun olabileceği düşünülen sermaye bulmak, devletin verdiği teşviklerden ve eğitimlerden faydalanmamak veya haberdar olamamak, bir danışma birimi bulmak, nitelikli personel bulmak, gerekli resmi prosedürler, işletmeyi kuracak uygun mekan bulmak, toplumun kadınlar için geleneksel düşünceleri, kurulacak işletmenin piyasasıyla ilgili bilgi edinmek, gerekli hammaddeyi bulabilmek gibi unsurlardan gerekli sermaye bulmanın en fazla sorun olacağını düşünmektedirler. Bunun yanı sıra kadınlar, resmi prosedürlerin fazla olmasını, devletin verdiği teşviklerden ve eğitimlerden faydalanamamayı veya haberdar olamamayı, toplumun kadınlar için geleneksel düşüncelerini önemli ölçüde sorun olabilecek bir unsur olarak görmektedirler denilebilir. Kadınlar nitelikli personel bulmayı, işletmeyi kuracak uygun mekan bulmayı, gerekli hammadde bulmayı ve kurulması düşünülen işletmenin piyasası ile ilgili bilgi edinmeyi, işletmeyi kurma aşamasında çok etkili bir sorun olara görmemektedirler.

Yine kendisine ait veya ortak olunan bir işyeri olmayan kadınların, yapmak istedikleri işin alanını belirlerken göz önünde bulundurup etkili olabileceği düşünülen ilgi alanına uyması, karlı bir iş türü olması, kurulan yerde ilk olması, müşteri potansiyelinin iyi olması, alınan eğitim türüne ve seviyesine uygun olması, iflas riski az olan bir iş türü olması gibi, unsurlara ilişkin elde edilen bulgular şu şekildedir: kadınların % 81, 42'si kurmayı düşündükleri işin karlı olmasını çok fazla etkili olan bir unsur olarak görmüşlerdir. İflas etme riskinin az olduğu düşünülen bir iş kurma ise kadınlar için karlı olmasından sonra gelen önemli bir etkendir. Alınan eğitim türüne göre bir iş kurmak ise kadınların, kendi işlerini kurarken en az göz önünde bulundurdukları bir durum olarak belirlenmiştir. Bir işletmeye sahip olmayan söz konusu kadınların % 73,47'si, eğer bir iş kuracaklarsa tamamen kendilerine ait olacak bir işletmeye sahip olmak istemektedirler. % 13,27'si ise kazancın ve zararın ortaklar arasında eşit ya da önceden kararlaştırılan oranda paylaşıldığı bir işletmeye sahip olmak isterken % 8,85'i ailesi ile birlikte işleteceği bir iş istemektedir. Kadınların en az düşündükleri işletme kurma biçimi ise % 0,88'lik oranla, ortakların şirket borç ve alacaklarına karşı sınırsız sorumlu olduğu bir işletme kurmaktır.

Araştırmaya katılan kadınların % 81,66'sı girişimciliğin tanımını bilmemektedir. Girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınların %74,14'ü girişimciliğin ne demek olduğunu bilmezken, eğilim göstermeyen kadınların % 88,71'i bilmemektedir. Söz konusu tanımı bilen % 18,34 kadın, girişimciliği, iş yeri sahibi olan, kendi işini kuran kişi şeklinde tanımlamaktadır. Girişimciliği kendi işinin sahibi olan kişi olarak tanımlayan kadınlar için, girişimci bir bireyde en fazla bulunması gereken özellik çalışkan olmak ve kendi kararlarını verebilen bir birey olmaktır. En az bulunması gereken özellik ise kuracağı iş ile ilgili daha önceden tecrübe edinmiş olmaktır. Girişimci olarak nitelendirilen bir bireyin eğitimli olmasını, girişimcilik eğilimi göstermeyen kadınlar, eğilim gösterenlerden daha fazla önemli bulmaktadır. Bunun yanı sıra insanlarla iyi iletişim kurmak, eğitimli olmak, lider özelliği taşımak, risk alabilen bir birey olmak, iş alanı ile ilgi teknik bilgiye sahip olmak kadınlar için bir girişimcide olması gereken önemli özelliklerdendir.

Araştırmaya katılan kadınlar arasında % 5,83'lük paya sahip kendine ait bir işletmesi olan kadınlardır. Söz konusu kadınlar çoğu işlerini ortak edinmeden kendi sermayeleri ile kurmuşlardır. Gerekli sermayeyi kadınların % 28,57'si kişilere borçlanarak elde etmişlerdir. Kadınların sahip oldukları işletmeler, şarküteri, bijuteri, giyim mağazası, terzi, fırın ve tuhafiyedir.

Bu kadınların işletmelerini kurma aşamasında karşılaşmış olabilecekleri düşünülen bazı sorunlardan, kadınlar en çok devletin iş kurma ile ilgili teşvik ve eğitimlerden haberdar olma ve faydalanma konusunda sorun yaşamışlardır. En az sorunu ise gerekli niteliklere sahip personel bulmakta yaşamışlardır. Ayrıca sermaye bulmak ve resmi işlemlerin çok olması konusunda da çok fazla olmasa dahi sorun yaşanmıştır. İşletmelerini kurduktan sonra ise en fazla sorunu başarısız olma korkusu ve toplumun kalıplaşmış düşüncelerinde yaşamışlardır. Oysaki kadınlar iş kurma aşamasında, toplumun kalıplaşmış düşünceleri ilgili fazla bir sorun yaşayacakları düşüncesinde bulunmamışlardır, bu konuda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Bir işletmesi olan kadınların, kendiişlerini kurma sebepleri arasında en fazla paya ekonomik özgürlük, kazanç sağlama ve bir kadının başarılı olabileceğini kanıtlama sahiptir. En az paya ise kendini kanıtlama sahiptir. Kadınların bu konuda kararsız oldukları sebepler de alınan eğitim seviyesine ve alanına uygun olması, yeni bir çevre edinme, kurulan işletmenin ilgi alanına uygun olması, işletmenin kurulduğu yerde ilk olması ve aile içinde daha saygın bir birey olmadır.

Kendi işine sahip olan kadınlara ilişkin bir başka bulgu ise, kendilerini bir iş kurmaya iten bazı kişisel özellikleri ne derece önemli bulduklarıdır. Kadınlar için kendi işine sahip olmayı istemelerindeki kişisel özelliklerden en fazla etkili olan unsurla çalışkan olmak, lider özelliği göstermek ve kendi kararlarını alan bir birey olmak yer almaktadır. Fazla önemli bulunan bu özellikler, kadınların girişimci olarak görülen bir bireyde olması gereken çalışkan olmak ve kendi kararlarını veren bir birey olmakla benzemektedir. Kadınları iş kurmaya iten kişisel özelliklerden en az önemli olarak görülen durum ise eğitimli olmaktır.

Kadınlar, hem işletmeleri ile ilgili hem de evdeki sorumluluklarını yerine getirebilmede, iş konusunda tecrübelerinin olmayışında fazla sorun yaşamıştır. İşletmenin sürekliliğini koruyabilme kaygısı ise kadınlar için önemli bir sorun olmamıştır denilebilir .Verilere bakıldığında kadınların, kendilerine sorun olma durumu olarak gösterilen seçeneklerin neredeyse tamamında önemli ölçüde sorun yaşadıkları söylenebilir.

Ayrıca anket çalışması yapılan kadınlara kolektif, komandit, limitet şirket kavramlarını bilip bilmedikleri de sorulmuştur. Kadınların 106'sı bu şirket isimlerini hiç duymamışken 14'ü duyduklarını söylemiştir. Ne olduğunu bildiklerini söyleyen kadınlardan bu şirketleri tanımlamaları istendiğinde, ayrı ayrı tanımlayamasalar da genel olarak bu şirketlerin 'ortaklarla kurulmuş şirketler' veya 'büyük şirketler' olduklarını söylemektedirler. Kadınların bu şirketleri tam tanımlayamasalar da ne oldukları hakkındaki fikirleri yanlış denilemez niteliktedir.

Ayrıca araştırmaya katılan kadınlara ilişkin bazı verilere khi kare bağımsızlık testi uygulanmıştır. Buna göre kadınların yaşları ile girişimcilik eğilimi göstermeleri arasında önemli bir fark bulunmuştur. Bekar kadınların ise, yine khi kare testine göre, evli kadınlara göre daha fazla girişimcilik eğilimi gösterdikleri söylenebilir. Daha önce bir işte çalışmamış kadınların çalışanlara göre, girişimciliğin tanımını bilmeyen kadınlar bilenlere göre ve kadın olmanın yeni bir iş kurmada işleri zorlaştıracağını düşünen kadınlar zorlaştıracağını düşünmeyen kadınlara göre daha fazla girişimcilik eğilimi göstermektedir denilebilir.

Yine görüşülen kadınların girişimcilik eğilimlerini etkileyen faktörleri ortaya koymak amacıyla Lojistik Regresyon analizi yapılmıştır. Söz konusu analiz sonucunda, şu an bir işte çalışmayan kadınların çalışan kadınlardan girişimcilik eğilimi gösterme olasılığının 1,12 kat daha fazla olması beklenmektedir. Çalışmaya katılan kadınlarda evli kadınların , kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılığı 6,16 kat fazla olması beklenmektedir.. Buna göre evliler bekarlara göre daha fazla girişimcilik eğilimi göstermektedir denilebilir. Bir diğer bağımsız değişken olan sahip olunan sosyal güvence türü, araştırmaya katılan kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılıklarını 2,80 kat artırmaktadır denilebilir. Yine daha önce bir işte çalışma durumunda bir

birimlik değişme, kadınların girişimcilik gösterme olasılığını 2,76 kat artırmaktadır denilebilir. Aynı zamanda daha önce herhangi bir işte daha önce çalışmış olan kadınların girişimcilik eğilimi gösterme olasılığı, daha önce bir işte çalışmamış kadınlardan daha fazladır.

Kadınların toplum içindeki konumu düşünüldüğünde, yapılan araştırmaya göre kadınların girişimci olarak toplum içinde yer alması güç görünmektedir. Kadınların girişimci olarak faaliyet göstermesi için çeşitli destek veren devlet veya bazı sosyal kurumlardan veya kredi olanaklarından haberdar olmaları önemli bir etkendir. Ancak yapılan araştırmaya göre kadınların bu konulardaki bilgi durumu iyi düzeyde değildir. Kırsal alandaki kadınların eğitim seviyelerinin de iyi olmadığı durumu göz önüne alınırsa, girişimci olarak gelir elde etmelerinin daha hızlı bir yöntem olabileceği düşünülebilir. Bu bakımdan kadınların söz konusu eğitim, destek ve kredilerden haberdar olmaları ve daha fazla faydalanmaları girişimcilik rolü açısından önemli bir etken olabilir. Yapılan bu araştırmada kadınların eğitim seviyesinde en fazla paya sahip olan ilkokul mezunu olmadır. Eğitim seviyesinin artmasıyla kadınların hem kültürel hem de ekonomik olarak daha iyi bir konuma gelebilme ihtimalinin artacağı düşünüldüğünde, kırsal kadının eğitim durumunu daha iyi bir konuma getirmenin faydalı olabileceği söylenebilir. örgün eğitimin yanı sıra yaygın eğitimlerle kadınlara yönelik çalışmalara ağırlık verilmesi, girişimciliğe yönlendirilmesi gerekmektedir.

Girişimcilik faaliyeti göstermek için gerekli olan donanımlara hem eğitim, hem ekonomik olarak sahip olamadığı görülen kırsal kadınların, bütün bu olumsuz koşulları lehe çevirerek kendi gelirini kazanma amacıyla atacağı adımlarda, ayrıca kadınları kaygılandırdığı gözlemlenen sermaye bulma, ev işlerinin sorumluluğu, tecrübesizlik gibi durumlardan kadınların daha az endişe duyması için destek vermek gerekli olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

Akgül, A. ve Çevik O.,2005. İstatistiksel Analiz Teknikleri " SPSS'te İşletme Yöntemi Uygulamaları. Ankara.

Akyol., T., 1993. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar. Şafak Matbaacılık. Ankara.

Alacaklıoğlu A.,S., 1974. Cumhuriyetimizin 50 Yıllık ekonomik Kalkınmasında Özel Teşebbüsün Yeri. İstanbul.

Anonim, 2006a. http://www.hbektas.gazi.edu.tr/32.sayi/06teberoglu.htm.(Erişim Tarihi 2006)

Anonim, 2012b. http://www.kssgm.gov.tr.(Erişim Tarihi 2012)

Anonim, 2012c. http://mis.iskur.gov.tr/website/HaberFrame.aspx?. (15.04 2012)

Anonim, 2012ç. http://statik.iskur.gov.tr/tr/proje_protokol/osdp_1.htm. (15.04.2012)

Anonim,2012d.http://www.kosgeb.gov.tr/Pages/UI/Baskanligimiz.aspx?ref=2(14.05.2012)

Anonim, 2012e.http://www.kosgeb.gov.tr/girisimcilik/projebilginotu.html (14.05.2012)

Anonim, 2012f. http://www.pendikkisgem.org/MenuContent.aspx?id=21(14.05.2012)

Anonim,2012g. http://www.kutahyakisgem.org.tr/isletmeler.asp(14.05 2012).

Anonim,2012h.http://www.gidem.org/_Gidem/website/gozlem2.aspx?sayfaNo=127(05.05.2012)

Anonim,2012ı.http://www.tobb.org.tr/tobbgencgirisimcilerkurulu/documents/tobb%20adın%20girişimciler%20kurulu%20ile%20tobb%20kadın%20girşimciler%20ica%20komitesini%20kuruluş%20ve%20çalışma.pdf(15.05.2012)

Anonim, 2012i. http://www.kagider.org/tr_/August1icerik/sol2.htm 2005 (16.05.2012)

Anonim, 2012j. http://www.kagider.org/tr_/August1icerik/sol3.htm 2005(16.05.2012)Anonim, 2012k. http://kagidermentornetwork.org/index.php?page=5

Anonim, 2012l. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=325(20.05.2012)

Anonim, 2012m. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=702(20.05.2012)

Anonim, 2012n. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=704(20.05.2012)

Anonim, 2012o. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=696(20.05.2012)

Anonim, 2012ö. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=717(20.05.2012)

Anonim, 2012p. http://www.kagider.org/?Dil=0&SID=708(20.05.2012)

Anonim, 2012r. http://www.kedv.org.tr/index.php?page=ekonomik_guclendirme (21.05.2012)

Anonim, 2012s. http://www.nahil.com.tr/hakkimizda.aspx(20.05.2012)

Anonim, 2012ş. http://www.kedv.org.tr/index.php?page=maya(20.05.2012)

Anonim, 2012t. 15http://tgmp.net/haberler.aspx?Haber=50 (20.05.2012)

Anonim, 2012u. http://tgmp.net/haberler.aspx?Haber=54(20.05.2012)

Anonim, 2012ü. http://www.angikad.org.tr/?page_id=2 (22.05.2012)

Anonim, 2012v. http://www.angikad.org.tr/?p=5809(22.05.2012)

Anonim, 2012y. http://www.angikad.org.tr/?p=5813(22.05.2012)

Anonim, 2012z. http://www.angikad.org.tr/?p=5825 (22.05.2012)

Anonim, 2012ab. http://www.angikad.org.tr/?p=5844(22.05.2012)

Anonim, 2012ac. http://www.angikad.org.tr/?p=8074(22.05.2012)

Anonim, 2012aç. http://www.angikad.org.tr/?p=5898(22.05.2012)

Arıkan, R., 2007. Araştırma Teknikleri Ve Rapor Hazırlama. Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.6.Baskı. Ankara.

Atakurt, Y., 1999.Lojistik Regresyon Analizi ve Tıp alanında Kullanımına İlişkin Bir Uygulama.Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Mecmuası. Cilt 52. Sayı 4.(191 199) Ankara.

Bedük, A.,2005. Türkiye'de Çalışan Kadın ve Kadın Girişimciliği.Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi.www.e-sosder.com.Cilt.3 Sayı.12 (106-117).

Büyüköztürk, Ş., 2011. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Pegem Akademi Yayınevi, 14. Baskı, Ankara.

Can, H., 1985. Başarı Güdüsü ve Yönetsel Başarı Hacettepe Üniversitesi İ.İ.B.F Yayınların:12. Ankara.

Çelik, C. VeÖzdevecioğlu M., 2001, Kadın Girişimcilerin Demografik Özellikleri ve Karşılaştıkları sorunlara İlişkin Nevşehir İlinde Bir Araştırma. 1. Orta Anadolu Kongresi, Nevşehir.

Çıngı, H., 1990. Örnekleme Kuramı.Hacettepe Üniversitesi Fen Fakültesi Yayınları Ders Kitapları Dizisi: 20. H.Ü. Fen Fakültesi Basımevi. Ankara.

Çivici, Ş., 2007. Türkiye'de Kadın Girişimci. Durum Raporu, Ticaret Odası. Kayseri. http:/www.kayserito.org.tr/web2/media/kadingirisimci_tr.doc. Erişim Tarihi (29.03.2014).

Düzgüneş, O. Ve Diğerleri 1983. İstatistik Metotları 1.Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları:861, DersKitabı:229.Ankara.

Düzgüneş, O., 1975. İstatistik Metotları. Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Yayınları. No:578. Ankara.

Ecevit., Y.,1993. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar. Şafak Matbaacılık. Ankara.

Ecevit, Y.,2007. Türkiye'de Kadın Girişimciliğine Eleştirel Bir Yaklaşım. 1. Baskı, Uluslararası Çalışma Ofisi (ILO), Ankara.

İplik, E., 2012. Osmaniye İli Kırsalındaki Kadın Girişimciliği. Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi. Fen Bilimleri Enstitüsü. Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı. Adana.

İyicil, A., G., 2006. Avrupa Birliği'ne Giriş Sürecinde Türkiye'deki Kadın Girişimciliğinin İrdelenmesi Ve Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.

Kalaycı, Ş., 2010. SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri. Asil Yayım Dağıtım Ltd. Şti., 5. Baskı, Ankara.

Kutanis, Ö., R,. 2003. Girişimcilikte Cinsiyet Faktörü: Kadın Girişimciler. Afyon: 11.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi. Afyon.

Kutlu., Ö., 2006. Türkiye'de Kadın Girişimciliği. Yüksek Lisans Tezi. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Özdamar , K.,2004. Paket Programlar ile İstatistikselVeri Analizi-1. Kaan Kitapevi. Eskişehir.

Özçomak, M. S., Oktay, E. Ve Özer H., 2005. Erzurum İlinde Potansiyel Doğalgaz Talebini Etkileyen Faktörlerin Tespiti, VII. Ulasal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu,İstanbul.http://www.ekonometridernegi.org/bildiriler/o25s1.pdf. Erişim Tarihi(30.03.2013).

Özçelik, A.,2005. Tarım Tarihi. Uğurer Tarım Kitapları Yayınları. Ankara.

Şahin., H., 2002. Türkiye Ekonomisi. Ezgi Kitap Evi Yayınları. Bursa.

Saray G., 1993.Türkiye'de Kadın Girişimciliği, Kadını Özendirme ve Destekleme Paneli,Ankara

Soysal., A., 2010.Kadın Girişimcilerin Özellikleri, Karşılaştıkları Sorunlar ve İş Kuracak Kadınlara Öneriler: Kahramanmaraş İlinde Bir Araştırma.Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi 5(1), 71-95. Eskişehir.

Özkan, Y., 2003. Uygulamalı İstatistik 2.Sakarya Kitapevi, 1. Baskı. Sakarya.

Resmî Gazete, 11.12.1934, Sayı 2877; Düstur, Tertip 3, Cilt 16, s.36.

Saray G.,1993. Kadın Girişimciliğe Özendirme ve Destekleme Paneli Bildiriler ve Tartışmalar.Şafak Matbaacılık. Ankara.

Soysal, A., 2010.Türkiye'de Kadın Girişimciler: Engeller ve Fırsatlar Bağlamında Bir Değerlendirme,Kilis.www.http://dergiler.ankara.edu.tr/dergiler/42/1346/15596.df Erişim Tarihi (18.11.2011)

Yetim, N.,2008. Sosyal Sermaye Olarak Kadın Girişimciler: Mersin Örneği. Mersin Üniversitesi.Fen Edebiyat Fakültesi Sosyoloji Bölümü. Mersin.

ÖZGEŞMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı: Miyase

Soyadı: KARAÖMER

Doğum yeri ve tarihi: KIRIKHAN/ 08.10.1986

Medeni Durum: Bekar

ÖĞRENİM DURUMU

Durumu	**Alan**	**Üniversite**	**Yıl**
Lisans	İktisat	Gaziosmanpaşa	2005-2009